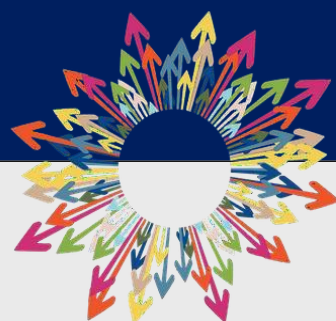

MENDEKOTASUNEN PREBENTZIORAKO IV. PLANA

IRUN, 2020 -2024

AURKIBIDEA

Orrialdea

1. Sarrera	3
2. Arau-esparrua	5
3. Esparru teorikoa eta esku hartzeko printzipioak.	9
4. Udalerriaren azterketa soziodemografikoa	16
5. Adikzioen egoera Irunen.	29
5.1 Kontsumoak eskola-biztanlerian.	29
5.1.1 Drogak kontsumitzen hasteko adina	31
5.1.2 Alkohol kontsumoa.	37
5.1.3 Tabako-kanabis kontsumoa	43
5.1.4 Beste droga batzuk probatzea - Kontsumitzea	50
5.1.5 Teknologia berrien erabilera	52
5.1.6 Kontsumoaren bilakaera	55
5.2 Adikzioak helduen artean.	59
5.3 Adikzioengatik lagundutako biztanleak.	76
6. Gizarteak adikzioei buruz duen pertzepzioa	83
Herritarren parte-hartzea.	83
Eztabaida-taldeak: Ondorio orokorrak.	88
7. Lehentasunezko helburuak eta ildoak	91
8. Programak eta ekintzak:	93
.	
Eskaintzaren kontrola	94
Prebentzio unibertsala	95
Prebentzio selektiboa	105
Laguntza-ekintzak	122
9. Planaren ebaluazioa:	123

1. SARRERA

Mendekotasunak edozein giza taldetan edo geografiaren edozein puntutan eman daitekeen arazo bat da. Komunitate bateko geruza desberdinei eragiten diete, bai hiri handietan, bai herri txikienetan, erdiguneko auzoetan eta urrunenekoetan.

Adikzioen prebentzioa ez da denboran zehar jarduteko eredu estatikoa, guztiz kontrakoa baizik: eredu dinamikoak eta malguak izan behar dute, une bakoitzean herritarren errealitatera egokitzen direnak.

Horregatik, 1997an, Irungo Udalak bere Drogamenpekotasunen I. Plana onartu zuen, eta horren ondoren, II. Plana 2004an eta Adikzioen Prebentziorako III. Plana 2013tik aurrera. Orain, 2020-2024 aldirako Adikzioen Prebentziorako IV. Planarekin, prebentzio-eredua Irungo biztanleriaren egungo errealitatera egokitu nahi da.

Mendekotasunak konplexutasun maila handiko giza fenomenoak dira, izan ere gaur egun bere lanketak zailtasunak aurkezten ditu, bai osatzen duten faktoreen aniztasunarengatik (hezkuntza, familia, lanbide eta giza jatorria), zein biztanleri taldeen zabaltasun eta heterogeneotasunagatik. Hau dela eta, ezinbestekoa da errealitatearen diagnostikoan oinarritutako esku hartze zorrotza bultzatzea.

Horretarako lehendabizi III. Planaren ebaluaketa sakona egin behar izan da, udalerrian bigarren hezkuntzan eta erdi-mailako ikastetxetan eskolatuta dauden ikasleek substantzia adiktiboen inguruan betetako inkestetatik abiatuta, herriko pertsona esanguratsuekin lankidetzan (politikoak, pertsonal teknikoak, udaletxeko langileak, ikastetxeetako langileak, osasun zerbitzuak, kultura, kirol eta komunitate elkarteak, etab.), eta gainerako herritarrek, udaleko web orriaren bitartez emandako iritzi eta gomendioak kontuan hartuz.

Gizakiarentzat gizartearen parte izatea funtsezkoa da, familia edo talde baten barnean garapena sustatzen baita. Ezinezkoa da gizartea eta pertsona banandurik ulertzea.

Gizakia izaki soziala da, beti bizi izan baita gizarte baten barnean. Honi esker pertsonak, beraien biziko lehen hilabeteetatik, ohiturak, portaerak, elkar komunikatzen eta erlazionatzen ikasten dute. Guzti honek, portaera sozialen patroia eta ereduak sorrera ahalbideratzen du, azken finean gizaki egiten gaituen oinarritzko ezaugarrietariko bat.

Gizarte baten kultura kolektiboa osatzen duten pertsonen oinarritzko balio, sinesmen eta onarpenetan oinarritzen da. Batzuk zein besteak, gizarte batek "on eta egoki" gisa katalogatzen duenaren bilakaeraren ondorio dira, onartuak edo baztertuak dauden portaerak definituz. Ondare kultural horri lotuta daude gure jokabideak. Horrela, positiboa ikusten dugunaren eta ontzat jotzen dugunaren arabera, gure jarrerak osatzen ditugu, eta

zenbait jokabide eta harreman-modu garatzen ditugu, errealitatea sortzen eta aldatzen dutenak.

Hori gertatzen ari da teknologia berriak deitutakoekin; ordenagailuak, telefono mugikorrak, jokia ulertzeko modu berriak ... Hori dela eta, komunikatzeko eta harremanak izateko moduak nabarmen aldatu dira azken urteotan, batzuetan mendekotasuna eragin dezaketen portaera konpulsiboekin; horregatik, III. Planean landutako substantziarik gabeko adikzioak edo adikzio psikologikoak ez dira gutxietsi behar. Hala ere, ezin daiteke alde batera utzi alkoholaren, tabakoaren, kannabisaren edo beste sustantzia ilegalen inguruko prebentzio lanketa gazteekin, eragin oso kaltegarria baitaukate pertsona eta komunitatean orokorrean.

2. ARAU ESPARRUA

Osasun publikoa eta adikzioak Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailaren esku daude, Lehendakariaren abenduaren 15eko 20/2012 Dekretuaren 12.1 artikuluan ezarritakoaren arabera (20/2012 Dekretua, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituen eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituen).

Apirilak 7-ko 1/2016 legeak, Mendekotasunen Arreta Integrala eta Drogodependentzienak, Euskal Herrian adikzioak erregulatzen dituen testu legala da. Osasun publikoaren ikuspuntutik legeak osasunaren sustapena, prebentzioa, eskaintzaren murrizketa, laguntza, inklusio soziala, formakuntza eta ikerketa arloak barne hartzen eta lantzen ditu. Ohitura osasuntsuak eta osasunean oinarritutako kultura lortu ahal izateko, lege honek proposatutako diziiplina anitzeko begirada beharrezkoa da, osasunaren sustapena eta prebentzioa lehentasuna duten jardun-arloak izanik.

Arlo horretan, eremu komunitarioa lehenesten duen esparrua da, eskaintzen diren zerbitzuak pertsona eta komunitaterako duen hurbiltasunarengatik, izan ere, nagusiki udaletxe eta mankomunitateak aurrera eramango duten jardura da.

Prebentzioaren arloaren barruan, eremu komunitarioa lehentasunezko eremuetako bat da, pertsonen eta parte hartzen duten komunitateei ematen zaizkien zerbitzuen hurbiltasunagatik, eta, batez ere, udalek eta mankomunitateek garatzen dute. Agindu honen bidez, prebentzio komunitarioko talde teknikoak sortzen eta mantentzen jarraitu nahi da, bai eta udalek Adikzioen arloan tokiko planen edo, hala badagokio, foru-planen esparruan gauzatzen dituzten programak eta jarduerak sortzen eta mantentzen ere, plan horiek egitea, garatzea eta betearaztea dagokien aldetik.

Adikzioen eta Droga Mendekotasunen arloko Aurrezaintza, Laguntza eta Gizarteratzeari buruzko apirilaren 7ko 1/2016 Legeak honako eskumen hauek ematen dizkie udalei eta mankomunitateei:

68. artikulua. Udalen eskumena:

Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek dagokie, bakoitzak bere lurralde-eremuan:

1. Adikzioen Tokiko Plana eta, oro har, arlo horretako programak eta jarduerak egin, garatu eta gauzatzea, lege honetan eta Euskadiko Adikzioen Planean eta, hala badagokio, dagokion foru-planean jasotako aginduen arabera.
2. Adikzioen arloko aholkularitza- eta koordinazio-organoen sorrera eta funtzionamendu-araubidea, dagokion lurralde-eremuan.
3. Adikzioen arloko sariak eta aitorpenak kudeatzea, dagokien lurralde-eremuan.

4. Lege honetan aurreikusitako kontrol-neurriak betetzen direla gainbegiratzea eta zaintzea
5. Lege honek zehazten duen botere zigortzailea eta ikuskatzailea erabili.

69. artikulua. Aurrekontu konpromisoak.

Euskal Autonomia Erkidegoko Aurrekontu Orokorretan, bai eta foru aldundi eta udaletakoetan ere, lege honetan jasotzen diren eta beren eskumenekoak diren jarduerak gauzatzeko kredituak aurreikusi beharko dituzte, aurrekontu-baliabideen, onartzen diren programen eta horretarako sinatutako hitzarmenen arabera.

70. artikulua. Euskadiko Adikzioen Plana.

Eusko Jaurlaritzak Euskadiko Adikzioen Plana onartuko du, bost urtean behin. Plan hori, lege honen helburu eta irizpideekin bat etorriz eta osasun-planari lotuta, euskal administrazio publiko guztien estrategiak eta jarduerak planifikatzeko, antolatzeko eta koordinatzeko tresna estrategikoa izango da, indarrean dagoen bitartean.

13. artikulua. Adikzioen prebentzioa.

1. Lege honen esparruan, prebentzio-neurriak adikzioei, adikzioak eragin dituzten arrisku-faktoreei, kontsumo problematikoei eta jokabide-adikzioak sor ditzaketen gehiegizko jokabideei aplikatuko zaizkie.
2. Administrazio publikoek, bereziki osasun, hezkuntza eta gizarte zerbitzuek, prebentziozko neurriak hartuko dituzte, batez ere biztanleriaren sentsibilizazio eta orientaziora zuzenduak.
3. Botere publikoek, dagozkien jarduera-eremuen barruan, prebentziozko esku-hartzeak sustatuko dituzte, bizi-baldintzak hobetzeko, mendekotasunetan eragina duten bazterkeria-faktore pertsonalak, familiarrak edo sozialak gainditzeko, eta eragindako pertsonak komunitate-ingurunean modu normalizatuan gizarteratzen laguntzeko.

Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008

Legeari ezarritakoaren arabera, bazterketa eragiten duten egiturazko kausak aztertu eta prebenitzera, herritarrek beren ingurune pertsonalean, familiarrean eta sozialean integratzera eta gizarte-normalizazioa sustatzera bideratutako jarduerak

lehentasunezko jardun-arlotzat hartuko dira, eta lehendik dauden gizarte-zerbitzuen programen barruan sustatu beharko dira.

Lege honen 9. artikuluan ezarritako osasun-hezkuntzaren arloko helburu orokorren osagarri gisa, osasun publikoko eta lehen mailako osasun-arretako zerbitzuek prebentzioz jardungo dute, erkidegoko eragileekin koordinatuta, bizi-ohitura osasungarriak sustatzeko estrategia eta programen bidez, bai eta informazio-ekintzen, detekzio goiztiarreko kanpainen eta ohitura desegoki edo abusuzkoen aldaketen bidez ere.

15. artikulua. Prebentzioa familian

1. Gurasoak edo tutoreak haurtzaroan eta nerabezaroan babes-faktoreen sustapenean duten garrantziari buruz sentsibilizatzeko esku-hartzeak eta programak jarriko dira abian..
2. (...) Administrazio publikoek lankidetzaz eta koordinazio-bide eraginkor eta efizienteak ezarriko dituzte jarduera-eremu horretan esku hartzen duten erakunde publiko guztien, guraso-elkarteen, erakunde pribatuen eta irabazi-asmorik ez duten erakundeen artean. Prebentzio-neurri hauek hartuko dira:

a).- Familia guztiei zuzendutako adikzioei buruzko sentsibilizazio-, informazio-, prestakuntza-, orientazio-, aholkularitza- eta esku-hartze psikoedukatiboko edo psikosozialeko jarduerak mantentzea, eta esku-hartze komunitarioaren bidez mantentzea.e).- (...) Arrisku egoeran aurkitzen diren familiei bideratutako neurriak garatu.

e).- (...) Arrisku egoeran edo kalteberatasun handieneko egoeran dauden familiei zuzendutako neurriak garatzea.

16. artikulua. Prebentzioa eremu komunitarioan

1. Komunitate-eremuko prebentzioak lehentasuna du, eta biztanleengan edo interes handieneko taldeetan eragin handiena duten baliabideak eta pertsonak hartzen ditu, hala nola ikastetxeak, gizarte- eta kultura-zerbitzuak, gazte-, kultura-, kirol- eta boluntariorik elkartuak, profesionalen kolektiboak eta lantokiak.
2. Erkidego-mailako prebentzioa, batez ere, udalek eta mankomunitateek garatuko dute, beren eskumenen arabera, pertsonen eta kide diren komunitateen ematen dizkieten zerbitzuen hurbiltasunagatik

17. artikulua. Prebentzioa hezkuntza eremuan

3. (...) Horregatik guztiagatik, garatu beharreko prebentzio-neurri hauek ezarriko dira, ez bakarrik noizean behin, baita, ahal dela, ikasturtean zehar ere:

a) Hezkuntza-komunitateko sektoreei zuzendutako neurriak.

a.1. Adin guztietako ikasleak informatuta mantentzea eta sentsibilizatzea substantzien kontsumoaz eta gehiegizko jarreraren inguruan: zorizko jokoak, telebista eta teknologia digitalen erabilera (internet, sare sozialak, bideojokoak, mugikorra), aplikazio berriak eta beraiengandik eratorri daitezkeen beste arrisku batzuk.

a.2. (...) Lehentasuna emango zaie ikasleriaren norbere ezagutza, auto-estimua, emozioen kudeaketa, oldarkortasunaren kontrola, norbere autonomia, erabakiak hartzeko gaitasuna eta onarpen gizarte baloreak sustatzen dituzten baliabideen erabilerari.

a.3. Irakasle zien beste langile eta guraso edo tutoreei zuzendutako programa arauemaileak sortuko dira. Horietan, aurreko paragrafoan ikasleek garatu beharreko konpetentziak sustatzeko baliabide pedagogikoak landuko dira talde desberdinetan.

b) Arrisku-egoeran dauden adingabeentzako neurriak ikasleak substantziaren batekiko edo jokabide-adikzioaren batekiko mendekotasuna garatzeko arriskuaz jabetu dadin eta horiei aurre egiteko gaitasunak indartu ditzan, autokontrolerako edo autoebaluaziorako tresnak bere esku jarritz.

22. artikulua. Prebentzioa kirolaren, aisialdiaren eta denbora librearen esparruan.

1. Osasun, gazteria, kirol, kultura eta hezkuntzaz arduratzen diren euskal administrazio aginpidedunek, substantzien kontsumoa, jarrera adiktiboa eta jokabidezko adikzioak eratzeko arriskua duten jokabideak ez diren aisialdi ereduak sustatzen dituen politika eredu integralak bultzatuko dituzte.

2. Horretarako, hurrengo ekintzak eramango dira aurrera [...]:

- a) Dibertsioa, aisia eta denbora libre erabiltzeko modu osasungarri eta dibertsifikatuak hartzea.
- b) Teknologia digitalen eta aisiarako, denbora librerako eta dibertsiorako aplikazio berrien erabilera arduradunaren sustapena egitea.[...]
- b) Teknologia digitalen eta horien aplikazio berrien erabilera arduratsua sustatzea, dibertsiorako, aisialdirako eta astialdirako. [...]
- c) Gazteen asoziazionismoa eta elkarteek okupazio-, aisialdi-, kirol- edo kultura-programetan parte hartzea bultzatzea, bereziki arrisku egoeran dauden gizataldeei zuzendua.

3. ESPARRU TEORIKOA ETA ESKU HARTZEKO PRINTZPIOAK

Substantzia kimikoen erabileraren eta beren erabilerarekin/kontsumoarekin lotutako arazoak sor ditzaketen eta adikzioa eragin dezaketen portaeren eremuan, honela defini daiteke prebentzioa: erabilera eta abusua sustatzen duten banakako, gizarteko eta ingurumeneko determinatzaileak aldatzeko diseinatutako estrategia, programa eta esku-hartzeen ekintza eta ondorioa, bai eta erabilera horrekin lotutako arazoak eta kalteak ere, norbanakoaren edo familiaren eremuan, Eskolakoa, komunitatekoa,

Adikzioen prebentziorako esku-hartzea aurrera eramateko estrategia aukeratzerakoan, teorikoki zein zientifikoki ondo arrazoitua dagoela ziurtatu behar da.

Gaur egun, ez dago droga-kontsumoaren eta mendekotasun-portaeren zergatia behar bezala azaltzen duen teoria edo eredu teoriko bakar bat. Hala ere, ikuspegi komunitario batetik, ezaugarri indibidualak (gaitasunen eredua), pertsonen arteko ezaugarriak (eredu biopsikosoziala) eta ezaugarri sozio-kulturalak (eredu ekologikoa edo gizarte- eta kultura-eredua) aztertu beharko lirateke.

Gaitasunen eredua

Konpetentzia soziala, gizabanakoak egoera edo helburuen arabera arrakasta lortzeko gauzatzen diren portaera sozialak eratzeko gaitasunari deritzo.

Gizarte trebetasunak, konpetentzia soziala ahalbideratzen duten gaitasun multzoa dira, hau da, beharrezkoa da gizarte trebetasunak tresna bezala erabiltzea konpetentzia sozialak eskuratu ahal izateko. Beraz “konpetentzia sozial” eta “gizarte trebetasun” kontzeptuak ez dira sinonimoak, nahiz eta estuki lotuak egon .

Gizarte trebetasunak, beste edozein jarrera edo portaera konplexu bezala, gizabanakoaren eta inguruaren arteko elkarreaginaren ikaskuntza prozesuen emaitza dira.

Konpetentzia soziala izatea edo ez izatea ez da jaiotzetik zehaztuta datorren zerbait, baizik eta urte eta bizipenekin eskuratzen, garatzen eta denborarekin alda daitekeena.

Bereziki beste pertsonen portaerak behatzen ikasten dugu, bai helduenak (guraso, irakasle, etab.), zein adin berberekoenak (lagun taldea) edo baita hedabideetan agertzen diren pertsonenak (iragarkiak, zinema aktoreak, abeslariak, kirolariak, etab.).

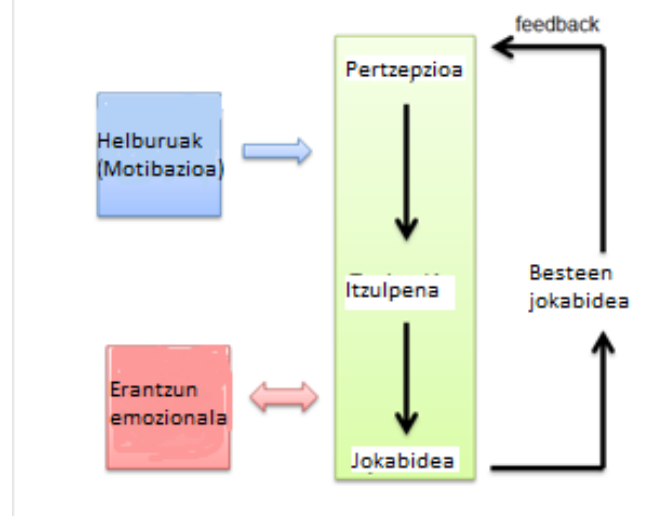
Behin portaera bat (soziala edo beste era batekoa) praktikan jartzen denean, bi aukera daude. Lehenengoa, portaera berri hau pertsonaren jokaeren barnean finkatzea eta

antzeko egoeren aurrean errepikatzea, ohitura bilakatuz; edo identifikatuta ez sentitzea jokaera horrekin eta baztertzea. Puntu honetan erabakigarria izango da portaera bakoitzak sortutako ondorioak: Jokaerak ondorio positiboak eragiten baditu epe laburrean, seguruenik errepikatu egingo da; beraz jokaera hori “indartua” izan dela esaten da. Kontrara, ez badu begi bistako emaitzik agerian usten, portaera hori berriz praktikan jartzeko tendentzia ahultzen doa desagertu arte eta azkenik, egindako portaerak espero ez zuen edo kontrako ondorioak eragiten baditu, askoz ere arinago utziko diogu praktikatzeari.

Hau da laburbilduta, portaera baten finkatzean edo desagertzean erabakigarriak izango dira epe laburreko ondorioak. Adibidez, jokaera bat behin eta berriz errepikatzen denean egoera zehatz batzuetan, baina ez besteetan (asteburuetan alkohola edaten dut baina astelehenetik ostegunera ez), puntu bat heltzen da egoerak berak kontrola hartzen duela pertsonaren jokabidearekiko, eta portaera hori agertzeko aukerak igotzen ditu.

Gizarte jokabidearen kasuan, gaitasunik ez izateak arlo horretan ez dauka zertan trebetasun ezarekin erlazionatuta egon behar, baizik eta egoera bakoitzean erabili daitezkeen jokabideak bereizteko ezintasuna edo zailtasunak izatea. Prozesu hauei esker, portaera berriak barnerratzten edo baztertzen ditugu espontaneoki gure egunerokotasunean.

Mekanismo hauei esker azaldu ditzakegu gizartearen ageri diren jokabide-eredu anitzak, hala nola “lotsa”, “oldarkortasuna” edo beste era batera esanda “inkompetentzia soziala” edo “gizarte trebetasun falta”. Optimizatzeko prozesu berdin hauek, gizarte trebetasunen entrenamenduan erabiltzen dira.

Beraz, kompetentzien eredua bizimodu osasuntsuak eskuratzean eta mantentzean datza, gaitasunetan oinarritutako hezkuntzaren bitartez.

Diseinatutako prebentzio ekintzen helburu nagusia, bizitzaren egoera latzei eraginkorki aurre egitea ahalbideratuko duten portaera moldakorren sorrera bermatzea da, garapen kognitibo, portaera trebetasun eta gaitasun sozioemozionalen sustapenaren bitartez.

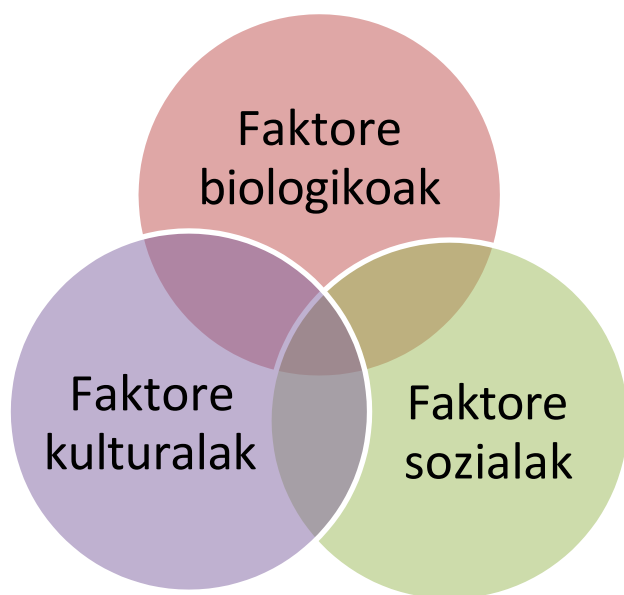
Pertsonek elkarbizitzan erabiltzen dituzten norbanako gaitasunek mendekotasunen aurrean babes faktore bezala jokatuko dute. Horregatik da funtsezko arrisku egoerei aurre egiten lagunduko dien baliabideez hornitzea.

Eredu ekologikoa edo soziokulturala

Eredu honek, adikzioen prebentzioa ikuspegi global eta orokorrago batetik aztertzen du, begirada soziologiko eta antropologiko batean oinarrituz, inguruneak giza portaeran, kulturen eta gizarte arauen eraikuntzan duen eragina nabarmenduz. Horregatik giza portaera, faktore biologiko, sozial eta kulturalen emaitzat hartzen du.

Alderdi biologikoak badu eragina norbanakoak mendekotasunen aurrean aurkezten duen sentikortasun mailan, “sentsibilizazio” kontzeptua izanik fenomeno hau aipatzeko erabiltzen den terminoa, tolerantziaren aurkakoa.

Hala ere eredu honen euskarriak alderdi kulturala eta soziala dira, inguruak giza jokabidean

duen eragina azpimarratzen baita. Gizarteak ezarritako arauak, substantzia edo mendekotasuna sortzen duten portaeren erabilera baldintzatzen dute eta kasu zehatz batzuetan erabakigarria izan daiteke.

Beste alde batetik, eredu kulturek ere elementu erregulatzailer moduan jokatzen dute portaeretan eta substantzia zehatz batzuen kontsumoaren aurrean, batzuetan kontrol mekanismoak martxan jarritik eta besteetan kontsumoaren sustapena inposatuz, hau da, adikzioa erraztuz.

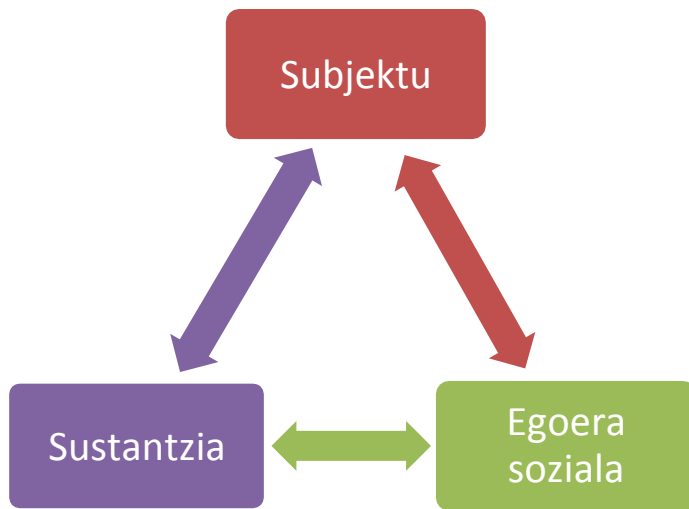
Eredu ekologiko edo soziokulturala aintzat hartuta, prebentzioaren ikuspuntutik esku-hartzeak gizartearen osotasunera zuzendu behar dira, hau da, prebentzio unibertsala deritzona aplikatu behar da, jokaera eta erabilera adiktiboaren definizio berriak nabarmenduz.

Horregatik, mendekotasunak eusten dituzten egitura kultural eta sozialak aldatu ezean, zail izango da adikzioen prebentziara bideratutako aldaketa errealek burutzea.

Lan eraginkorra egiteko asmoz, mendekotasunak errazten dituzten irizpide kulturalak aldatu behar dira hezkuntza esku-hartze, neurri legegile eta gizarte kontrolaren bitartez. Honetaz gain, zenbait substantzien kontsumoa edo substantziarik gabeko adikzioetara bultzatzen edo erregulatzen duten arau sozial eta kulturalak aldatu behar dira.

Eredu biopsikosoziala

Perspektiba honek garrantzia ematen dio bereziki gizarte harremanei. Norberaren eta giza erantzukizunaren garrantzia nabarmentzen da osasunaren mantentzean. Garapen prozesu jarraia da, bai maila fisiko, psikiko zein sozialean.

Eredu honen arabera, drogen kontsumo eta gehiegizko erabilera hiru elementuren arteko interakzioaren ondorio da: kontsumitutako sustantzia, pertsona kontsumitzailea eta kontsumoa gertatzen den egoera soziala.

Kontsumitutako sustantzian, kontuan izan behar da zein sustantzia mota kontsumitzen

den, kontsumitutako kantitateak, maiztasuna eta kontsumitzeko era desberdinak. Guzti hauek, drogak sortzen dituzten efektu farmakologikoetara bideratuta daude eta organismoan sortzen dituzten efektu zehatzetara.

Pertsona kontsumitzaileari dagokionez, bere izaera eta alderdi kognitiboa eta afektibo-motibazionala osatzen duten hainbat elementu izan behar dira kontuan eta portaeran eragiten duten beste zenbait aldagai, esaterako identitate pertsonala, auto-kontzeptua edo autoestimua, jarrera, impulsibitatea, oldarkortasuna, edo baita pertzepzioak, espektatibak, interesak, beharrianak, emozioak, motibazioak, etab.

Zaila da sustantzien kontsumoa edo jokaera adiktiboak eragiten dituen arrazoi bakarra definitzea, izan ere hainbat faktore desberdinek bultzatzen dute pertsona portaera horietara. Beraz, inoiz ezin dezakegu zergati bakarra identifikatu, ezta aldagaien arteko kausa-efektu erlazio sinpleetan oinarritu.

Prebentzio arloan, eredu biopsikosozial honek eskaintz duen funtsezko kontzeptua **“arrisku faktorea”** da. Mendekotasun bat garatzeko eta hau mantentzeko auka areagotzen duten egoera, ekintza eta elementu pertsona eta sozial multzoari deritzo.

Aitzitik **“babes faktoreak”** mendekotasun bat garatzeko arriskuak murriztea ahalbideratzen duten egoera, ekintza eta elementu pertsonal eta sozialen multzoari deritzo.

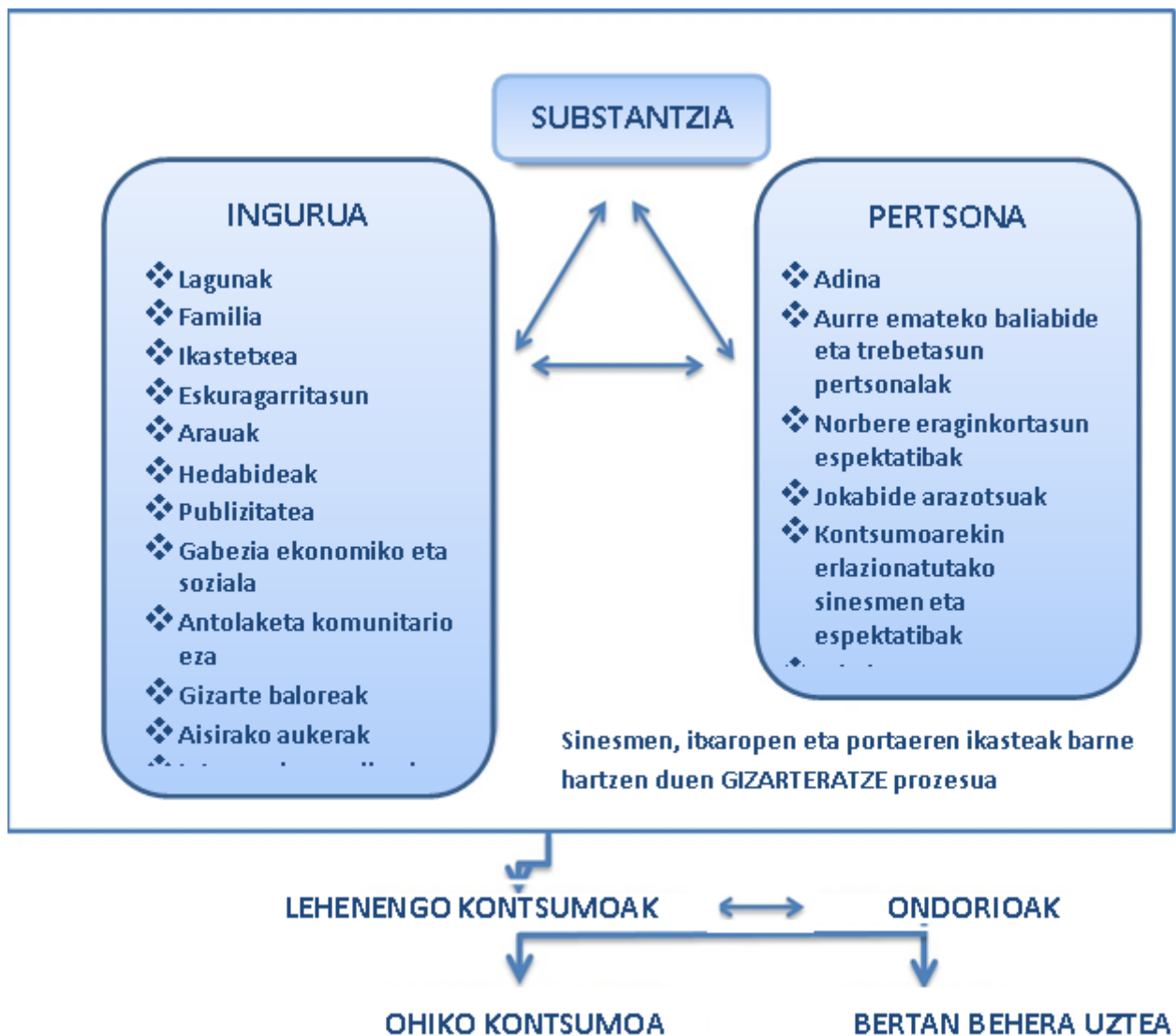
Biak, bai babes faktoreak zein arrisku faktoreak desberdinak dira, baina ez muturreko kontzeptuak. Arrisku faktore baten gabeziak ez du babes faktore bat suposatzen.

Arrisku faktoreak elkarri eragiten diote, beraien efektuak indartuz. Zenbat eta arrisku faktore gehiago izan, are eta handiagoa izango da arriskuen emaitza; fenomeno berdina gertatuz babes faktoreen kasuan.

Eredu honen hirugarren alderdiari erreferentzia eginez, hau da, pertsona kontsumitzailearen egoera sozialei dagokienez, gizabanakoaren egoerarekin zerikusia duten testuinguruaren arabera faktoreak biltzen dira: inguru soziokulturalekoak, familia eta komunitarioak, eta modu zehatzago batean, aldagai soziodemografikoak, pertsonen arteko erlazio interpertsonalak, familia, ikastetxe edo erreferentzia-taldeetan hartzen dira oinarritzat.

Laburbilduz, drogen kontsumoaren hasieran, bai tabako, alkohol edo kannabisean, zein sustantziarik gabeko adikzioetan, parte hartzen duten faktore nagusiak honako hauek dira:

ESPARRU KOMUNITARIOA

Mendekotasunen prebentzioa eredu komunitario batetik heltzeak, testuinguru mikrosozialak (familia, lagun taldea, auzoa, etab.) kontuan hartzea suposatzen du, gertaeren jatorri eta garapenean. Honen harira, ezinbestekoa da komunitatearen parte-hartze antolatua beharrezkoa dela onartzea konponbideen bilaketa prozesuan, izan ere oso garrantzitsua da komunitatea definitzen duten gizarte arlo desberdinetan aldi berean lan egitea. Honako markoak hurrengo ezaugarriak ditu:

- ✚ Komunitatea, esku-hartzearen lurralde sinboliko, eragile eta hartzaile gisa..
- ✚ Udalerria, proposamenak sustatu eta indartuko dituen tokia izan behar da.
- ✚ Komunitate antolatuaren dinamizazioa, inplikaturako gizarte-erakundeen arteko sareak bultzatuz.
- ✚ Gizarte-bitartekarien funtsezko eginkizuna; izan ere, pertsona horiek dira prebentzioaren funtsezko uneak.
- ✚ Gizarte-eragileak beren zeregina garatzen duten espazioetara egokitutako prebentzio-estrategietan prestatzea.

Komunitate bateko altxorrik preziatuena **pertsonak** direla nabarmendu beharra dago, bereziki lurralde bateko bizilagunek dituzten gaitasunak. Ikuspuntu komunitarioaren ustetan,

pertsonen gaitasunez baliatu behar da eskaera eta beharrezko aurre egin ahal izateko: gizarte agente eta erakunde desberdinen erantzunkidetasuna sustatu eta ahaldundu behar da, mendekotasunekin erlazionaturako arazoei erantzun egokia eman ahal izateko toki zehatz batean, kasu honetan Irunen.

Kontsumo murrizketara edo eskaera zehatzei zuzendutako prebentzio esku-hartzeak, **PREBENTZIO MAILA** desberdinetan oinarritutako **EGITURAKETA** jarraitzen dute, maila bakoitzean agertzen diren beharrezkoen arabera:

- **Prebentzio unibertsala:** Biztanleria orokorrari zuzendutako programak biltzen ditu, banakako arrisku-egoerak kontuan hartu gabe. Drogen erabilera eta abusua eragozteko eta atzeratzeko diseinatzen dira.
- **Prebentzio selektiboa:** Gizatalde zehatzei zuzendua dago, bereziki drogen kontsumo edo gehiegizko kontsumoa izateko arrisku egoeran daudenei, aldagai biologiko, psikologiko, sozial edo ingurukoak direla medio.
- **Prebentzio adierazia:** Biztanleriaren azpitalde jakin batera bideratua, arrisku handikoa, kontsumoei lotutako arazoak dituenak. Esku-hartzeak toxikoen erabilerrari ekitera ez ezik, arazo erantsiak murriztera ere bideratu behar dira.

- **Prebentzio mugatua:** Drogomenpekoen kolektiboari zuzendua, substantzien erabilera jarraituak dakartzan arrisku sozial eta sanitarioak prebenitzeko.

Azken batean, eredu komunitarioak jarraibide hauek ezartzen ditu:

- Ez dago prebentzioaz arduratzeko erantzukizun eskusiboa bere gain har dezakeen profesionalik.
- Adikzioak bizitza-estiloekin lotutako fenomeno da, eta, beraz, beharrezkoa da haren konfigurazioan eragina duten gizarte-eragile guztiei aurre egitea: gurasoei, hezitzaileei, elkarteei eta abarri.
- Droga-abusua eta jokabide-adikzioak ez dira administrazioek bakarrik konpon ditzaketen gaiak. Gizarte zibilak berak mobilizatu behar du bere zailtasunei aurre egiteko.
- Administrazioek, bizitza publikoaren kudeatzaileek, kezka hori beren gain hartu behar dute, eta konpromisoa funtsean pedagogikoa eta lagungarria izan behar da, dagozkien erantzukizunak betez.

4. UDALERRIAREN AZTERKETA SOZIODEMOGRAFIKOA

4.1 KOKAPEN GEOGRAFIKOA

Irun hiria Gipuzkoako Lurralde Historikoan dago. Bidasoa ibaiaren eta Aiako Peñen mendigunearen artean dago, Behe Bidasoa bailaran. Hondarribia eta Irun udalerriek osatzen duten Bidasoa Behereko eskualdearen zati da, 42,8 kilometro koadroko azalera hartzen du eta Frantziarekin muga egiten du. Iparraldean Hondarribia du mugakide, ekialdean Bidasoa ibaia (eta eskuinaldean Hendaia, Urruña eta Biriatu) eta Bera, hegoaldean Lesaka eta mendebaldean Oiartzun.

Jarraian, errealitate demografikoa, soziala eta ekonomikoa erakusten duten datu estatistiko batzuk aurkezten dira.

4.2 BIZTANLERIA ADIN, SEXU ETA AUZOEN ARABERA

Iruneko biztanleria 2018.urtean **62.442 biztanlera** igo zen. Sexuen bereizketari dagokionez, Iruneko biztanleriaren %51,1 emakumezkoak dira eta gainontzeko %48,9 gizonezkoak. Adin tarteei erreferentzia eginez, 30 eta 59 urte bitarteko biztanle kopurua gehiengoa dira, zehazki Iruneko biztanleri osoaren % 43, 8a osatzen dute.

ADINA	ZK.	Tasa
0-14	8.659	13.8 %
15-29	8.938	14.3 %
30-44	12.921	20.7 %
45-59	14.433	23.1 %
60-74	10.849	17.4 %
75-89	5.800	9.3 %
90 y más	842	1.3 %
GUZTIRA	62.442	%100

Iturria: Irungo Udala

Adina talde murriztuagoetan aztertzen badugu, bosturtekotan, gaur egungo biztanleriaren ikuspuntu zehatzago bat lor dezakegu. Hala, 40 eta 54 urte bitarteko pertsonak izango lirateke adin tarteagatik biztanleria talderik ugariena Irunen, 15.488 biztanle izanik, 7.899 gizon eta 7.589 emakume. Urte horretatik aurrera (54 urte) ordea, emakumezkoen kopurua gizonezkoena baino handiagoa da eta sexuen arteko desberdintasun hau areagotzen doa adina handitzen doan heinean. Desberdintasun nabariak 80 urtetik aurrera ematen dira, emakumezkoek adin tarte horretako biztanleriaren %83 eta 89a adierazten baitute. Honen adibide argia 100 eta 104 urte bitarteko biztanlerian islatzen da, 24 emakume eta 3 gizon baitaude.

ADINA	EMAKUMEA	GIZONA	GUZTIRA
0 – 4	1.252	1.252	2.524
5 – 9	1.416	1.416	2.994
10 – 14	1.536	1.536	3.141
15 – 19	1.461	1.461	3.052
20 – 24	1.448	1.448	2.947
25 – 29	1.464	1.464	2.939
30 – 34	1.615	1.654	3.269
35 – 39	2.103	2.183	4.286
40 – 44	2.587	2.779	5.366
45 – 49	2.550	2.679	5.229
50 – 54	2.452	2.441	4.893
55 – 59	2.206	2.105	4.311
60 – 64	2.028	1.958	3.986
65 – 69	1.868	1.675	3.543
70 – 74	1.813	1.507	3.320
75 – 79	1.339	1.044	2.383
80 – 84	1.202	779	1.981
85 – 89	921	515	1.436
90 – 94	485	145	630
95 – 99	151	35	186
100 – 104	23	3	26
GUZTIRA	31.920	30.522	62.442

Iturria: Irungo Udala

Auzoaren arabera aztertuz gero, pertsona gehien bizi diren auzoa Elitxu-Lapize auzoa da, 8.297 biztanlerekin, hau da Irungo biztanleriaren %13.3a. Honi Anaka auzoak jarraitzen dio 6.540 biztanlerekin (%10.5), Artia 6.286 biztanlerekin (%10.1) eta Larreaundi-Olaberria auzoa 5.731 (%9.2) biztanlerekin. Jende gutxien bizi diren auzoak ordea, Urdanibia 443 (%0.7) biztanlerekin eta Meaka-Ibaria 502 (%0.8) biztanlerekin.

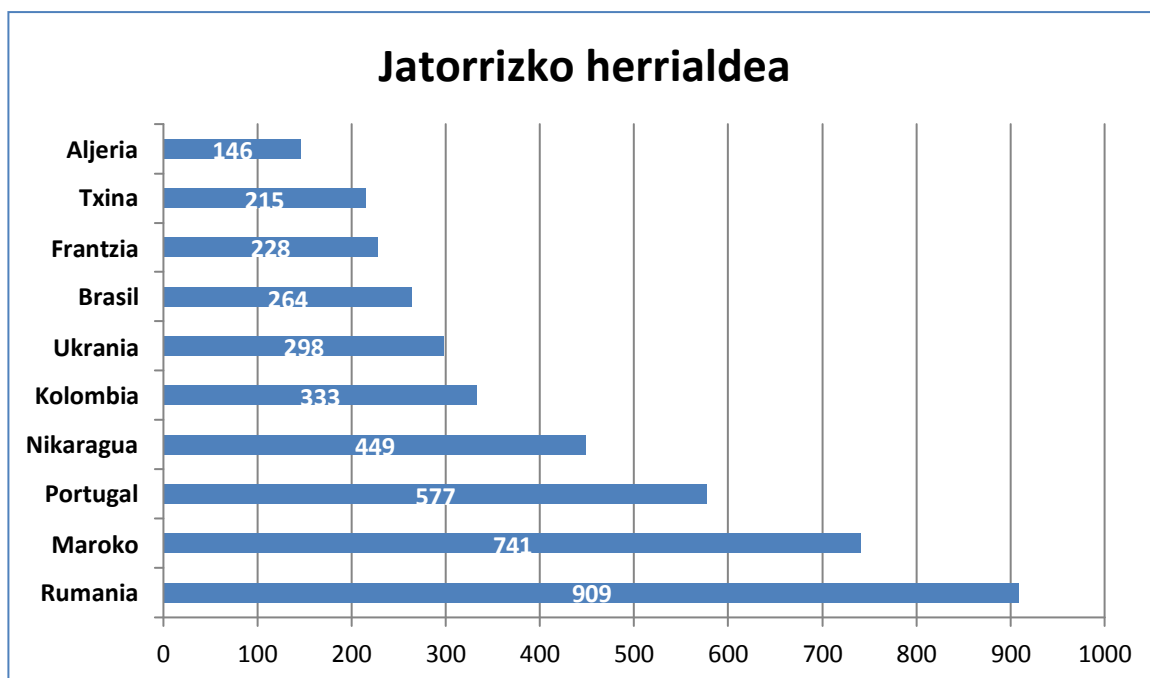
AUZOA	UDALERRIA	TASA
Anaka	6.540	10,47
Anzaran	1.936	3,10
Arbes	4.986	7,98
Artía	6.286	10,05
Behobia	1.091	1,75
Belaskoenea	2.751	4,40
Erdialdea	4.594	7,36
Dunboa	2.450	3,92
Elitxu-Lapize	8.297	13,28
Larreaundi-Olaberria	5.731	9,18
Meaka-Ibaria	502	0,80
Alde Zaharra	3.468	5,55
Pinar	2.150	3,44
Poblado Urdanibia	443	0,70
San Miguel	3.812	6,10
Santiago-Beraun	3.484	5,57
Bentak	3.921	6,27
GUZTIRA	62.442	100 %

Iturria: Irungo Udala

4.3 BIZTANLERIA MIGRANTEA

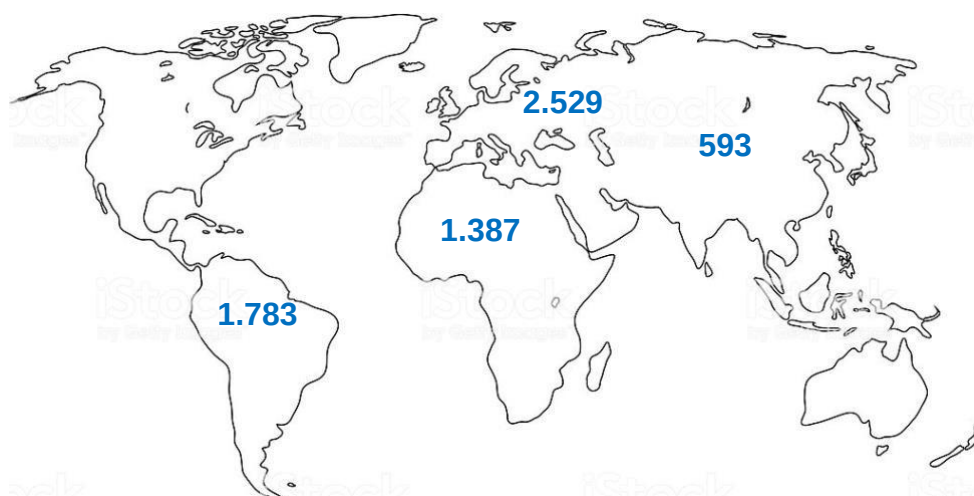
2018ko Abenduaren 31an Irungo 6.314 pertsona migrante zeuden, biztanleria osoaren %10.1a. Jatorri anitzeko herritartasuna dute, ehun nazio desberdinekoak bereizi dira, baina biztanleria migrantearen %65.9ak hurrengo hamar herrialdeetan du jatorri:

Grafikoa: jatorrizko herrialdea

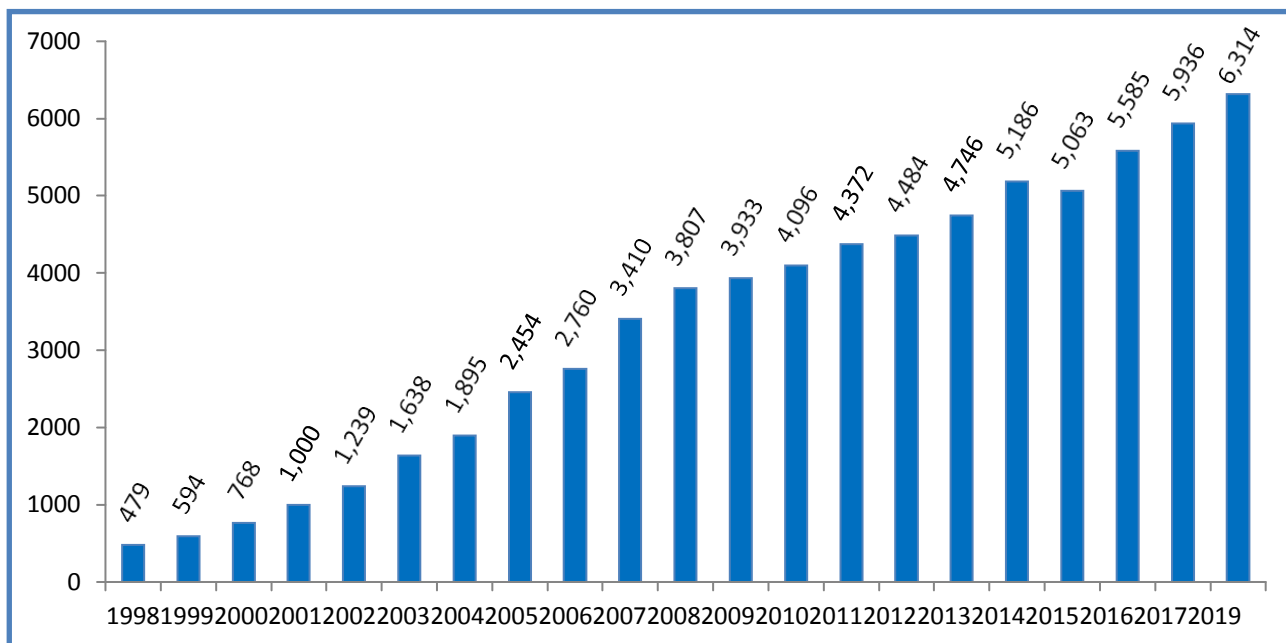
Iturria: Irungo Udala

Kontinenteen arabera, honako hauek nabarmentzen dira: Europakoak, 2.529 pertsona, edo etorkinen% 40.1, amerikarrak, 1.783 pertsona edo% 28.2, afrikarrak, 1.387 pertsona edo% 22, asiarrak, 593 pertsona edo % 9,4, ozeaniakoak, 2 pertsona soilik, eta aberrigabeak edo harreman diplomatikorik gabeko herrialdeak, 20 edo %0.3.

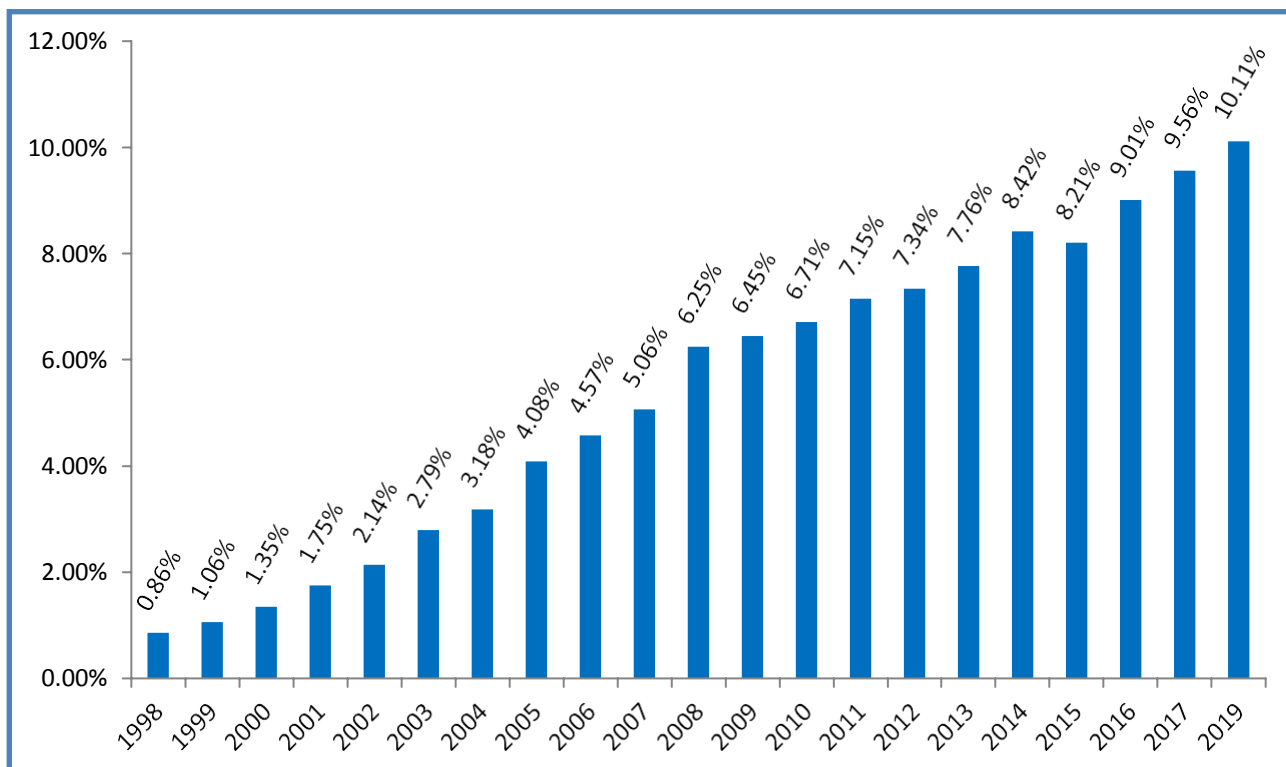
Irungo biztanleria atzerritarrak 1988tik 2019ra bitartean izan duen bilakaera aztertuz gero, ikusten da denboran etengabe gora egin duela: 1998an 479 pertsona ziren, 2008an 3.807, eta 2019an, berriz, 6.314. Horrek esan nahi du Irungo biztanleria osoaren gaineko tasa% 0,86koa izan dela 1998an, eta 2008an% 6.25era eta% 10.36ra igo dela.

Grafikoa: atzerritarren kopurua 1998-2019

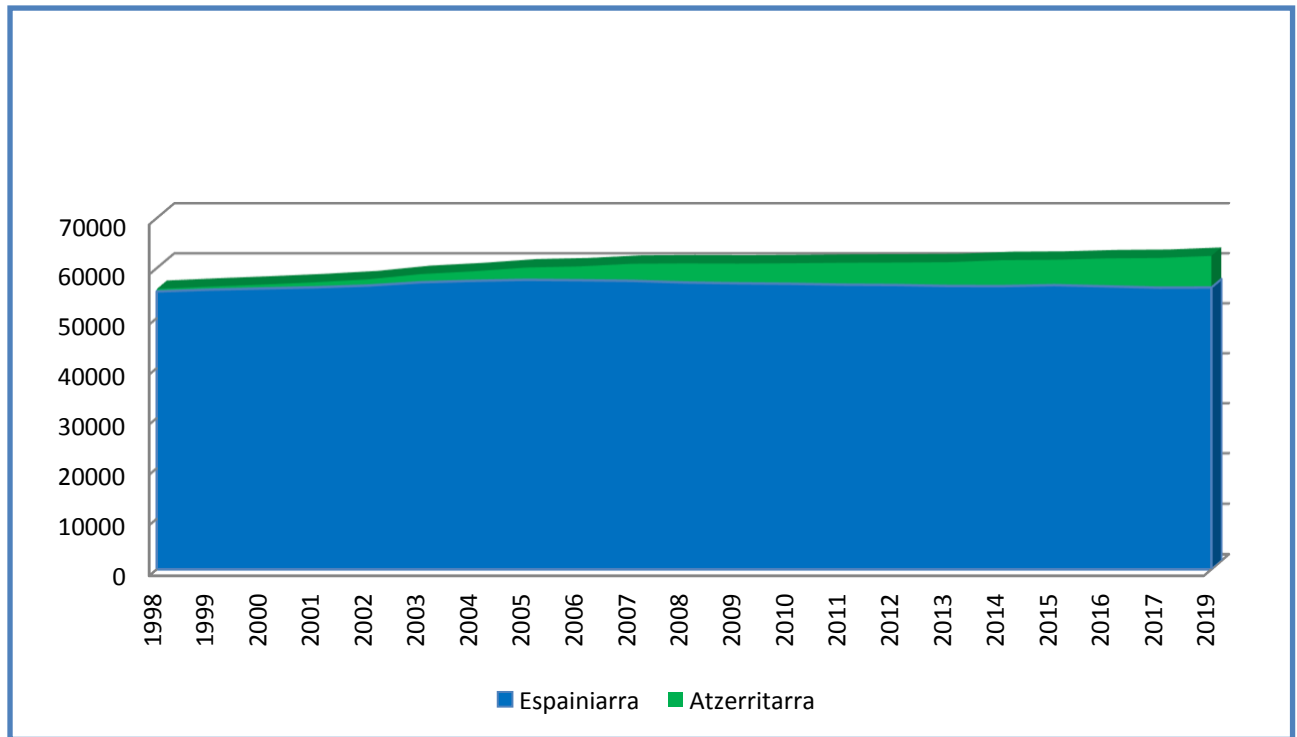
Iturria: Irungo Udala

Grafikoa: atzerritarren ehunekoa 1998-2019

Iturria: Irungo Udala

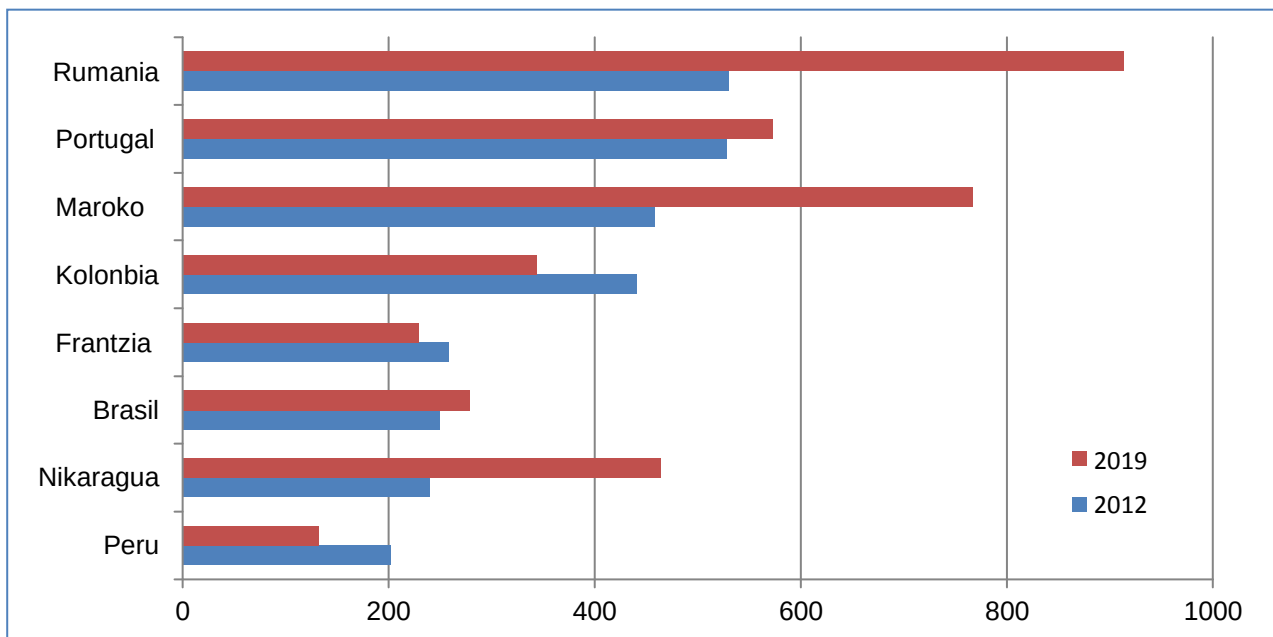
Grafikoa: espainiar-atzerritarren kopuruaren bilakaera 1998-2019

Iturria: Irungo Udala

Azken zazpi urteetan (2012-2018 aldian) Irungo biztanle atzerritarren jatorriaren bilakaera aztertzen badugu, ikusiko dugu ez dela aldaketa handirik izan. 2012an, jatorri handiena Errumania, Portugal, Maroko, Kolonia eta Frantziakoa zen, eta gaur egun Errumania, Maroko, Portugal, Nikaragua eta Kolonbiakoa da, honela banatuta:

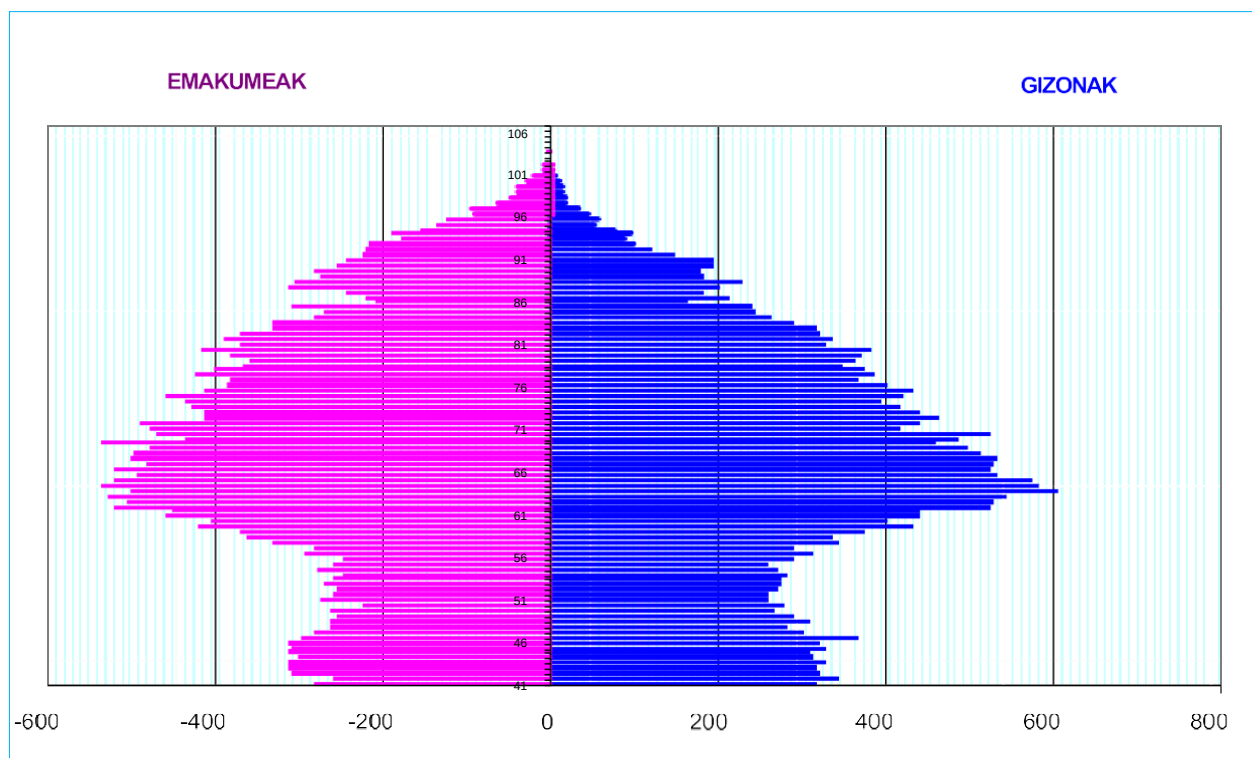
Grafikoa: atzerritarren jatorriaren bilakaera 2012-2019

Iturria: Irungo Udala

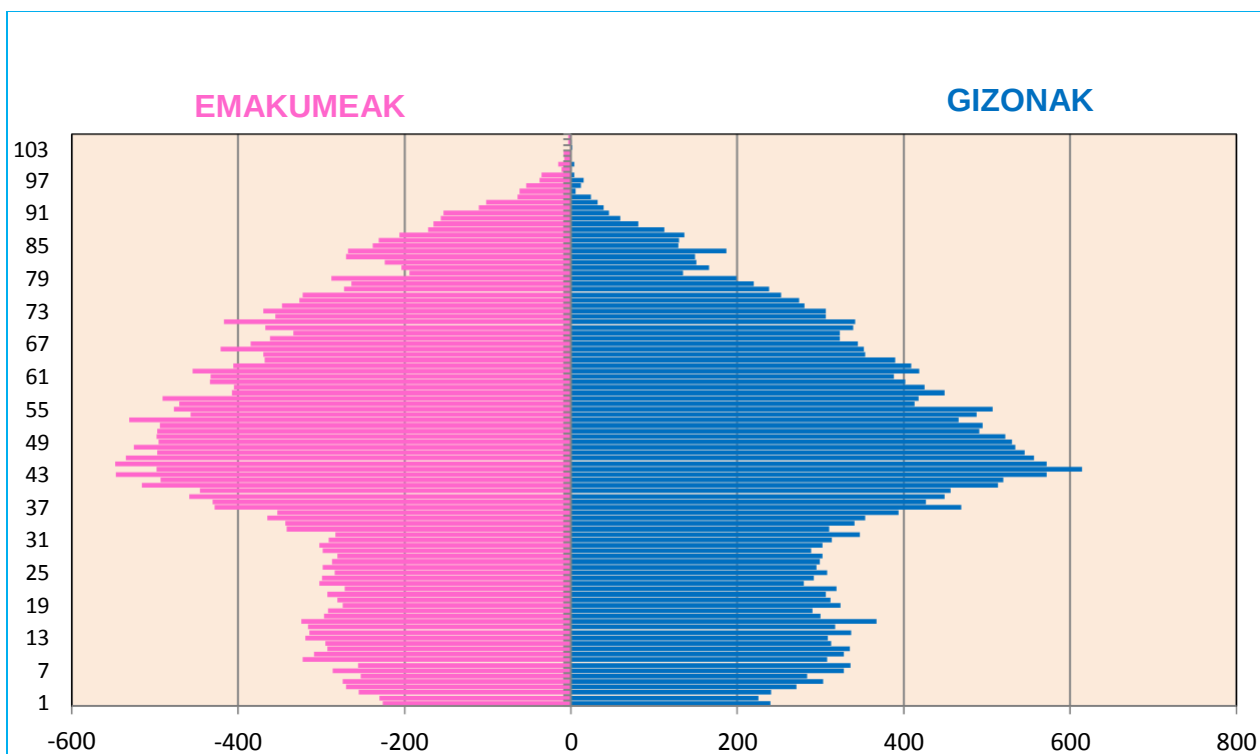
4.4 BIZTANLERIAREN PIRAMIDEA

Grafikoa: Irungo biztanleriaren piramidea 2012

Iturria: Irungo Udala

Gráfico: Pirámide de población de Irun 2.019

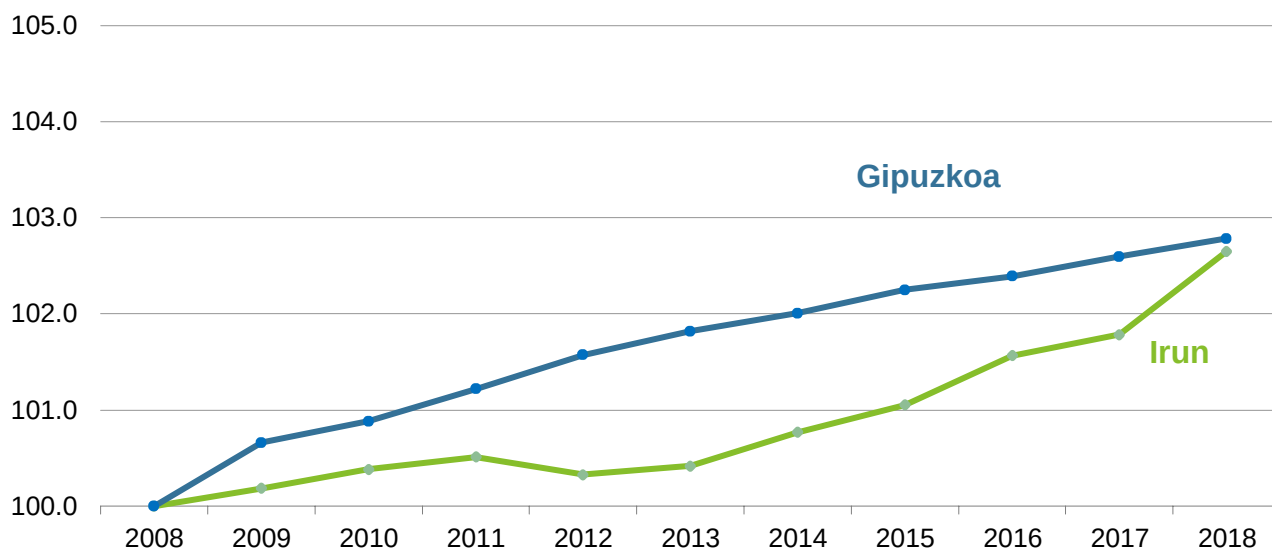
Iturria: Irungo Udala

4.5 MUGIMENDU BEGETATIBOA

Azken bost urteetan, 2013tik, Irungo biztanleria 1.178 pertsonatan handitu da (% 1.92), 61.264 biztanletik 62.442 biztanlera pasatuz, gizonen eta emakumeen proportzioa aldatu gabe.

Irungo biztanleriak azken hamarkadan izan duen bilakaerari erreparatuz gero, lortutako hazkundera ikus daiteke, 2008ko kopuruarekiko %2,7. Gipuzkoaren kasuan, hazkunde hori % 3,5ekoa izan da, Irungo udalerrian lortutakoa baino zertxobait handiagoa.

Irungo biztanleriaren garapena (2008-2018) (Urtea 2008: Base 100)

Iturria: Iruneke Udala, INE, Eustat

Azken urtean 458 jaiotza izan dira Irunen, eta 521 heriotza, -63 pertsonako saldo negatiboarekin. Horrek biztanleriaren zahartzea berresten du, honela banatuta:

	JAIOTZAK	HERIOTZAK	DESBERDINTASUNA
Emakumeak	193	239	- 46
Gizonak	225	242	- 17
GUZTIRA	418	481	- 63

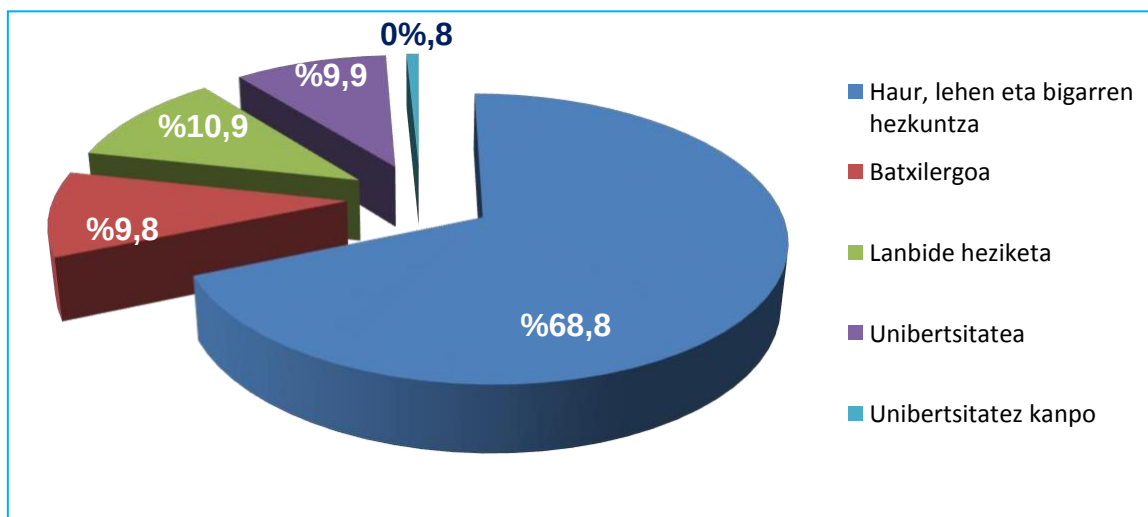
Iturria: Irungo Udala

2018an biztanleria osoa hazi bada, immigrazioagatik izan da. Lehen aipatu bezala, Irunen erroldatuta dauden etorkinen kopurua 6.494 pertsonakoa zen 2018. urtearen amaieran, % 10.4, eta duela 20 urtekoa, berriz, % 0,9.

4.6 FORMAKUNTZA

2018/2019 ikasturtean zehar **10.297 pertsona** egon dira hezkuntzan matrikulatuta. Zehazki 7.085 ikasle daude haur hezkuntzan (2 urteko gela barne), lehen hezkuntzan eta bigarren hezkuntzan; 984 ikasle batxilergoan; 1.127 ikasle erdi-mailako edo goi-maiako lanbide heziketan, 80 ikasle unibertsitatez kanpoko ikasketetan eta 1.021 unibertsitate ikasketak egiten.

Grafikoa: prestatzen ari den biztanleria

Iturria: Irungo Udala

1. UNIBERTSITATEZ KANPOKO HEZIKETA ARAUTUA

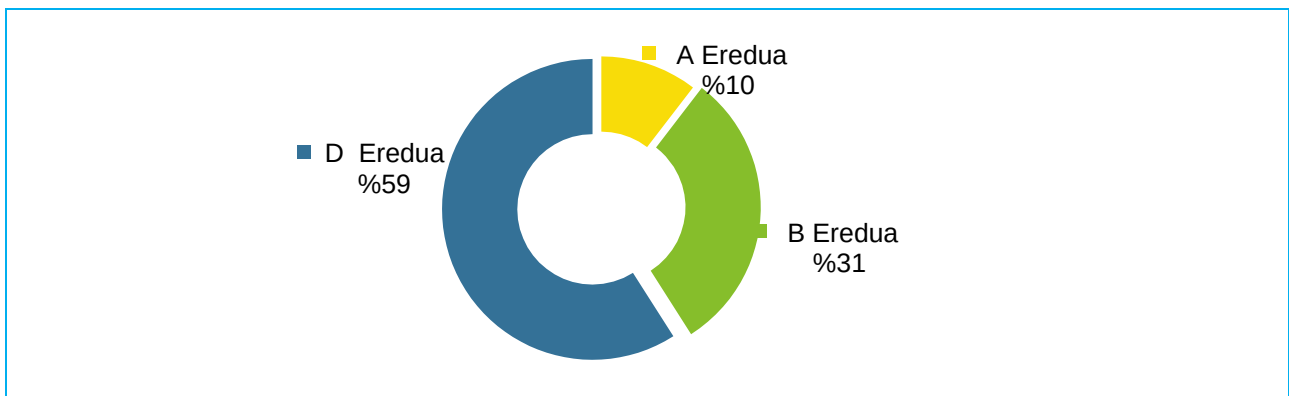
2018-2019 ikasturtean Irunen dauden unibertsitatez kanpoko prestakuntza arautuko ikastetxeetan 9.276 ikasle matrikulatu dira; hau da, eskualdeko prestakuntza-zentroetan matrikulatutako ikasleen %78.

	Publikoak	Pribatuak	Totala
Haur, lehen eta bigarren hezkuntza	4.893	2.192	7.085
Batxilergoa	705	279	984
Erdi mailako lanbide heziketa	412	52	464
Goi mailako lanbide heziketa	556	107	663
Beste batzuk	0	80	80
TOTALAK	6.566	2.710	9.276

Iturria: Irungo Udala

Hezkuntza maila desberdinei erreparatuz, Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntza barne hartzen dituen taldeak ikasturte honetan matrikulazioa gehien izan dituenak da (%77). Honi, Batxilergoak (%11), goi-mailako lanbide heziketak (%7) eta erdi-mailako lanbide heziketak (%5) jarraitzen diote. Aukeratutako hizkuntza ereduaren arabera, 2018-2019 ikasturterako Irungo ikastetxeetan egindako matrikulazioen %59 D ereduaren (euskaraz) erregistratu ziren. B ereduak (elebiduna: gaztelania/euskara) matrikulazioen %31 bildu zituen, eta A ereduak (gaztelania) guztizkoaren %10.

Grafikoa: prestakuntza-ereduak

Iturria: Irungo Udala

HEZIKETA UNIBERTSITARIOA

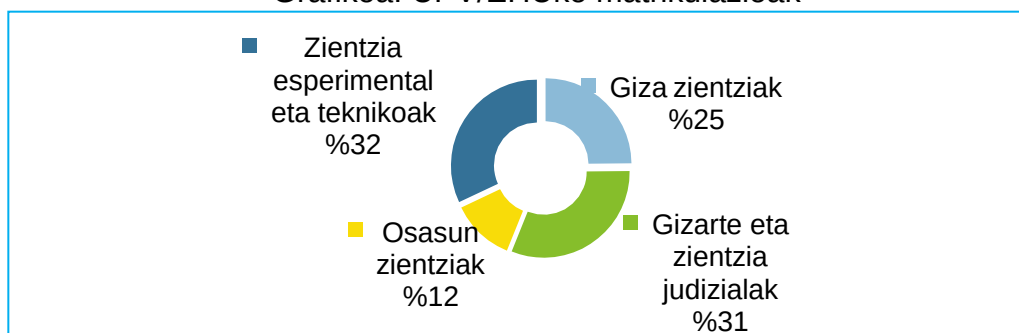
2018-2019 ikasturtean, Euskal Herriko Unibertsitateko eta Nafarroako Unibertsitateko campusetan **992** pertsona matrikulatu dira, horietatik 781 Euskal Herriko Unibertsitatekoak (UPV/EHU) eta 211 Irunen bizi diren unibertsitate pribatuetako ikasleenak, honela banatuta:

EHU/UPV	ikasleria	KANPUS PRIBATUAK	ikasleria
Gipuzkoako Kanpusa	563	Deustuko Unibertsitatea	104
Bizkaiko Kanpusa	120	Nafarroako Unibertsitatea	38
Arabako Kanpusa	98	Mondragoneko Unibertsitatea	69
GUZTIRA	781	GUZTIRA	211

Iturria: Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU – Irungo Udala

UPV/EHUko matrikulazioek aurreko ikasturteko kopuruarekiko jaitsiera txiki bat dakarte,% 1ekoa. Logikoki, hurbiltasunaren arabera, Gipuzkoako campusa da Euskal Herriko Unibertsitatean (UPV/EHU) matrikulatutako eskualdeko ikasleek gehien aukeratzen dutena, zehazki% 72; Bizkaiko eta Arabako campusak, berriz, unibertsitate publikoan matrikulatutako ikasleen% 15ek eta% 13k aukeratzen dituzte, hurrenez hurren, eta honako ikasketa hauek egiten dituzte:

Grafikoa: UPV/EHUko matrikulazioak

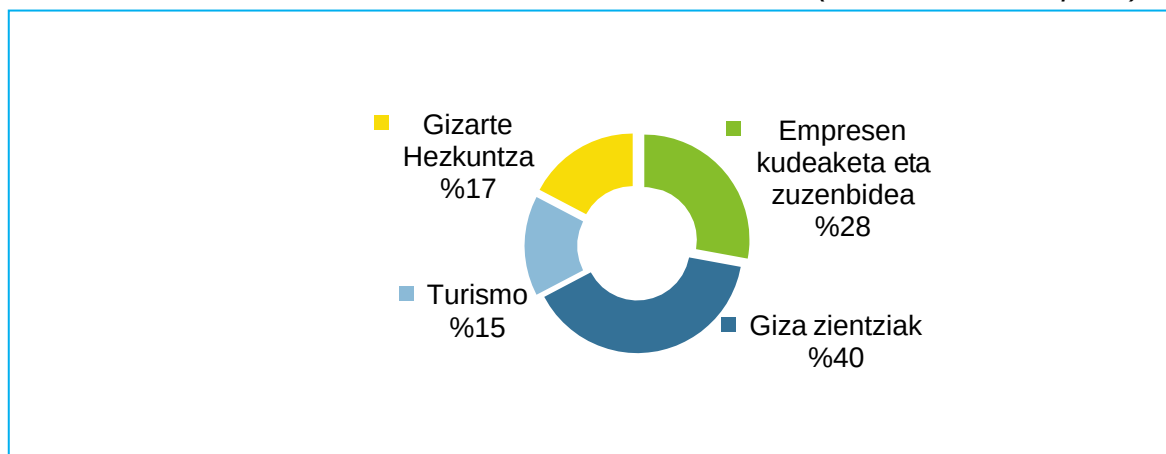

Iturria: Irungo Udala

Unibertsitate pribatuetako matrikulazioak aurreko ikasturteko kopuru berberetan mantendu dira. 2018/2019 ikasturtean Gipuzkoako unibertsitate pribatuetan matrikulatutako Irungo

ikasleen %49 Deustuko Unibertsitatean (Donostiako campusa), %35 Mondragon Unibertsitatean eta %16 Nafarroako Unibertsitateko Donostiako campusean matrikulatu dira. Hona hemen Deustuko Unibertsitatean (Donostiako campusa) egindako ikasketak:

Grafikoa: Unibertsitateko matrikulazioak. Deustua (Donostiako Campusa)

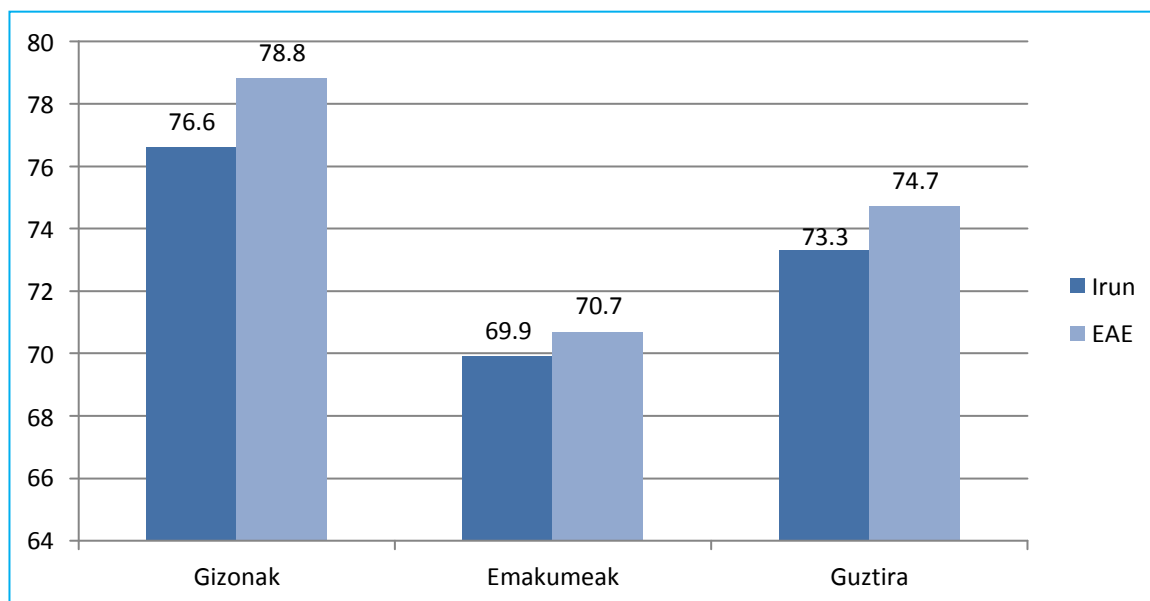

Iturria: Irungo Udala

4.7 LAN MERKATUA

Irungo biztanleria aktiboa, prestakuntza eta enplegua sustatzeko sozietate publikoaren azken datuen arabera, 28.958 pertsona da. Horrek esan nahi du 16 eta 64 urte bitarteko biztanleria osoaren jarduera-tasa **%73,3**koa dela, eta emakumeen artean txikiagoa dela, %69,9 gizonena baino (%76,6). Bi kasuetan, Euskal Autonomia Erkidegoko datu orokorretako datuak baino txikiagoa da.

Grafikoa: lan-merkatua sexuaren arabera

Iturria: Irungo Udala

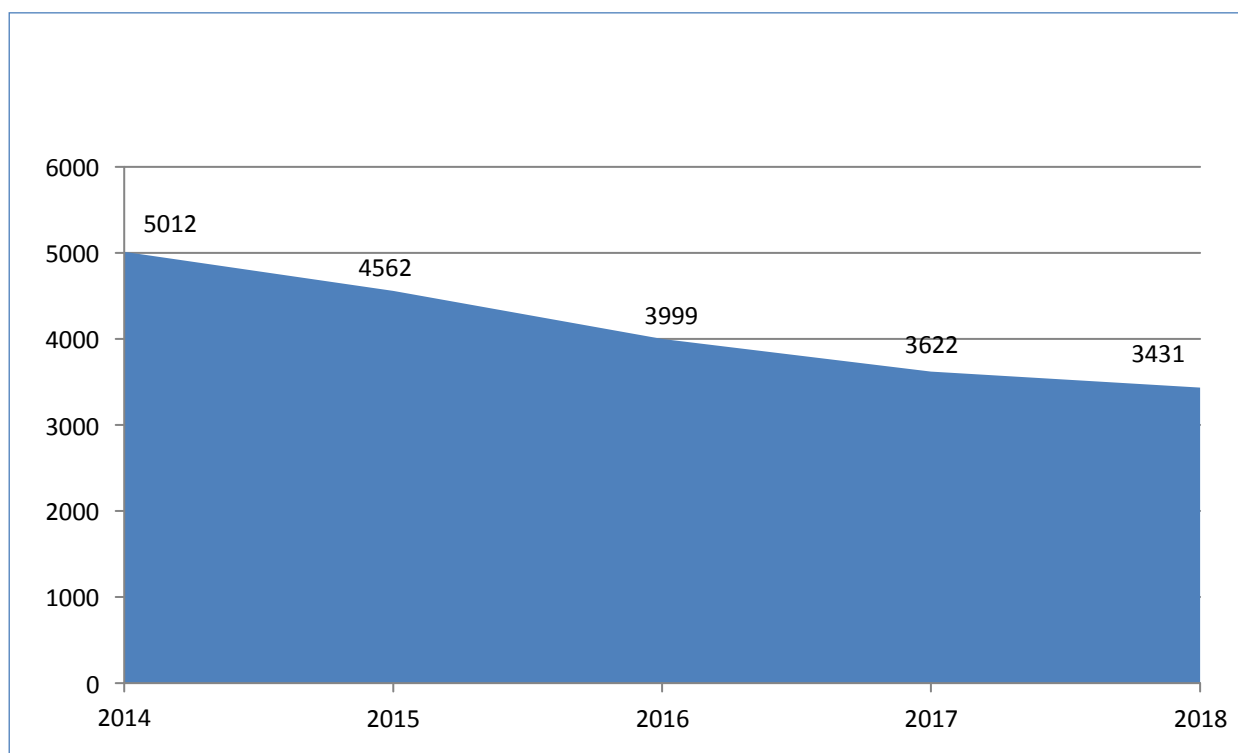
2018. urtean Irunen kontratatutako pertsonaren profila gizonezkoa izan da, 25 eta 44 urte bitarteko adinarekin eta zerbitzuen sektorean lan egiten duena. Gailendu diren kontratu motak epe muga zehatzekoak edo tenporalak izan dira, aldi baterako egoeraren arabera egindako kontratazioak izanik bere sailkapen legala.

Irunen kontratatutako profila	2.018
Sexua	Gizonezkoa (%54)
Adina	de 25 a 44 urte (%58)
Kontratuaren iraupena	Iraupen zehatza (%87)
Kontratuaren sailkapen legala	Aldi baterako egoeraren arabera (%62)
Sektore ekonomikoa	Zerbitzuak (%71)

Iturria: Irungo Udala

2018. urtean **3.431** pertsona egon dira langabezian. 2017ko urtearekin alderatuz %5.3ko murriztu da eta 2014 urtearekin konparatuz gutxienez %31.5, hurrengo garapena izanik:

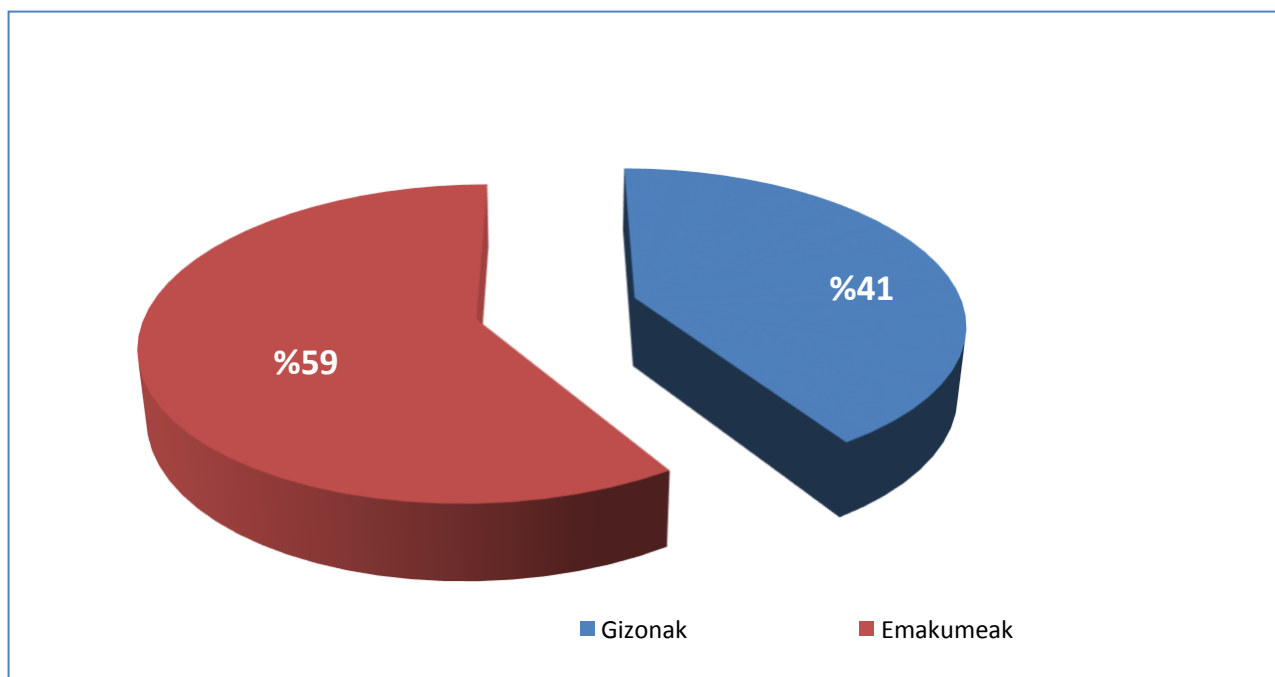
Gráfikoa: Irunen dauden langabeen kopurua

Iturria: Irungo Udala

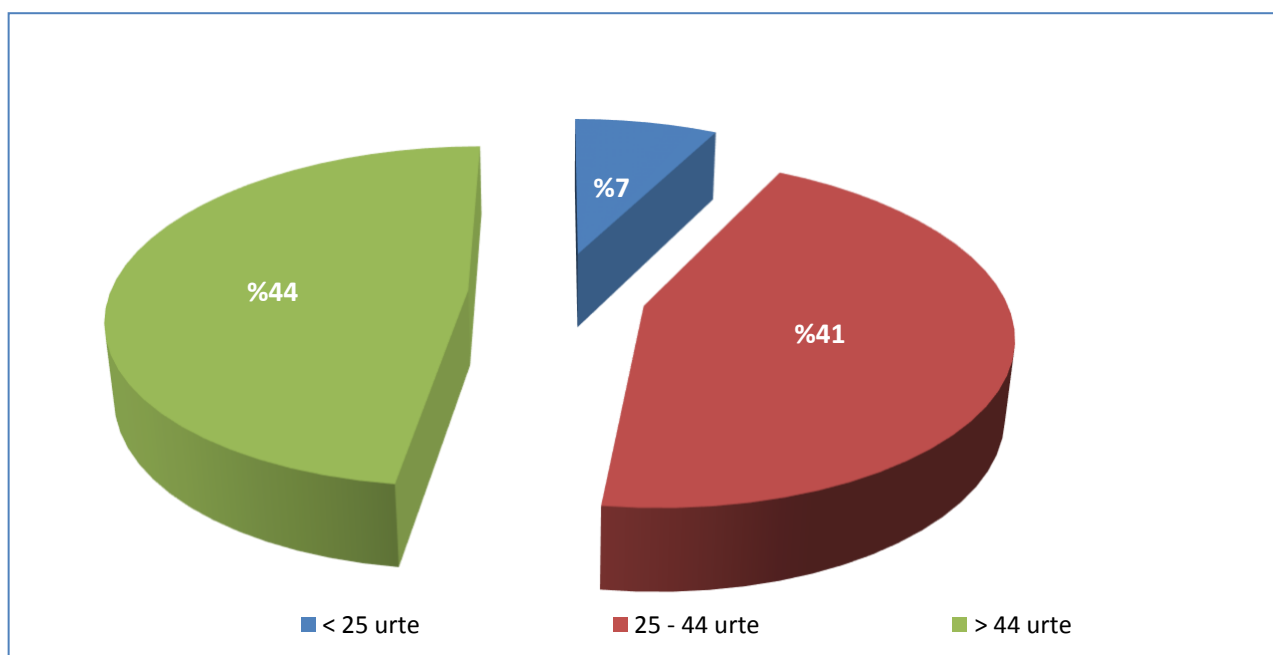
Biztanleen sexuaren arabera, eskualdeko langabeen %59 emakumeak dira. Bestalde, adinari erreparatuz gero, langabeen %52, 44 urtetik gorako pertsonari dagokie.

Grafikoa: Langabezia, sexuaren arabera

Iturria: Irungo Udala

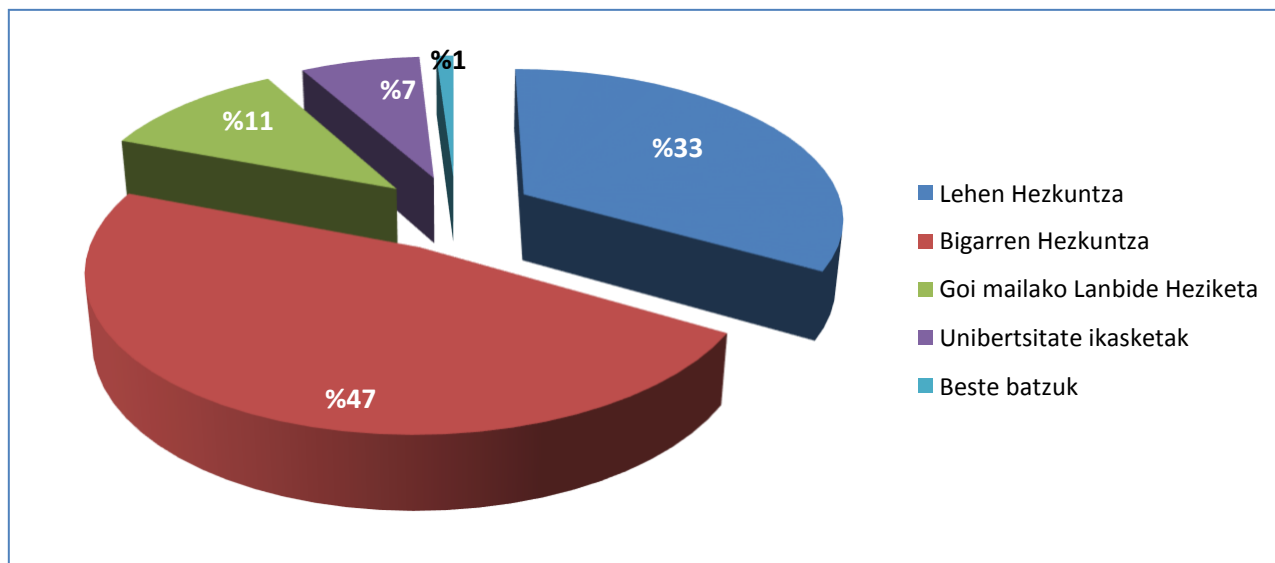
Grafikoa: Langabezia, adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Maila akademikoaren arabera, 2018an langabeen erdiek bigarren mailako ikasketak zituzten. Era berean, eskualdeko langabeen %7k unibertsitate ikasketak dituzte, beste %11k goi mailako lanbide heziketako ikasketak dituzten bezalaxe.

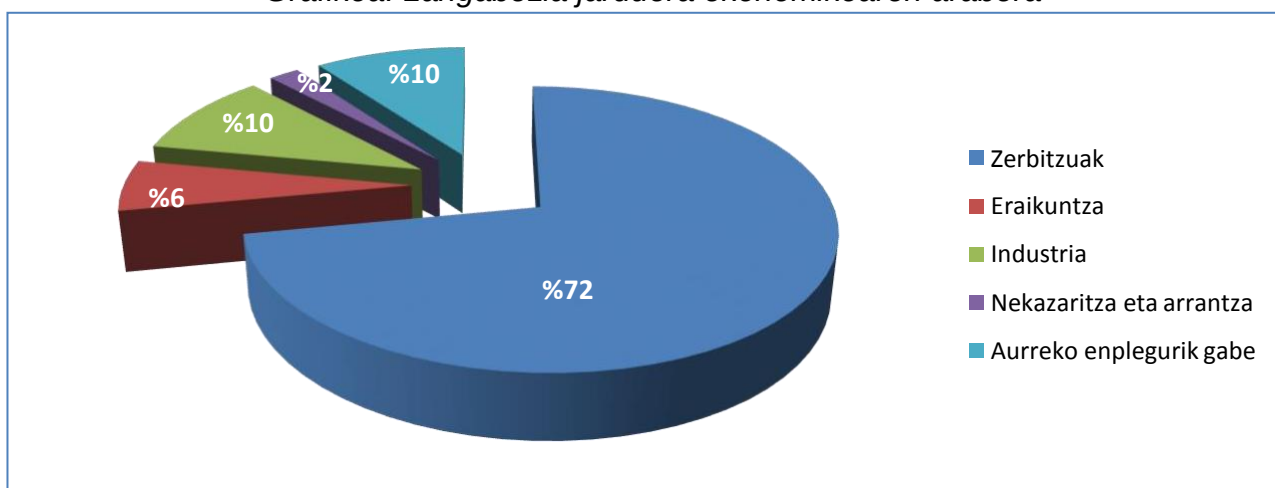
Grafikoa: Langabezia maila akademikoaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Irungo 3.431 langabeetatik %72 zerbitzuen sektorekoak dira. Industriaren sektoreak, bestalde, 2018an erregistratutako langabeen %10 biltzen du.

Grafikoa: Langabezia jardura ekonomikoaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Irunen langabezian dauden pertsonen profil orokorra		2.018
Sexua	Emakumezkoa (%59)	
Adina	44 urtetik gorakoa (%52)	
Ikasketa maila	Bigarren Hezkuntza (%47)	
Kontratuaren sailkapen legala	Zerbitzuak (%72)	
Sektore ekonomikoa	Salmenta, ostalaritza, etab. zerbitzuak (%35)	

Iturria: Irungo Udala

Irunen 2018an langabetuen profila honako hau da: 44 urtetik gorako emakumea, bigarren mailako ikasketak baino handiagoa ez den maila akademikoa duena eta zerbitzuen sektorean kokatzen dena.

5. ADIKZIOEN EGOERA IRUNEN

Nahiz eta kontuan izan behar den adikzio-gaitasuna duten kontsumo eta portaera gehienak ez direla adikzio bihurtuko, beharrezkoa da Irungo biztanleriaren kontsumoak eta portaerak etorkizuneko markatzaile gisa ezagutzea gaian behar bezala esku hartzeko.

5.1 KONTSUMOAK ETA PORTAERAK ESKOLA-BIZTANLERIAN

IV. Planerako, inkesta zabal bat egin diegu Bigarren Hezkuntzako, Batxilergoko eta Heziketa Zikloetako **2.676 ikasleri**. Ikasle bakoitzak inkesta era anonimoan bete eta gero euren kontsumo, pentsamendu, ezagutza eta jarreraren inguruko informazioa lortzen dugu, bai droga legalen zein ilegalen ingurukoa eta baita substantziarik gabeko adikziora eraman dezaketen jokabideen ingurukoa. Ikastetxe eta ikasle partaideak generoaren arabera horrela banatzen dira:

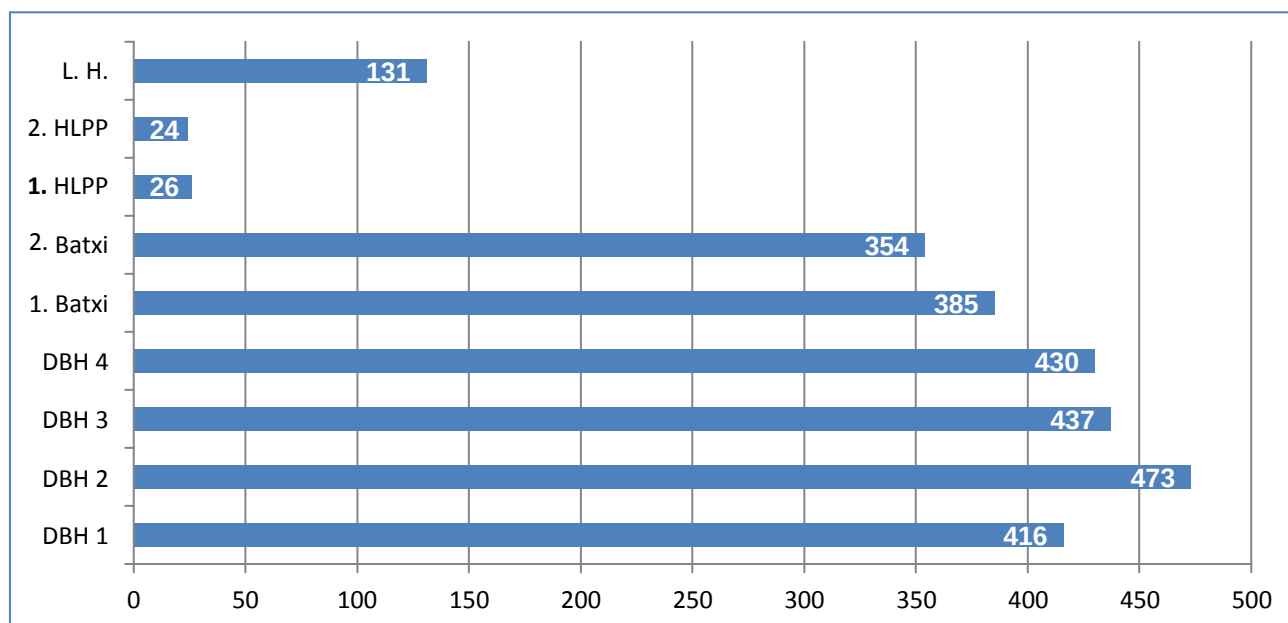
IKASTETXEA	EMAKUMEA	GIZONA	TOTALA
CPCPI Mendibil	17	31	50
Eguzkitza	114	142	256
El Pilar	116	96	216
Erain		151	151
Hirubide	99	114	215
La Salle	289	311	604
Pio Baroja	256	142	398
Plaiaundi	115	67	183
San Vicente	114	98	212
Toki Alai	170	208	391
TOTALES	1.290	1.360	2.676*

*26 pertsonak ez dute sexua adierazi

Iturria: Irungo Udala

Parte hartu duten ikasleria Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako Lehenengo mailatik (DBH1), Batxilergo eta Lanbide Heziketaraino ikasten arin direnak izan dira, 400 pertsona hezkuntza maila bakoitzean.

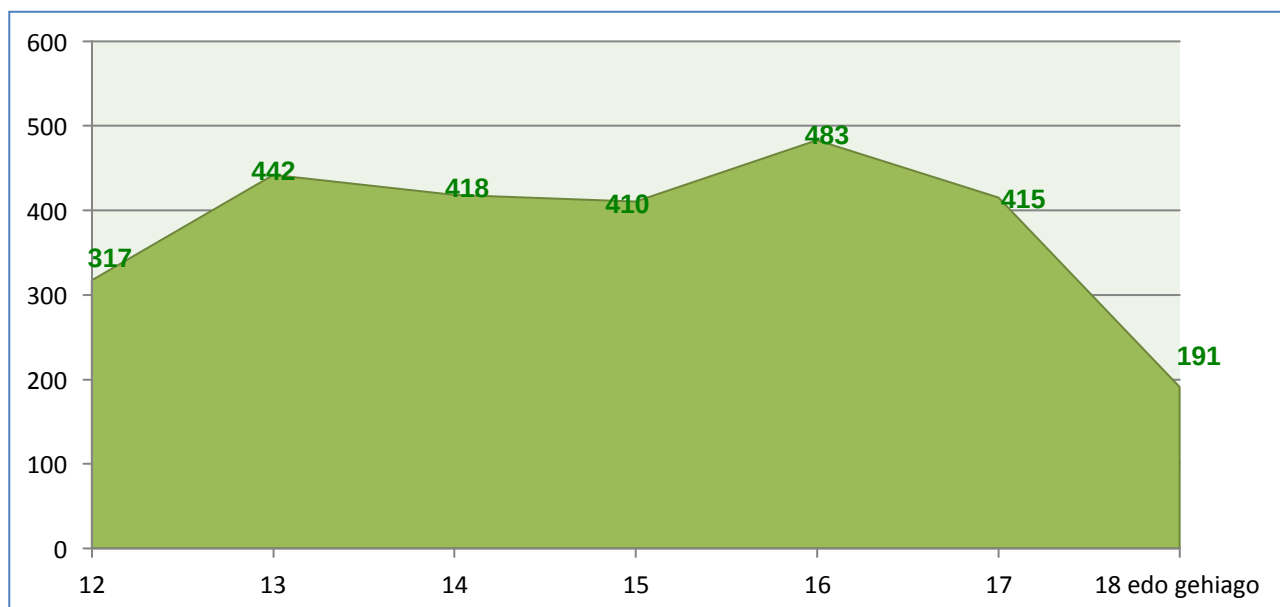
Grafikoa: Ikasleak hezkuntza-mailaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Ikerketan parte hartzen duten pertsonen adinak hezkuntza-mailen parametroei jarraitzen die; beraz, orokorrean 12 eta 17 urte bitarteko 400 parte-hartzaile baino gehiago daude, eta 18 urte edo gehiago dituzten 191 pertsona.

Grafikoa: Ikasleak adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Sexuaren arabera %48,2 emakumeak dira eta %50,8 gizonezkoak eta %1ek ez du sexua zehaztu, honela banatuta:

Grafikoa: Ikasleak adina eta sexuaren arabera

ADINA	EMAKUMEAK	GIZONAK	TOTALA
12 urte	149	160	317
13 urte	194	241	442
14 urte	181	233	418
15 urte	190	217	410
16 urte	255	225	483
17 urte	235	179	415
18 urte edo gehiago	86	105	191
TOTALAK	1.290	1.360	2.676*

*26 pertsonak ez dute sexua adierazu

Iturria: Irungo Udala

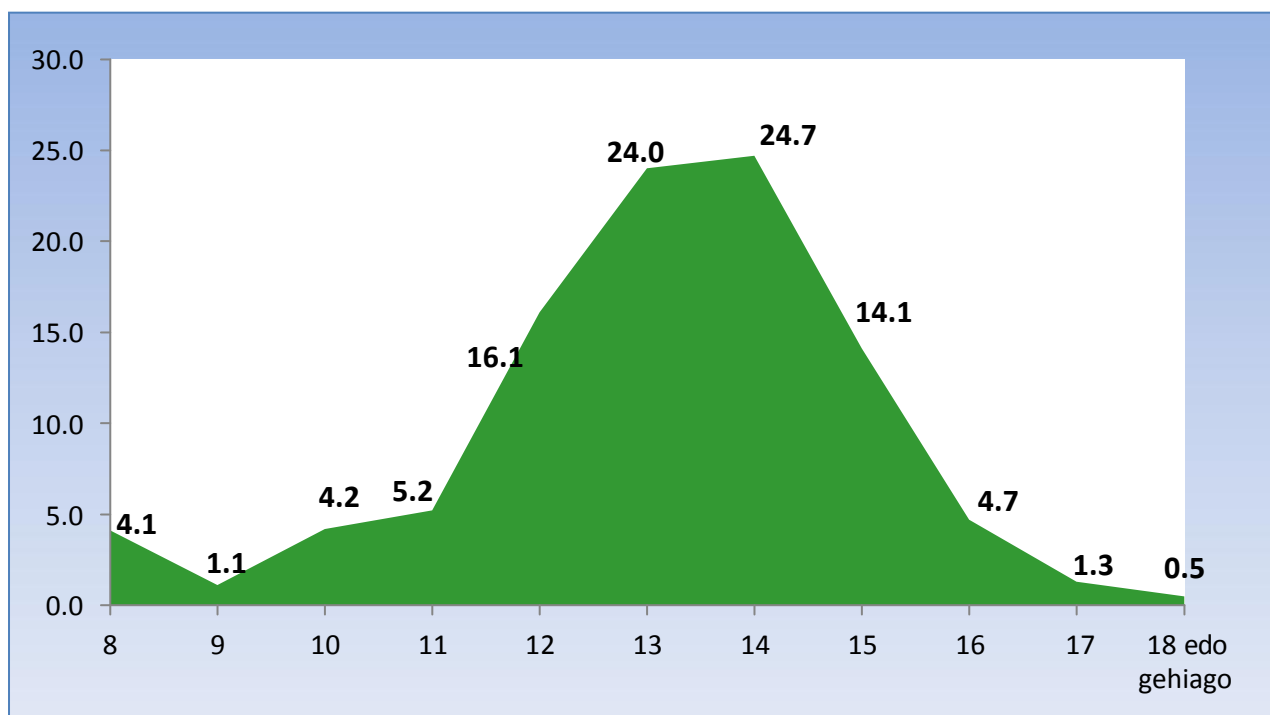
5.1.1 DROGAK KONTSUMITZEN HASTEKO ADINA

Argi dago gazteek substantzia legalak eta legez kanpokoak kontsumitzen dituztela gizartean bertan gertatzen diren aldaketen arabera. Normalean, substantzia horien sarrerako droga tabakoa izan da, jarraian alkohola eta kanabisa pixka bat urrunago.

Azkeneko datu hau, azkeneko urtetan aldatzen joan da, eta orain beste drogei atea irekitzen dien droga, kontsumitzaileak direnen artean, alkohola izaten da, sei hilabete beranduago tabakoa eta urte bete beranduago kalamua.

Horixe ikusten da Irungo gazteen artean: **alkohola 13 urterekin eta hilabete 1** agertzen da, ondoren **tabakoa 13 urte eta 7 hilabeterekin**, eta **kannabisa 14 urte eta 5 hilabeterekin**.

Grafikoa: Alkohola edaten hasteko adina

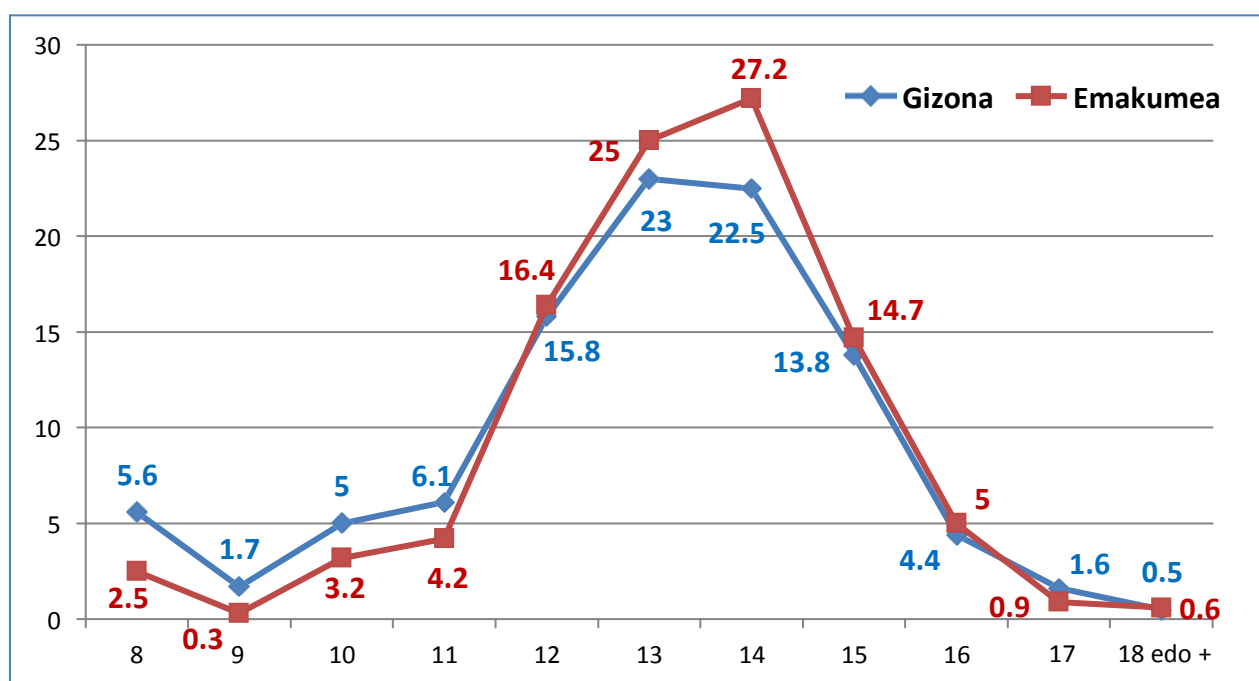

Iturria: Irungo Udala

Hau da, 14 urterekin, hamar pertsonatik ia zortzik probatu dute alkohola, zehazki %79,4k. Moda edo adin ohikoena, 13 eta 14 urte bitartean dago, eta oso gutxi dira alkohola 15 urte baino gehiagorekin probatzen dutenak. Aldiz, alkohola probatzen duten hamar lagunetik hiruk, 12 urte edo gutxiago dituzte.

Generoaren arabera gizonezkoak arinago hasten dira, zehazki 12 urte eta 10 hilabeterekin, emakumezkoak 13 urte eta 3 hilabeterekin hasten dira, hau da 5 hilabete geroago.

Grafikoa: Alkohola kontsumitzen hasteko adina, sexuaren arabera

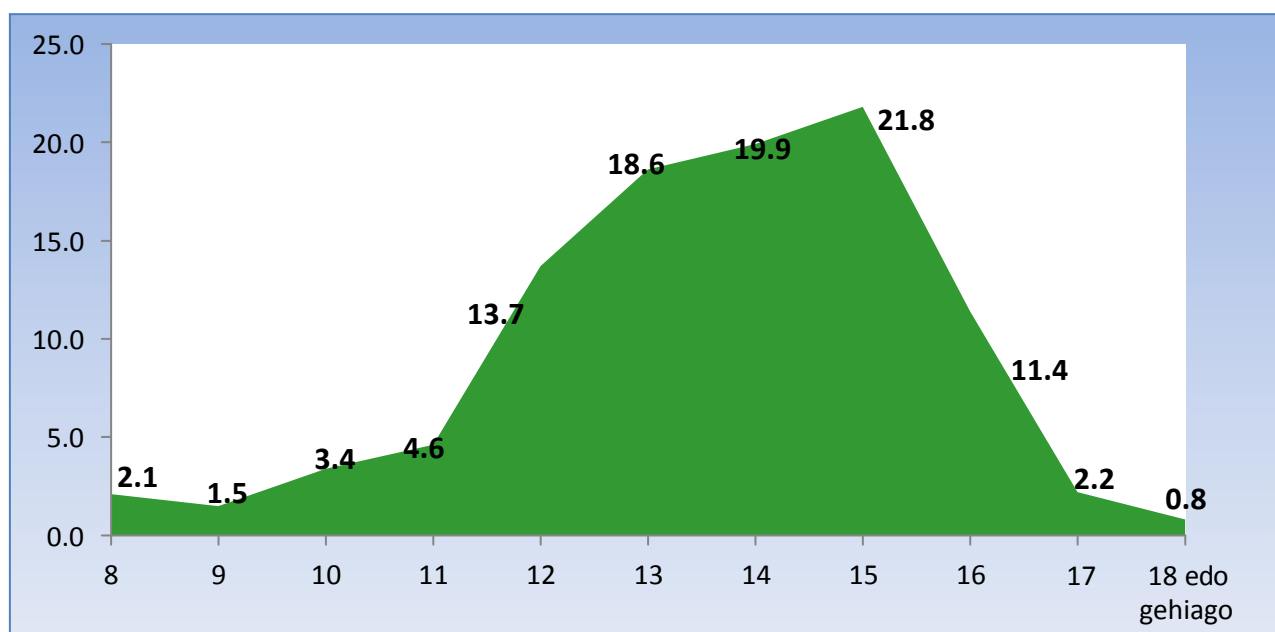

Iturria: Irungo Udala

12 urterekin edo lehenago alkohola edaten hasten diren gazteen %30.7etik, gizonezkoek emakumeek baino tasa altuagoan egiten dute, hau da, gizonek %34.2arekin eta emakumeek %26.6ekin. Zazpi puntu eta erdiko alde hori da gizonak alkoholean bost hilabete lehenago hasten direna.

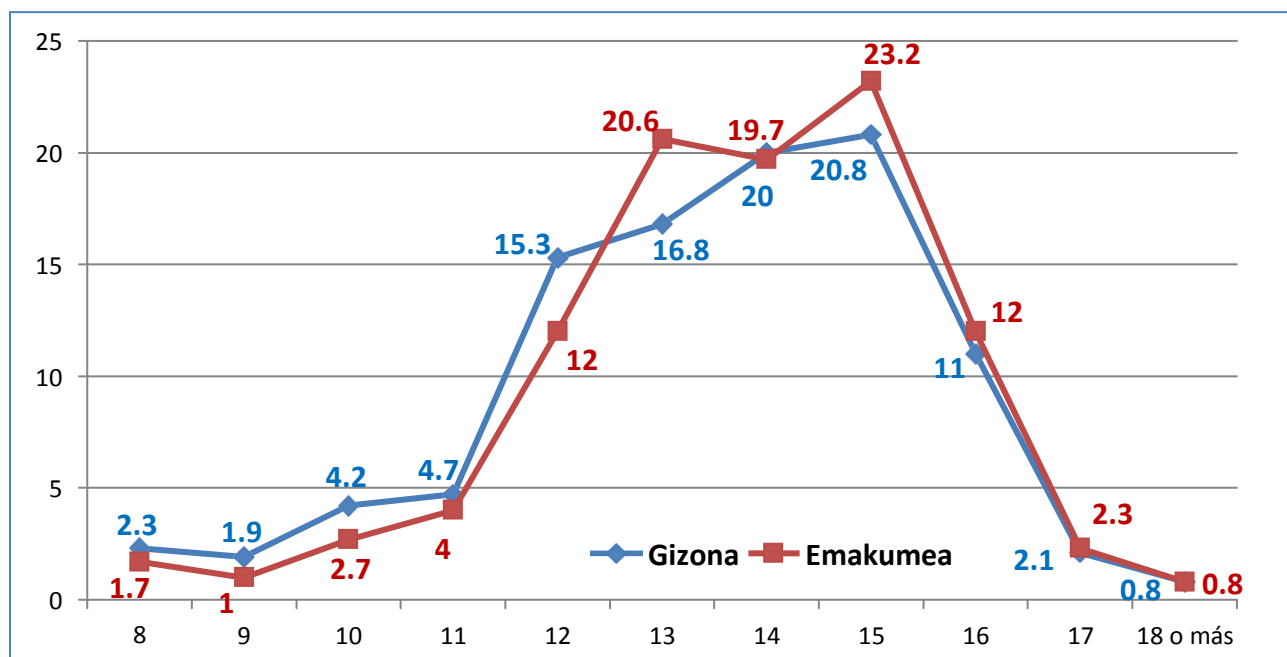
Tabakoa kontsumitzen hasteko adinaren kurba ezberdina da. Tabakoa probatzeko adinik errepikatuena 13 eta 15 urte bitartean dago, 15 urteak izanik gazte gehienek tabakoa probatzen duten adina, eta lau gaztetik bat 12 urte tabakoa erretzen hazten da, hau da, alkohola baino bost puntu eta erdi gutxiago.

Grafikoa: Tabakoa kontsumitzen hasteko adina

Iturria: Irungo Udala

Grafikoa: tabakoa kontsumitzen hasteko adina, sexuaren arabera

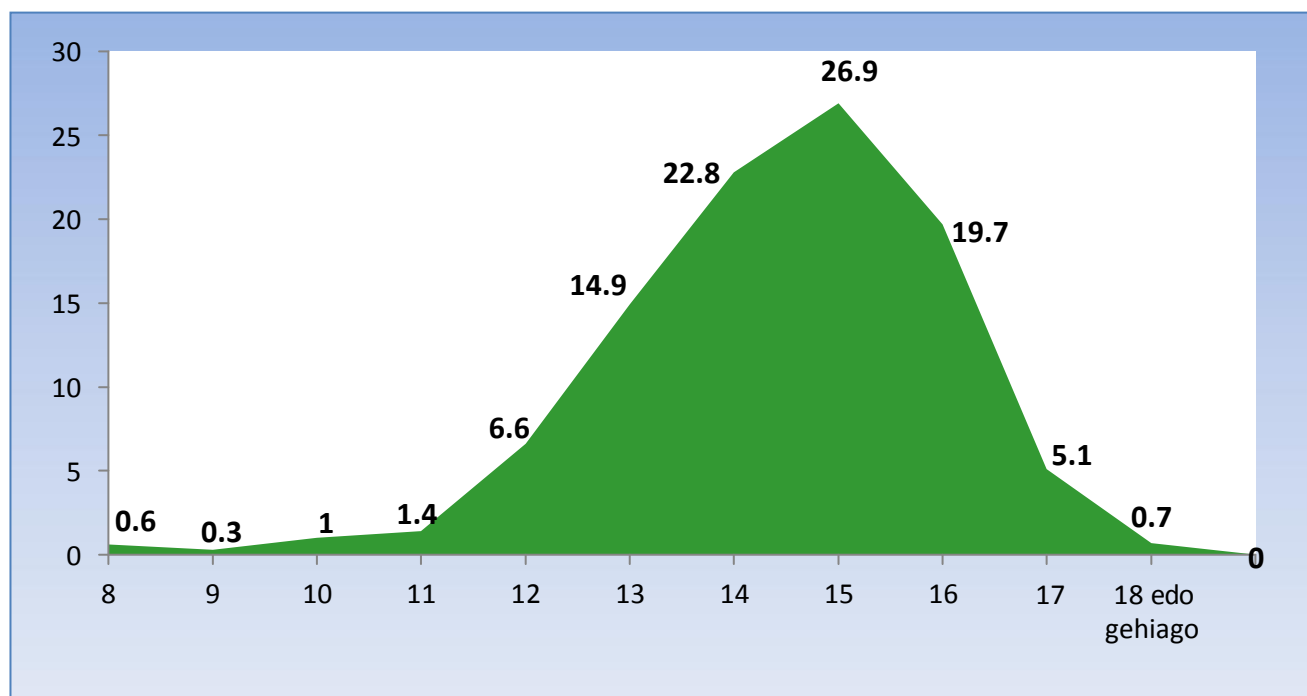
Iturria: Irungo Udala

Sexuaren arabera, tabakoa kontsumitzen hasteko kurba oso desberdina da. Gizonak 13 urterekin eta 6 hilabeterekin hasten dira eta hasierako tasak handitzen doaz adinarekin batera, 15 urterekin goreneko mailara helduz (%20); 13 urterekin eta 8 hilabeterekin hasten diren emakumeen kasuan, goreneko maila 15 urterekin izaten dute % 23.2rekin, eta bigarren igoera 13 urterekin % 20.6rekin

12 urterekin edo lehenago hasi dira tabakoa erabiltzen gizonen %28.4 eta emakumeen %21.4. Zazpi puntu horiek adierazten dute, funtsean, bi hilabeteko aldea dagoela gizonen eta emakumeen kontsumoaren hasieraren.

Kalamua kontsumitzen hasteko adina 14 urte eta bost hilabetekoa da, eta maximoa %26.9koa da 15 urterekin. 12 urterekin edo lehenago hasitakoak %9,9 dira, alkohola baino hogeit hamar puntu gutxiago eta tabakoa baino hamabost puntu eta erdi gutxiago.

Grafikoa: kanabisa kontsumitzen hasteko adina

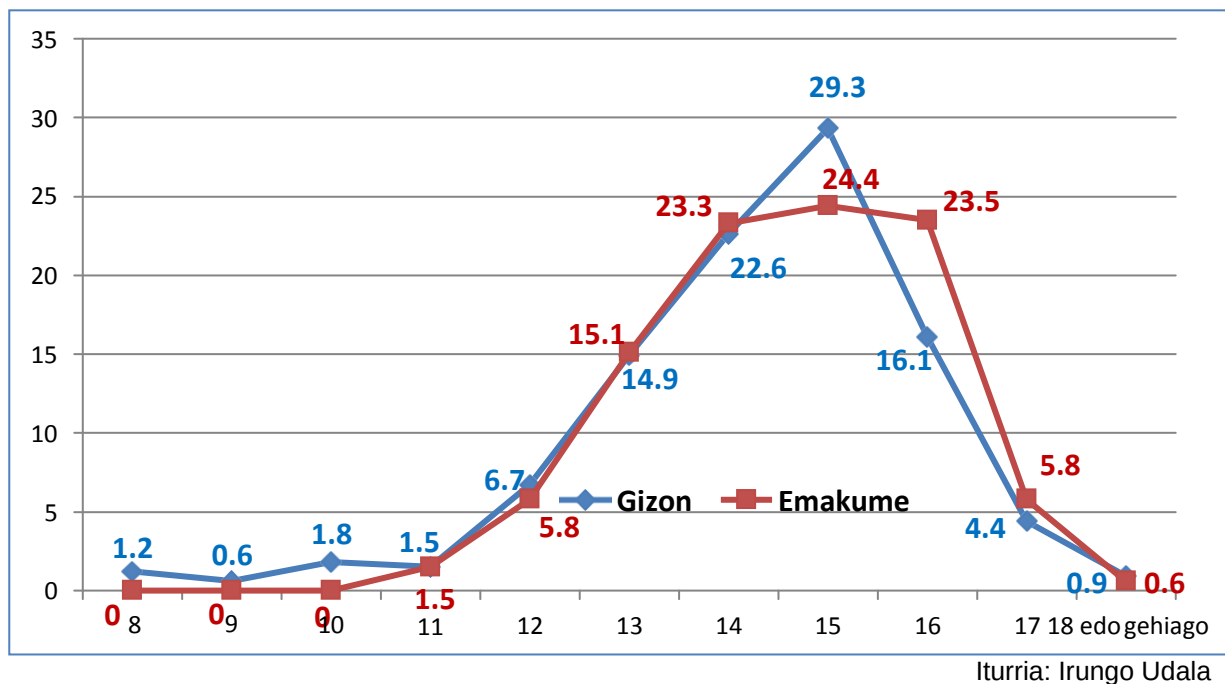

Iturria: Irungo Udala

Sexuaren arabera, gizonetakoek 14 urte eta 3 hilabeterekin hasten dute kanabisaren kontsumoa, emakumeetakoek berriz, lau hilabete geroago, 14 urte eta 7 hilabeterekin. Emakume bat ere ez da hasi kontsumoan 11 urte bete baino lehen, eta % 7,3 12 urterekin edo lehenago hasi da; % 11.8k egiten du hori, emakumeek baino lau puntu eta erdi gehiago.

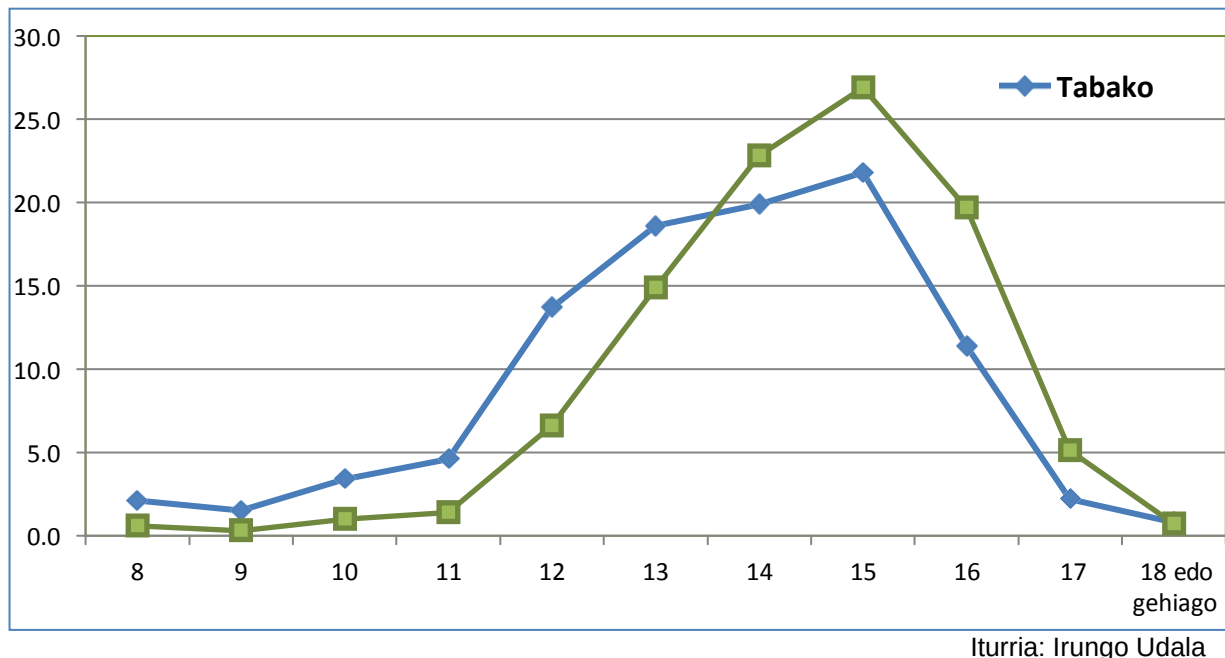
Kannabisa probatzeko adinik errepikatuena gizonetakoetan 15 urtetan dago (%29.3), emakumeetakoetan oster, dastatzeko adinik ohikoenak 14 eta 16 urte bitartean dira (%23-24), hau da, hamar neskatik zazpi 14 eta 16 urte bitartean hasten dira kannabisa kontsumitzen.

Grafikoa: Kanabisa kontsumitzen hasteko adina, sexuaren arabera

Tabakoa kontsumitzen hasteko adin-kurba eta kanabisarena alderatzean, ikusten da nahiko paraleloak direla, adin-tarte guztietan antzeko aldeak daudela, eta 15 urtetik aurrera moteltzen direla.

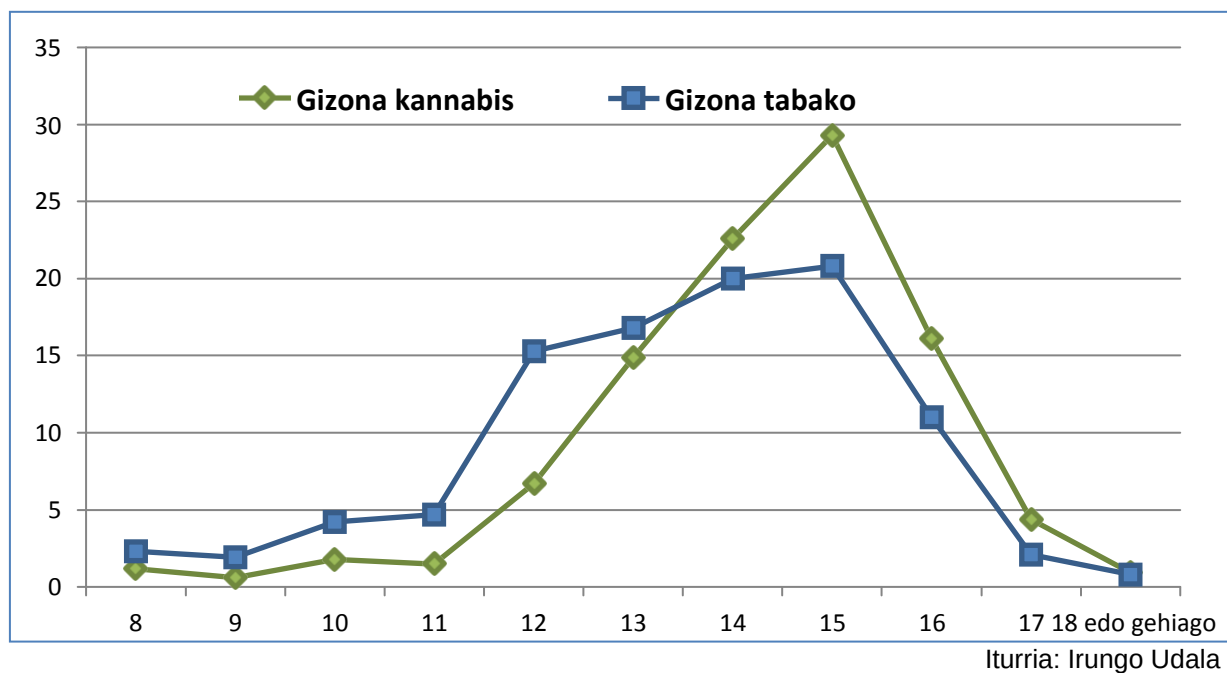
Grafikoa: tabakoa eta kanabisa kontsumitzen hasteko adinaren alderaketa

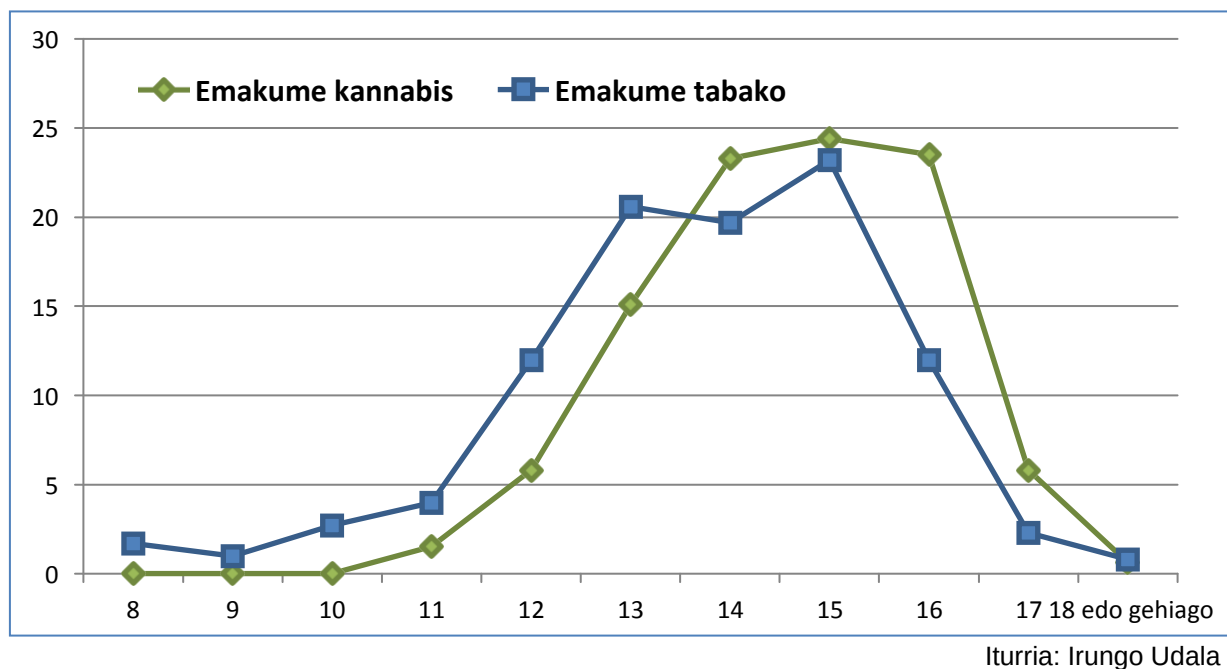
Generoari dagokionez, kurba ez da simetriko mantentzen. Gizonen kasuan, simetriko mantentzen dira 11 urterarte, 12 urterekin tabakoaren kontsumoa gailentzen da eta 13 urterekin kontsumoak ia-ia berdindu egiten dira berriz ere. Geroago, kannabisak argi eta garbi gailentzen du tabakoaren kontsumoa.

Emakumeetan bihurtzeko simetriak 13 urtera arte irauten du, ondoren kanabisa handitzeko. Nabarmenezkoa da 15 urterekin tabakoaren eta kalamuaren kontsumoa berdindu egiten dela, eta adin horretatik aurrera berriro bereizten dela.

Grafikoa: Tabakoa eta kanabisa kontsumitzen hasteko adina gizonen artean

Grafikoa: tabakoa eta kanabisa kontsumitzen hasteko adinaren alderaketa emakumeetan

5.1.2 ALKOHOL KONTSUMOA

ALKOHOLA DASTATZEA:

“Alkoholik edan duzu inoiz?” galderan, ikertutako biztanleriaren %**68,6**, baiezko erantzuna eman dute, gizonezkoen %66.9 eta emakumezkoen %70.7. Adinaren arabera banatuta, gazteenek maiztasun txikiagoan egiten dute (12 urtekoen %25.6k) nagusiagoekin konparatuta (16 urtetik gorakoen %90 edo gehiago).

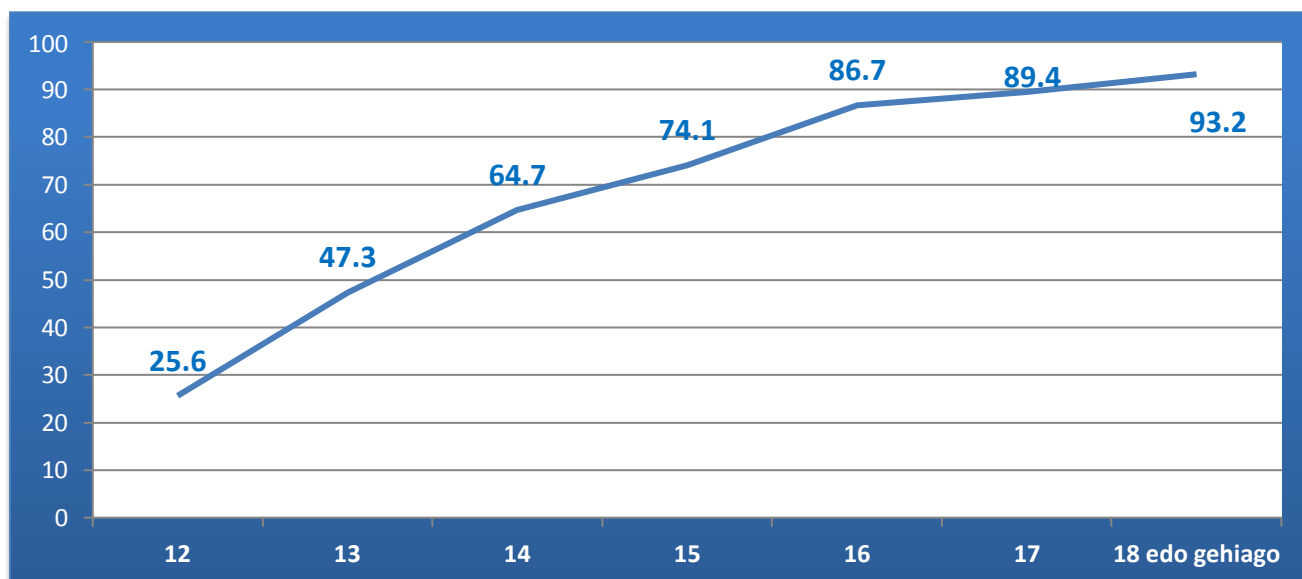
Taula: alkohola probatzea adinaren arabera

Adina	BAI	TOTALA	TASA
12	80	312	%25.6
13	208	440	%47.3
14	270	417	%64.7
15	304	410	%74.1
16	418	482	%86.7
17	371	415	%89.4
18 edo +	178	191	%93.2
GUZTIRA	1.829	2.667	%68.6

* 9 pertsonak ez dute erantzun

Iturria: Irungo Udala

Grafikoa: alkohola probatzea adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Adinaren eta sexuaren arabera, gizonezkoek emakumezkoek baino gehiago probatzen dituzte 12 urterekin eta 17 urterekin. Gainerako adinetan, emakumeek bi eta lau puntu arteko tasan probatzen dute.

Taula: alkohola probatzea sexuaren eta adinaren arabera

Edad	Gizonezkoek Probatu	Emakumezkoek Probatu	Bataz besteko tasa
12 urte	%26.1	%24.5	%25.6
13 urte	%45.4	%49.7	%47.3
14 urte	%63.2	%67.4	%64.7
15 urte	%72.8	%75.3	%74.1
16 urte	%86.6	%87.4	%86.7
17 urte	%89.9	%88.9	%89.4
18 urte edo +	%92.4	%94.2	%93.2

Iturria: Irungo Udala

Nork eskaini zizun lehen kontsumo hau? Bere lagun-taldea (% 42), bere aita edo ama (% 16) eta beste senide edo anai-arreba batzuk (% 7,5) nabarmentzen dira.

Nork eskaini zizun?	Guztira	Gizonezkoak	Emakumezkoak
Gurasoak	%15.5	%17.9	%13
Neba-arrebak	%1.9	%1.9	%1.9
Lagunak	%41.7	%35.7	%48.4
Beste senide batzuk	%5.4	%5.9	%4.8
Beste pertsona batzuk	%6.4	%7.7	%4.9
Ez daki/ ez du erantzuten	%29.1	%30.9	%27

Iturria: Irungo Udala

ALKOHOLA KONTSUMITZEA:

Hiru gaztetik bik alkohola probatu badute (% 68,6), probatu duten hirutik bik azken aldian alkohola kontsumitu dute, 12 eta 18 urte bitarteko biztanleriaren **% 40.1**ek.

Azken 30 egunetan soilik kontsumitzera mugatzen bagara, tasa% 39,6ra jaisten da 12 eta 18 urte edo gehiagoko biztanleen artean, **%40.8ra emakumeen artean** eta **%38.6ra** azken hilabeteen asteburuan alkohola kontsumitu duten **gizonen artean**.

Kontsumo hau alkohol unitate edo gramotan neurtuta (alkohol unitate batek 100 gramoren baliokidetasuna dauka, hau da, 100 ml-ko ardo kopa bat, garagardo kaña bat, alkohol txupito bat...) orokorrean baxua da, izan ere %14k alkohol unitate 1etik 5era bitarte kontsumitzen dute. Hala ere %9.1ek, asteburuko egun bakarrean, 20 unitate edo 200 alkohol gramo kontsumitzen dituzte, hurrengo sailkapenarekin:

Alkohol unitateak	Tasa
0.1 - 5	%14
5.1 - 10	%9.3
10.1 - 15	%4.2
15.1 - 20	%3
> 20	%9.1
Ez du kontsumitzen	%60.4

Iturria: Irungo Udala

Taula: alkohol-kontsumoa unitate eta sexuaren arabera

Alkohol unitateak	Gizonezkoak	Emakumezkoak
0.1 - 5	%14.6	%13.2
5.1 - 10	%7.6	%11.2
10.1 - 15	%4.6	%4
15.1 - 20	%3.4	%2.5
> 20	%8.4	%9.9
Kontsumorik ez	%61.4	%59.2

Iturria: Irungo Udala

Kontsumoak generoaren arabera aztertzean, ikus daiteke alkohol unitate baxuetan (0.1etik 5 unitate bitarte) gizonezkoen kopurua emakumezkoena baino handiagoa dela. 5etik 10 alkohol unitateren kontsumoari dagokionez aldiz, emakumezkoak dira gehiengo, baina 10.1etik 20 unitatera gizonezkoan gailentzen dira berriz. 20 unitatetik gora, emakumeek gizonezkoak baino puntu bat eta erdi gehiago erakusten dute (**%9.9 vs. %8.4**).

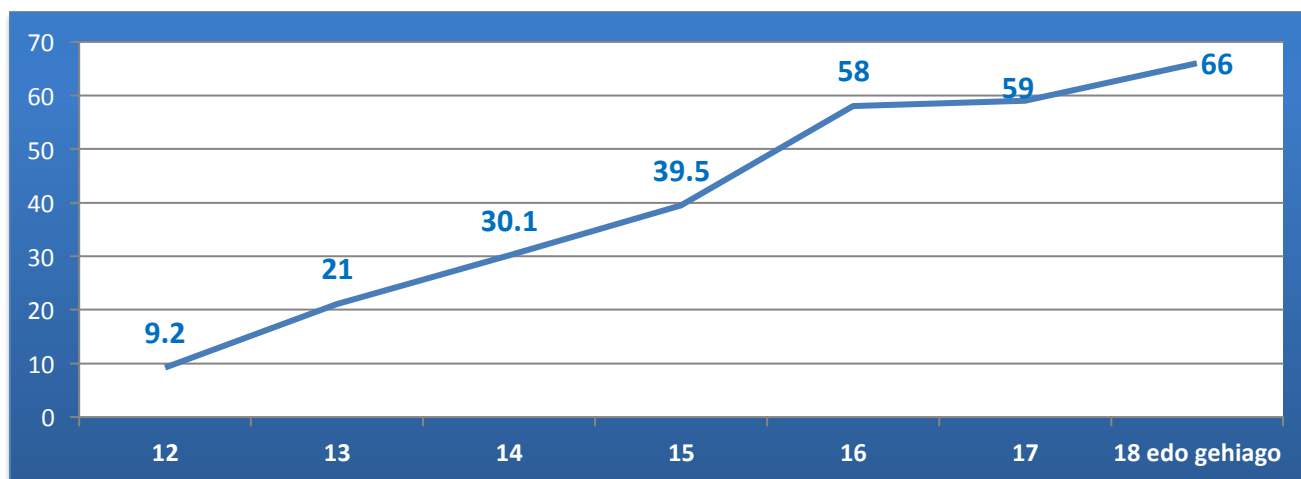
Taula: alkohol-kontsumoa unitate eta adinaren arabera

ADINA UNITATEAK	12	13	14	15	16	17	18 edo +
0	%90.8	%79.0	%69.9	%60.5	%42	%41	%34
0.1 - 5	%6.7	%10.4	%12.4	%13.9	%17.4	%19.8	%16.8
5.1 - 10	%1.6	%4.3	%6.9	%8.8	%14.7	%13.5	%16.8
10.1 - 15	--	%2	%1.9	%3.4	%5.8	%7.9	%11
15.1 - 20	%0.6	%0.2	%2.9	%2	%7.5	%4.3	%2,1
➤ 20	%0.3	%4.1	%6	%11.4	%12.6	%13.5	%19.3
GUZTIRA	%9.2	%21	%30.1	%39.5	%58	%59	%66

Iturria: Irungo Udala

Adinaren arabera kontsumoak guztiz aldatzen dira. Adibidez 12 urteko nerabeen artean, hamarretik batek baino ez du alkohola kontsumitzen eta gehienetan kantitate txikiak izaten dira. 13 urterekin bost nerabetik batek edaten du, kontsumitutako kantitateak handituz, zehazki 100 gaztetik 4k alkohol kantitate handiak edaten dituzte (20 unitate edo 200 alkohol gramo baino gehiago). 14-15 urterekin 10 nerabetik 3 edo 4 dira (%6) 20 unitate baino gehiago kontsumitzen dituzten gazteak. 16 eta 17 urteko 10 nerabetik 6k kontsumitzen dute alkohola, eta %18-20ak kontsumo maila oso altuekin (15 unitate baino gehiago) eta %32- 33ak neurrizko kontsumoak dituzte (0.1etik 10 unitateraino).

Grafikoa: alkohol-kontsumoa adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

ALKOHOLA KONTSUMITZEKO EDO EZ KONTSUMITZEKO ARRAZOIAK

Garrantzitsua da nerabeek alkohola edateko edo ez edateko dituzten arrazoiak ezagutzea. Jasotako erantzunen artean honako hauek dira deigarrienak (“asko” edo “nahiko” erantzundakoak):

ALKOHOLA KONTSUMITZEKO ARRAZOIAK

Ondo pasatzea, disfrutatzea, etab.	% 62.3
Nire lagunak egiten dutelako	% 51.9
Arazoak ahazteko, denataz paso egiteko	% 8.1
Taldearen parte sentitzeko	% 41.6
Kolokatzeko, mozkortzeko.	% 38.0
“Puntua” hartzeko	% 34.7
Modan dagoelako, mundu guztiak egiten duelako.	% 33.7
Sentsazio berriak bizitzeko.	% 33.3
Ligatzeko.	% 32.8
Besteekin hobeto erlazionatzeko.	% 32.7
Egunerokotasunetik aldentzeko eta gauza desberdinak egiteko.	% 23.5

Iturria: Irungo Udala

ALKOHOLA EZ KONTSUMITZEKO ARRAZOIAK

Osasunarentzako kaltegarria delako	% 46.2
Ez dudalako nahi, besterik gabe.	% 11
Ondo pasatzeko ez dudalako alkoholik behar	% 10.4
Alkoholaren kontsumoak dituen arriskuengatik	% 9.6
Kontrola galtzea eragiten duelako	% 7
Nire gurasoek harrapatzearen beldurragatik	% 6.2
Efektu gogaikarriengatik	% 3.6
Beste arrazoi batzuk	% 2.5

Iturria: Irungo Udala

ALKOHOLAK ERAGINDAKO ARRISKUAK: AUDIT TESTA

Audit testa, alkohol kontsumoaren ondorioz garatutako desorekak identifikatzeko balio duen inkesta da. Osasunaren Mundu Erakundeak (OME) sortu zuen 1.989.urtean, baina 1992. urtean eguneratu egin zuten. Alkohol kontsumo arriskutsu edo kaltegarriak erakusten dituzten pertsonak identifikatzeko balio du. Arrisku egoeran dauden pertsona edaleekin lan egiteko marko aproposa eskaintzen du, bai alkohola guztiz utzi edo kantitateak murrizteko, zein kontsumoak eragin ditzakeen kalteak ekiditeko. AUDIT testak, alkoholarekiko dependentzia eta zenbait ondorio zehatz antzemateko ere erabiltzen da.

Arrisku kontsumoa (hiru galdera), mendekotasun sintomak (hiru galdera) eta alkoholaren kontsumo kaltegarria (lau galdera) neurtzen dituzten 10 galdera ditu testak. Balorazioa 0 eta 40 puntu artekoa da, eta helduetan honela interpretatzen da:

- 0tik 7 puntura: Abastinentzia edo arrisku baxua.
- 8tik 15 puntura: Alkoholarekin arazoak izateko erdi mailako arriskua
- 16tik 19 puntura: Alkoholarekin arazoak izateko arrisku handia.
- 20 edo puntu gehiago: Alkoholaren mendekotasunaren ebaluaketa diagnostikoa.

Test hau bereziki pertsona helduekin erabili izan da, ez hainbeste nerabeekin; beraz, lau estatistiken mozketak-mailak ez daude argi zehaztuta, baina nazioarteko adostasuna dago maila horiek, nerabezaroan, puntuazio baxuagoekin lortzen direla. Aztertutako populazioan, 12 eta 20 urte bitartekoetan, honako datu hauek lortu dira gehienbat:

	GIZONA	EMAKUMEA	GUZTIRA
0	557 – %41	465 – %36.1	1022 – %38.6
1 - 7	564 – %41.5	568 – %44.1	1132 – %42.7
8 - 15	193 – %14.2	236 – %18.3	429 – %16.2
16 - 19	32 – %2.3	12 – %0.9	44 – %1.7
> 19	14 – %1	8 – %0.6	22 – %0.8
GUZTIRA	1.360	1.289	2.649*

Iturria: Irungo Udala

Helduen parametroei jarraituz, 13 eta 20 urte bitarteko 22 pertsona espezialistengana bideratu beharko lirateke, alkohol-mendekotasunaren arriskua baloratzeko. Eskala bat jaitsiz gero, 16tik gorako puntuazioak dituzten pertsonen artean, 66 pertsonak edo aztertutako 13 eta 20 urte bitarteko Irungo biztanleriaren %2,5ek alkoholarekiko mendekotasun-arrisku handia izan dezaketela ikus daiteke eta %16.2ak edo gehiagok (429 pertsonak) alkohola adin goiztiar batean kontsumitzearen ondorioz neurrizko arriskua erakusten dute. Dena dela, aipatu behar da, **Irungo gazteen %81.3 ez daudela alkoholarekin erlazionaturiko arazoak garatzeko arriskuan.**

5.1.3 TABAKO- KANNABISAREN KONTSUMOA

TABAKOA DASTATZEA:

Noizbait tabakoa probatu (gutxienez zigarro erdia) duten gazte eta nerabe kopurua **%38.6koa** da, eta kasu honetan **neskak mutilak gailentzen** dituzte, %40.5 neskak eta mutilak %36.5.

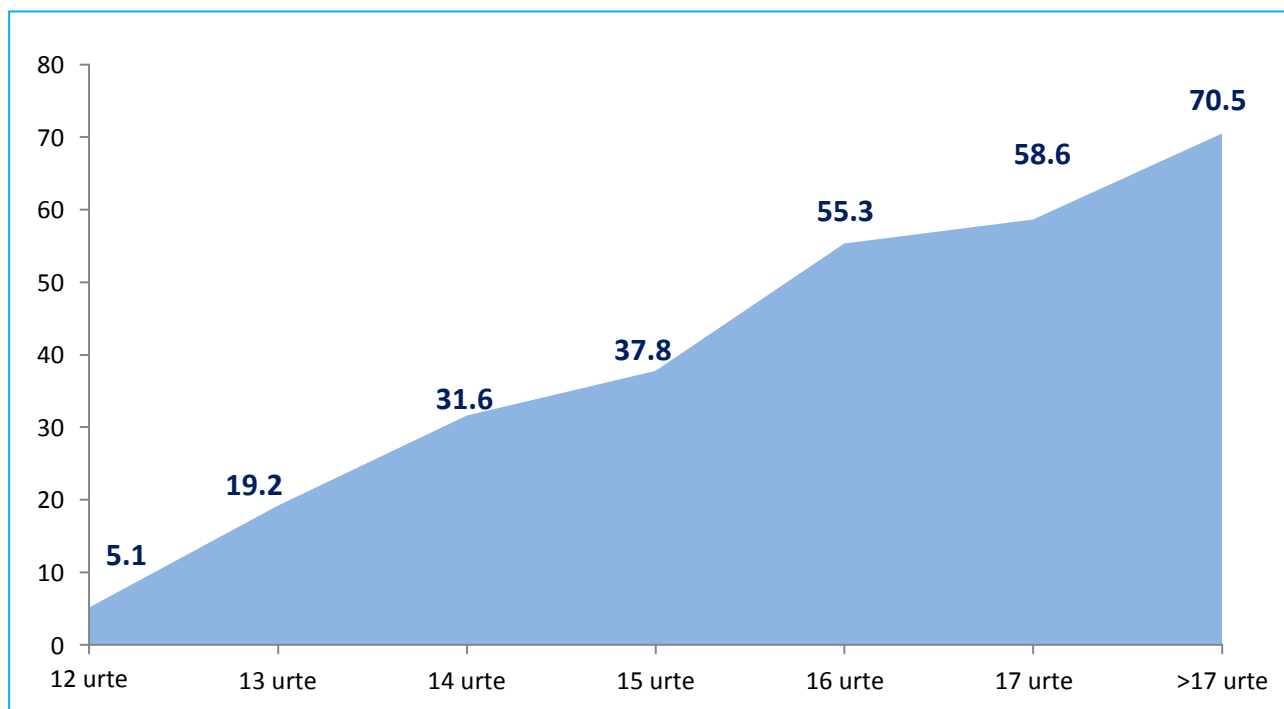
Adinari erreparatuta, hiru gaztetik batek 15 urterekin probatu du tabakoa. Adin horretatik aurrera, jauzi kuantitatibo handia gertatzen da, izan ere 15 urterekin gazteen %37.8k probatu dute eta 16 urterekin jada %55.3k, 17.5 puntuko desberdintasunarekin, ia-ia tasa bikoiztuz. Adin horretatik aurrera, tasa pixka bat igotzen da, eta 18 urtetik aurrera berriz ere handitu %70 ingurura iritiziz.

Taula: Tabakoa probatzea adinaren arabera

Adina	BAI	GUZTIRA	TASA
12	16	315	%5.1
13	85	442	%19.2
14	132	418	%31.6
15	155	410	%37.8
16	267	483	%55.3
17	243	415	%58.6
18 edo +	134	190	%70.5
GUZTIRA	1.032	2.673	%38.6

Iturria: Irungo Udala

Grafikoa: Tabakoa probatzea (adinaren arabera ehunekoa)

Iturria: Irungo Udala

Sexuaren arabera, emakumeak, oro har, adin txikiagoetan hasten dira tabakoa kontsumitzen, eta adin-tarte guztietan gizonena baino askoz tasa altuagoekin.

Taula: tabakoa probatzea sexuaren eta adinaren arabera

Adina	Gizonezkoak Dastatu	Emakumezkoak Dastatu	Bataz besteko Tasa
12 urte	%4.4	%5.4	%5.1
13 urte	%18	%19.6	%19.2
14 urte	%28.9	%34.8	%31.6
15 urte	%37.3	%37.9	%37.8
16 urte	%51.3	%58.4	%55.3
17 urte	%62.6	%56	%58.6
18+ urte	%65.4	%73.3	%70.5

Iturria: Irungo Udala

KANNABISA DASTATU:

Kannabisa dastatu (gutxienez porro erdi) duten gazte eta nerabe kopurua **%26.3koa** da eta kasu honetan ere, gizonekin alderatuz, **emakume gehiagok dastatu** dituzte porroak %26.7k, gizonezkoen %25.9 aurrean.

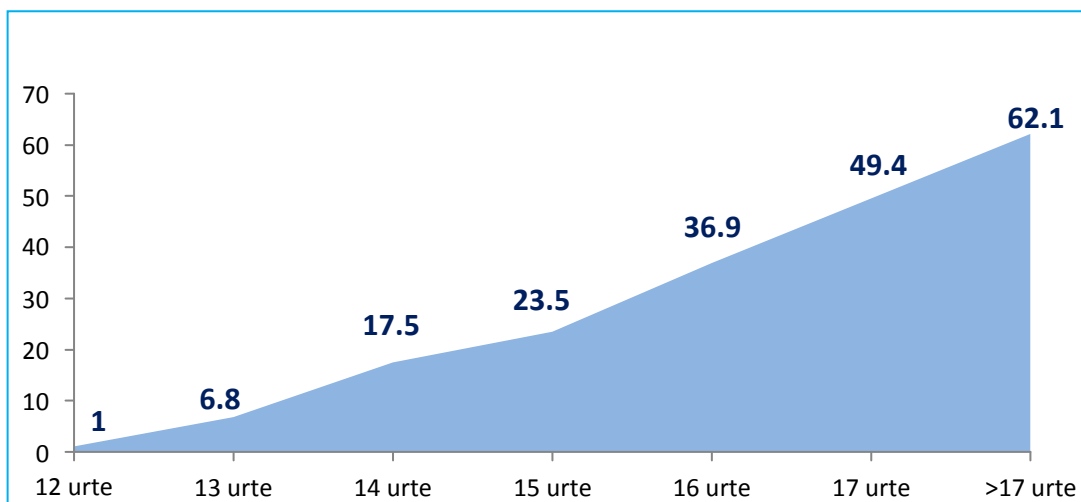
Adinagatik, ehun gaztetik zazpik 13 urterekin probatu dute kanabisa. Adin horretatik aurrera, jauzi kuantitatibo handia gertatzen da: % 6,8tik % 17.5era 14 urtetik aurrera, eta % 23.5era 15 urtetik aurrera, 10.7 puntuko (% 157) eta 6 puntuko (% 34ko igoera) hazkundearekin. 15 eta 17 urte bitartekoan artean bikoiztu egiten da tasa, eta % 50-60 inguruan mantenduko da 17 urtetik aurrera.

Taula: kanabisa probatzea adinaren arabera

Adina	EZ	BAI	TASA
12 urte	312	3	%1
13 urte	411	30	%6.8
14 urte	344	73	%17.5
15 urte	313	96	%23.5
16 urte	305	178	%36.9
17 urte	210	205	%49.4
18 urte edo +	72	118	%62.1

Iturria: Irungo Udala

Grafikoa: Kannabisa dastatzea (adinaren arabera) (ehunekoa)

Iturria: Irungo Udala

Sexuaren arabera, gizonekin alderatuz, emakumeak arinago hasten dira kannabisa kontsumitzen eta tasa maila handiagoak erakusten dituzte 16 urterarte. Adin horretatik aurrera gizonezkoak gailentzen dira kannabis dastaketan.

Taula: kanabisa probatzeko tasa, sexuaren eta adinaren arabera

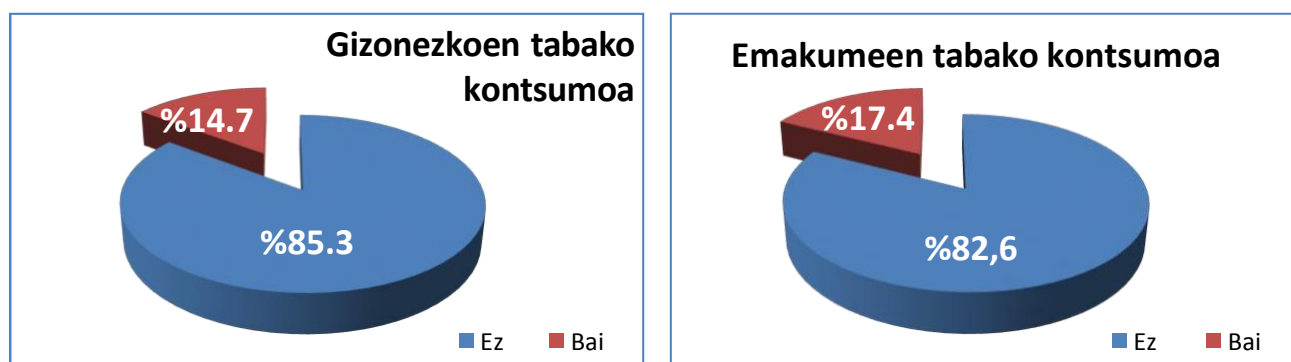
Adina	Gizonezkoak Dastatu	Emakumezkoak dastatu	Bataz besteko tasa
12 urte	%1	%1%	%1
13 urte	%5.4	%8.2	%6.8
14 urte	%14.7	%20.4	%17.5
15 urte	%23.4	%23.6	%23.5
16 urte	%35.7	%37.6	%36.9
17 urte	%58.1	%43	%49.4
18 urte edo +	%65.7	%57.6	%62.1

Iturria: Irungo Udala

TABAKOAREN OHIKO KONTSUMOA:

Aztertutako gazteen %38.6k tabakoa dastatu badu, horietatik **%16k** ohituraz (azken 30 egunetan) kontsumitzen dute tabakoa. Hauetatik, erdiak baino gehiagok, **%8.3k tabakoa egunero erretzen dute**. Emakumezkoek, gizonezkoek baino apur bat gehiago erretzen dute (%17.4 vs %14.7) azken hileari dagokionez, baina egunero antzeko tasak erretzen dituzte: **% 8,2 gizonak eta % 8,4 emakumeak**.

Grafikoa: tabako-kontsumoa sexuaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Taula: Kanabisa kontsumitzeko asa, sexuaren eta adinaren arabera

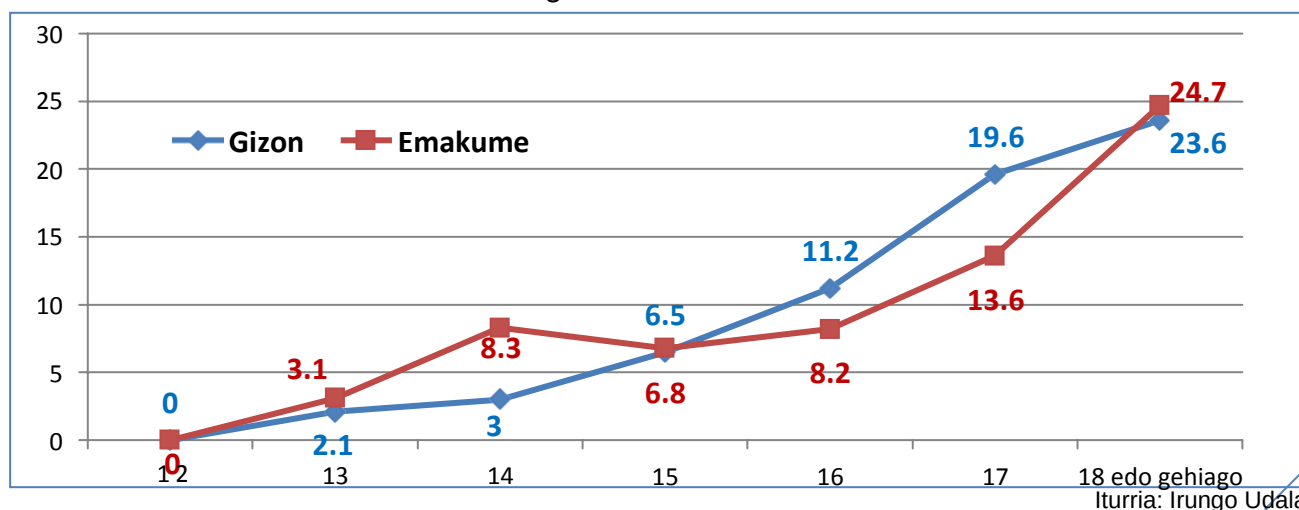
Adina	Gizonezkoak Kontsumitu	Emakumezkoak Kontsumitu	Tasa Media
12 urte	0%	2%	1%
13 urte	4.6%	7.7%	6.1%
14 urte	8.6%	18.2%	12.9%
15 urte	15.7%	16.3%	16%
16 urte	18.3%	20.4%	19.5%
17 urte	31.8%	25.5%	28.2%
18 urte edo +	34.3%	36.5%	35.3%

Iturria: Irungo Udala

Adinaren arabera, 13 urterekin pertsonen %6,1ek erretzen du; tasa hori bikoiztu egiten da 14 urterekin, eta 3 puntutan igotzen da 15 eta 16 urterekin. Adin horretatik aurrera, nabarmen egiten du gora tabako-kontsumoak, hirutik batean kokatzeraino. Generoari dagokionez, neskek gizonek baino gehiago kontsumitzen dute adin-tarte guztietan, 17 urterekin izan ezik

Tabakoaren eguneroko kontsumoa handiagoa da nesketan 15 urterarte, baina adin horretatik aurrera mutilek kontsumo tasa altuagoak islatzen dituzte 18 urte edo gehiagorarte eta hortik aurrera berriz ere neskek mutilak gailentzen dituzte gutxigatik.

Grafikoa: tabakoaren eguneroko kontsumoa sexuaren arabera

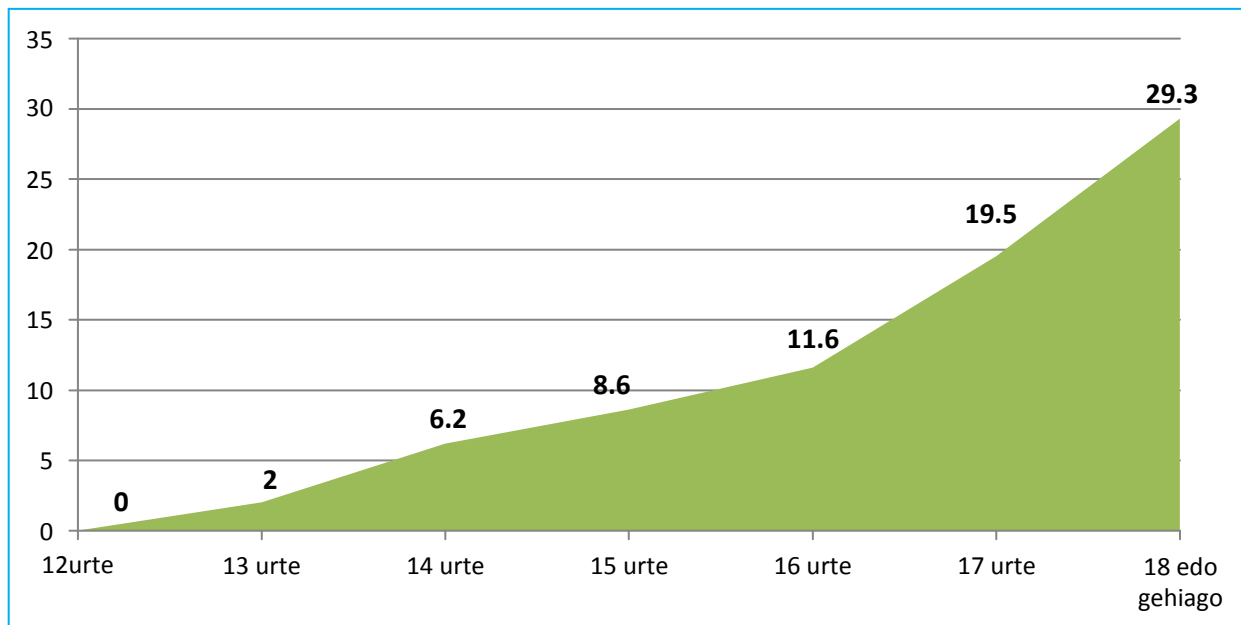

Iturria: Irungo Udala

KANNABISAREN OHIKO KONTSUMOA:

Kannabisa azken 30 egunetan kontsumitu duten gazte eta nerabe kopurua **%9.8**koa da, hau da kannabisa probatu dutenen %37. Kasu honetan gizonezkoek emakumeak baino tasa handiagoa erakusten dute (%11.5 vs. %8.1), dastatzearen datuen kontrakoa. Izan ere, kannabisa dastatu ostean gizon gehiagok jarraitzen dute substantzia hau kontsumitzen, %44.4k, emakumeen %30.3ren aurrean.

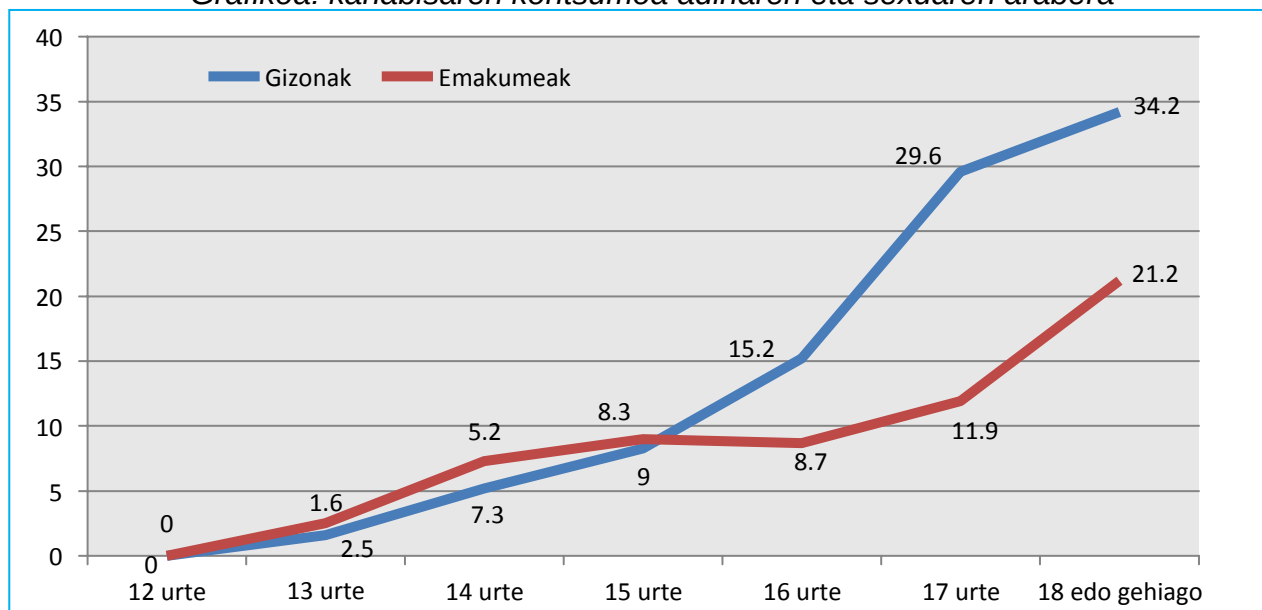
Grafikoa: kanabisaren kontsumoa adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Adinari dagokionez, kannabis kontsumoa areagotu egiten da adinarekin batera, hala 13 urterekin %2k kontsumitzetik 16 urterekin %11.6k kontsumitzera pasatzen dira. 17 urtetik aurrera, kontsumitzaile kopurua handitzen doa, hau da, hamar gaztetik bi kannabis kontsumitzaileak dira lortutako datuen arabera eta 18 urte edo gehiago dauzkatenen artean, 10 pertsonatik hiru ohiko kannabis erretzaileak dira.

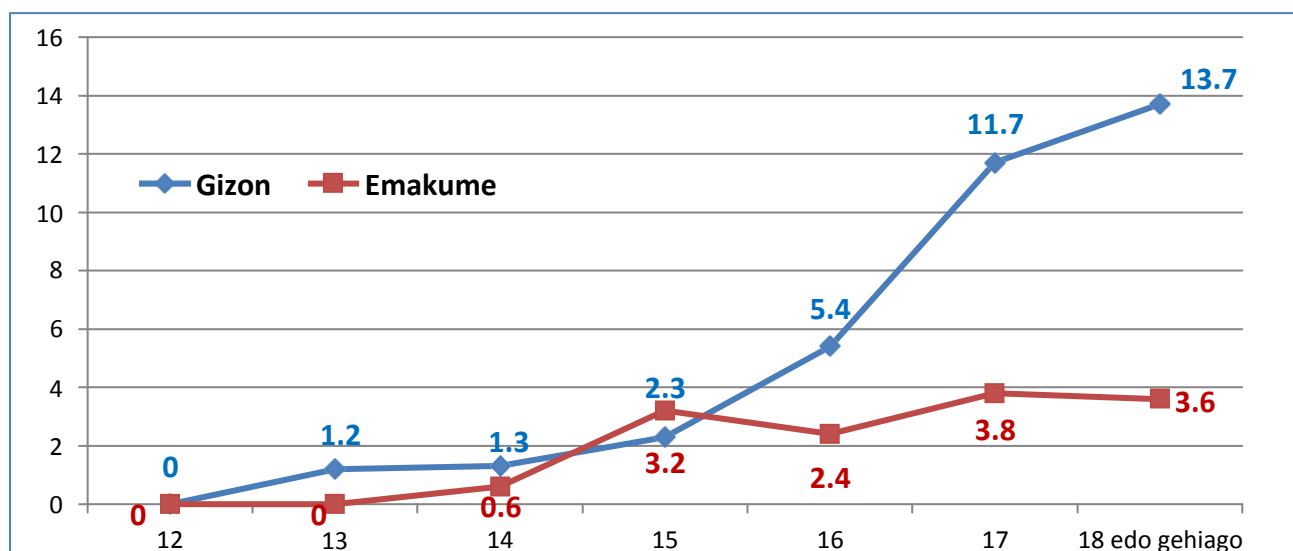
Grafikoa: kanabisaren kontsumoa adinaren eta sexuaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Generoari eta adinari erreparatuz, tabakoaren kontsumoarekin gertatzen den bezala, kanabisaren kontsumoan ere emakumeek tasa altuagoak erakusten dituzte 15 urterarte (%9 emakumeak vs %8.3 gizonezkoak). Adin horretatik aurrera, gizonezkoen kontsumo tasa adierazgarri igozten da, izan ere 15 urtetik 16 urtetara eta 16 urtetik 18 urte edo gehiagora erretzaile kopurua bikoiztu egiten da. Emakumezkoen kasuan aldiz, nahiz eta hamar puntuko igoera izan 17 eta 18 urte bitartean kontsumo tasak orekatuagoak dira %21.2an mantenduz.

Grafikoa: kanabisaren eguneroko kontsumoa adinaren eta sexuaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Emakumezkoetan kanabisaren eguneroko kontsumoa oso baxua da, izan ere 15 eta 18 urte edo gehiagoko adin tartetean %3-4k kontsumitzen dute egunero. Gizonezkoak oster, 15 urterarte tasa baxuak erakusten dituzte %2, baina lehen aipatu den moduan adin horretatik aurrera urte batetik bestera kontsumitzaile kopurua bikoiztu egiten da, %13.7ra iritiz 18 urte edo gehiagorekin.

5.1.4 BESTE DROGA BATZUEN KONTSUMOA-DASTATZEA

Noizbait speed-a, kokaina, droga haluzinagarriak (LSD, tripiak), mongiak edo perretxiko haluzinogenoak, ketamina, extasia, arnasgarriak (kola, spraiak) edo heroina probatu duten galdetu zaie eta hurrengoak dira jasotako erantzunak:

Taula: Beste droga batzuk probatzeko tasa, sexuaren arabera

Substantzia	Dastatu Gizonak	Dastatu Emakumeak	Bataz besteko tasa
Speed	%2.4	%1	%1.8
Mongiak	%1.3	%0.3	%0.8
LSD	%1.9	%0.7	%0.9
Ketamina	%1.8	%0.3	%0.9
Kokaina	%2.7	%1.3	%2
Extasia	%2.4	%0.8	%1.6
Arnasgarriak	%1.7	%0.9	%1.3
Heroina	%1.3	%0.2	%0.7

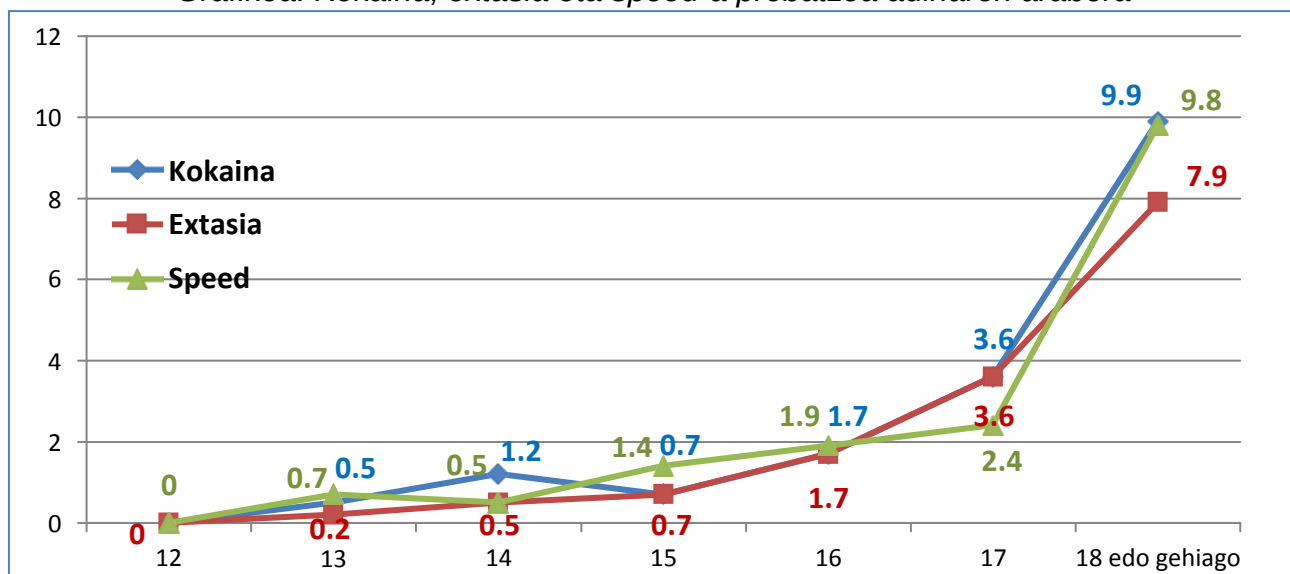
Iturria: Irungo Udala

Kokaina, extasiarekin eta speed-arekin batera dira gehien dastatutakoak eta jarraian arnasgarriak. Gainontzeko substantzien dastaketa ez da %1-era heltzen, baina gizonezkoek emakumeen tasa %1-ean gainditzen dute substantzia guztietan.

Kokaina, extasia eta speed-a adinaren arabera probatzea aztertzean, hasierako kontsumoa 15 urtera artekoa dela ikusiko dugu. 16 urtetik aurrera, gora egiten hasten dira hiru substantziak eta 18 urte edo gehiagoko pertsonen artean % 8-10 inguruko tasa maximoetara heltzen dira.

Grafikoa: Kokaina, extasia eta speed-a probatzea adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Droga ilegalen dastatzeak oso tasa baxuak erakutsi dituztenez, hauen kontsumoa azken 30 egunetan ere oso murriztua izan da. Laburbilduz:

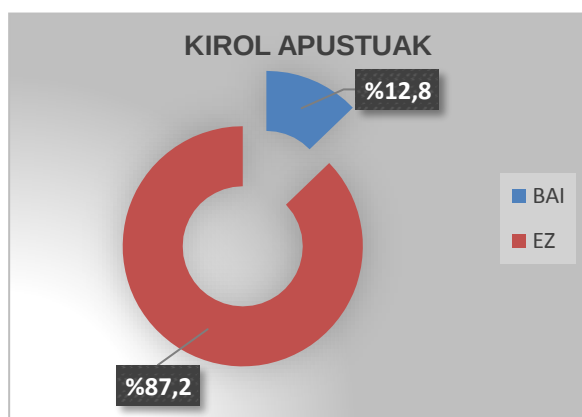
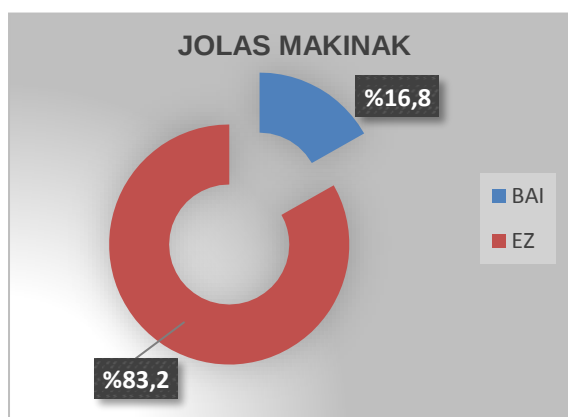
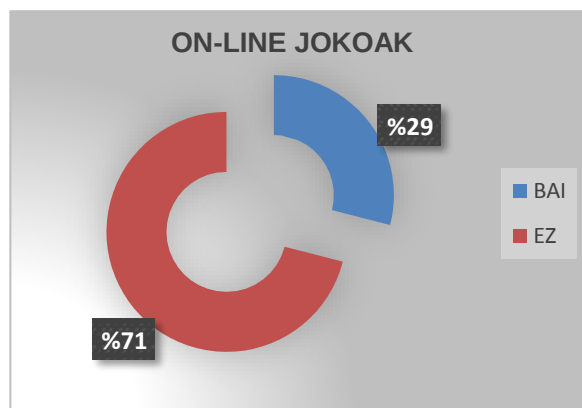
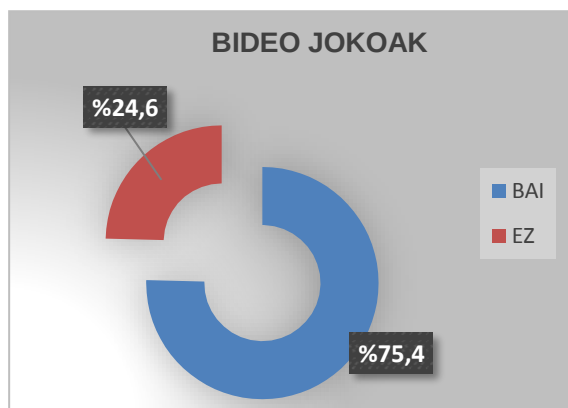
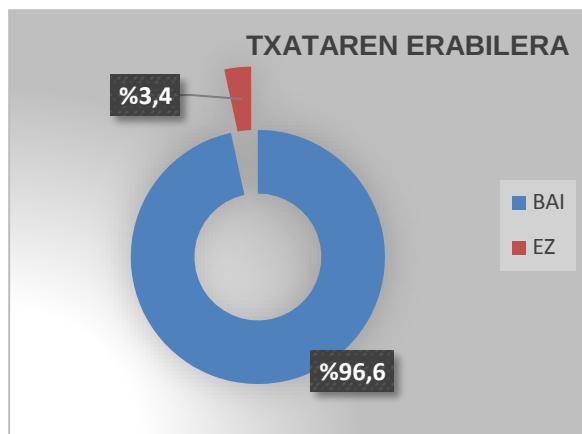
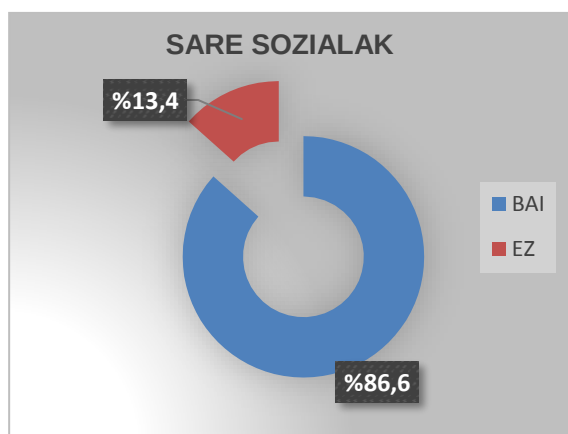
Taula: Beste droga batzuk kontsumitzearen tasa sexuaren arabera

Substantzia	Gizonak dastatu	Emakumeak dastatu	Bataz besteko tasa
Speed	%0.9	%0.1	%0.5
Mongis	%0.9	%0.2	%0.6
LSD	%0.5	%0.1	%0.3
Ketamina	%0.5	%0.1	%0.3
Kokaina	%0.8	%0.2	%0.5
Extasia	%0.8	%0.2	%0.5
Arnasgarriak	%0.9	%0.3	%0.6
Heroina	%0.7	%0.1	%0.4

Iturria: Irungo Udala

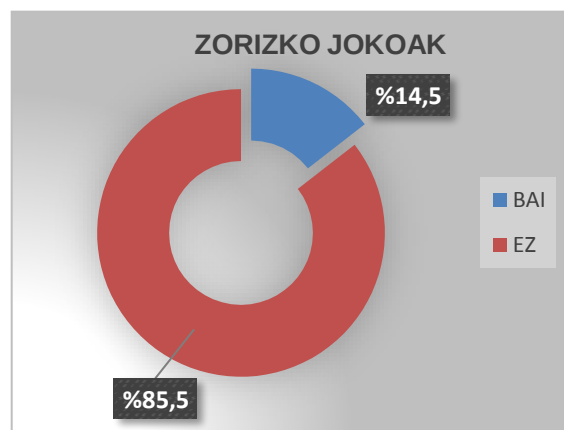
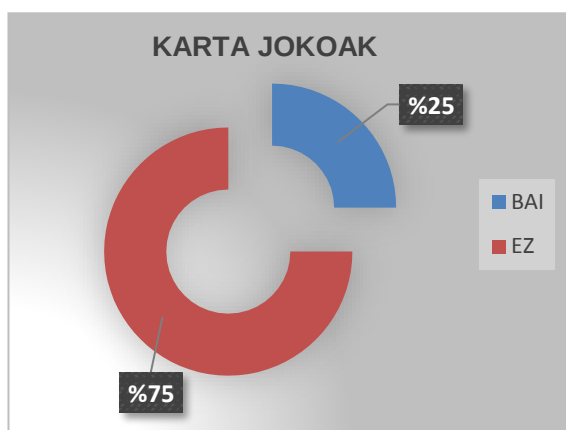
5.1.5 TEKNOLOGIA BERRIEN ERABILERA

Txat-aren, sare sozialen, bideo jokoan, on-line jokoan, jolas makinan, kirol apustuen, karta jokoan eta zorizko jokoan erabilerari buruz galdetzean, hurrengoak izan dira emaitzak:

Iturria: Irungo Udala

Teknologia berriei dagokienez, gaur egun gehien erabiltzen direnak txat-a eta sare sozialak dira: %96.6k txat-a erabiltzen dute eta %86.6k sare sozialak. Gazteen laurk (%75.4k) bideojokoak erabiltzen ditu, %71k on-line jokoetara jolasten dute, %83.2k jolas makinak eta galdetutako zortzi gaztetik batek kirol apustueta parte hartzen du, hau da % 12.8k.

Iturria: Irungo Udala

Galdetutako gazteen %25ak, hau da lautik batek karta jokoetara jolasten du eta %14.5ak zorizko jokoetara, hau da galdetutako zazpi pertsonatik batek.

Taula: Teknologia berrien erabilera-tasa, sexuaren arabera

	GUZTIRA	EMAKUME	GIZON
Txat-aren erabilera	%96.6	%97.4	%95.8
Sare sozialak	%86.6	%89.4	%83.9
Bideo jokoak	%75.4	%58.9	%90.5
On-line jokoak	%29	%18	%39.2
Jolas makinak	%16.8	%9.4	%23.7
Kirol apustuak	%12.8	%4.3	%20.8
Karta jokoak	%25	%20.3	%29.5
Zorizko jokoak	%14.5	%9.7	%18.7

Iturria: Irungo Udala

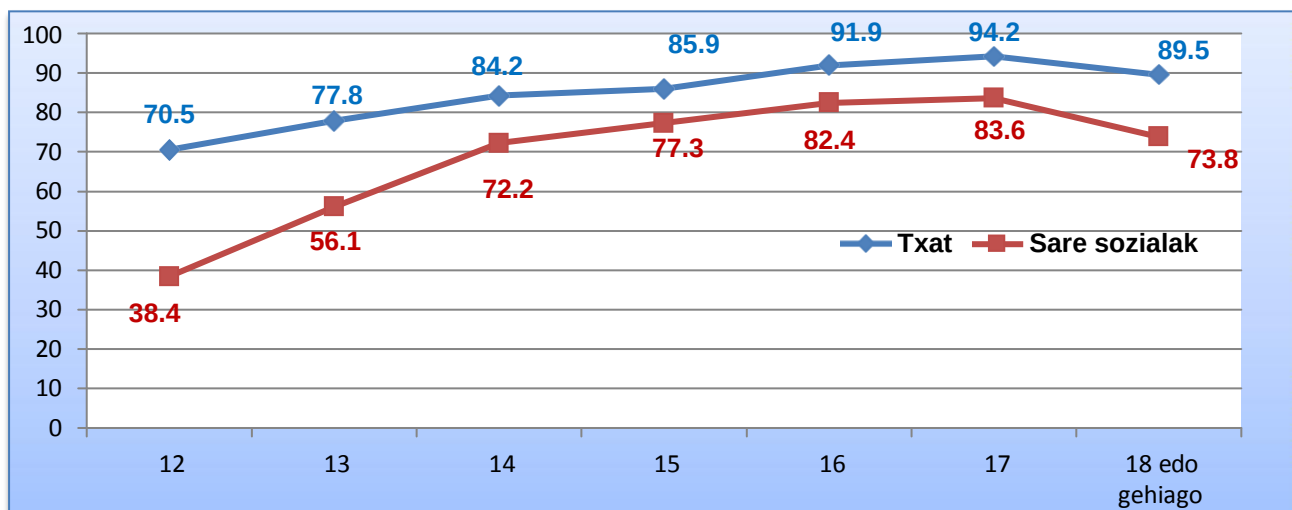
Sexuen arabera, txataren eta sare sozialen erabilera handiagoa da emakumeen artean, eta gainerako joko eta apustuak handiagoak dira gizonen artean. Kirol-apustueta dagoen alde izugarria nabarmendu behar da, % 20.8 gizonen artean eta % 4,4 emakumeen artean, hau da, % 372 handiagoa da gizonen artean emakumeen artean baino. Txat-a erabiltzeko denbora kopuruaren arabera, ikus dezakegu **eguneroko erabilera** emakumeetan arruntagoa dela, 1.146 emakumetik 1.272k egunero erabiltzen dute (%90,1), gizonen artean berriz, 1.109tik 1.336k (%83). Sare sozialen kasuan gauza bera gertatzen da, egunero sare sozialetan aritzen den emakumeen kopurua (%76.9) gizonenakoa (%63.9) baino handiagoa da. Gainontzeko jolasetan kontrakoa gertatzen da, hauetan gizonen erabilerak gaititu edota bikoiztu egiten du emakumeen ehunekoa.

Adinaren arabera, bai txat-a, zein sare sozialen erabilera adinarekin areagotu egiten da, pixka bat murriztuz 18 urtetik aurrera. Dena den aipagarria da teknologia berri hauek

erabiltzen hasteko adina, ikasleen %38.4 sare sozialak eta ikasleen %70.5ak txat-a 12 urterekin erabiltzen hasten dira egunero.

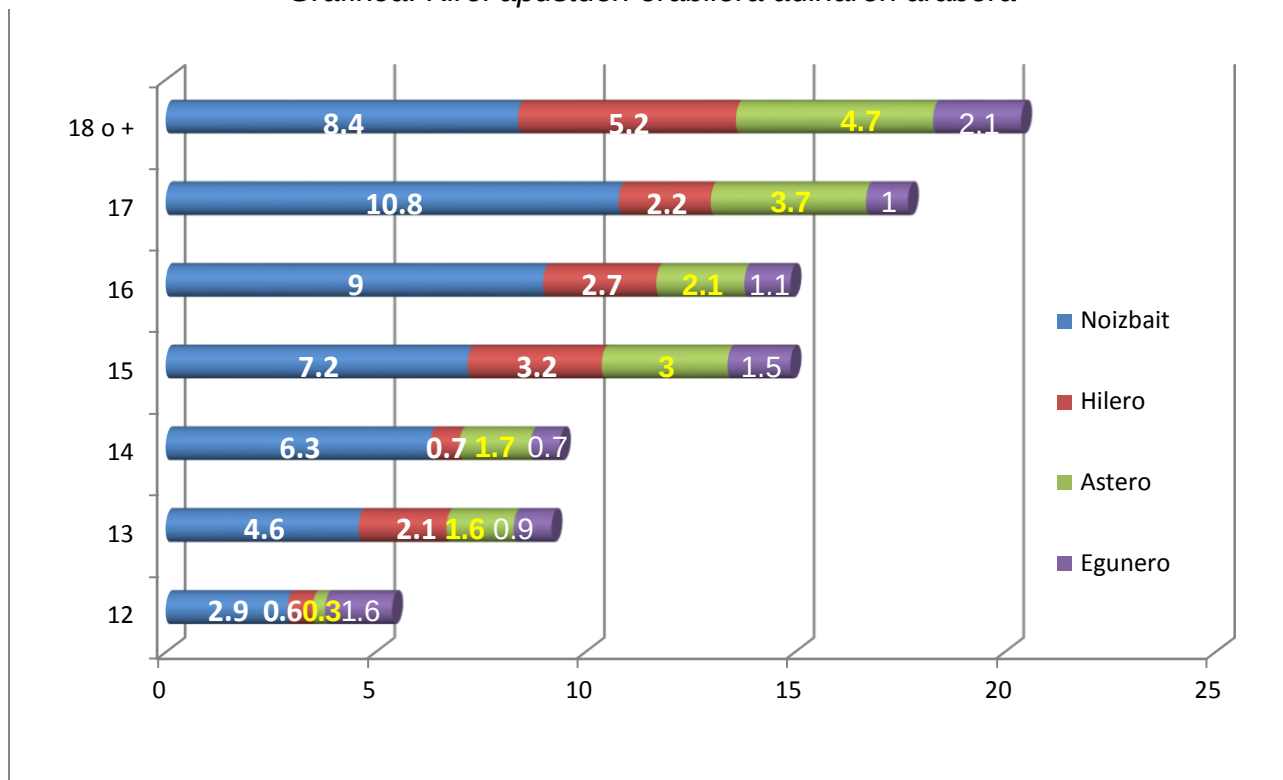
Grafikoa: Txat eta sare sozialen erabilera egunero, adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

Kirol apustuei dagokienez, gehienbat gizonetakoek gauzatzen dituzte (1.334 gizonetik 278 pertsona eta 1.270 emakumetik 55ek). Adinaren arabera, apustuek gora egiten dute adinarekin batera, eta, adinean gora egin ahala, apustuen intentsitatea ere handitu egiten da. %1etik gora egunero edo ia egunero egiten dituzte apustuak gizonen adin-talde guztietan, 12 urtekoen kasuan izan ezik %1.6a baitira eta 18 urtekoen kasuan %2.1 baitira.

Grafikoa: Kirol apustuen erabilera adinaren arabera

Iturria: Irungo Udala

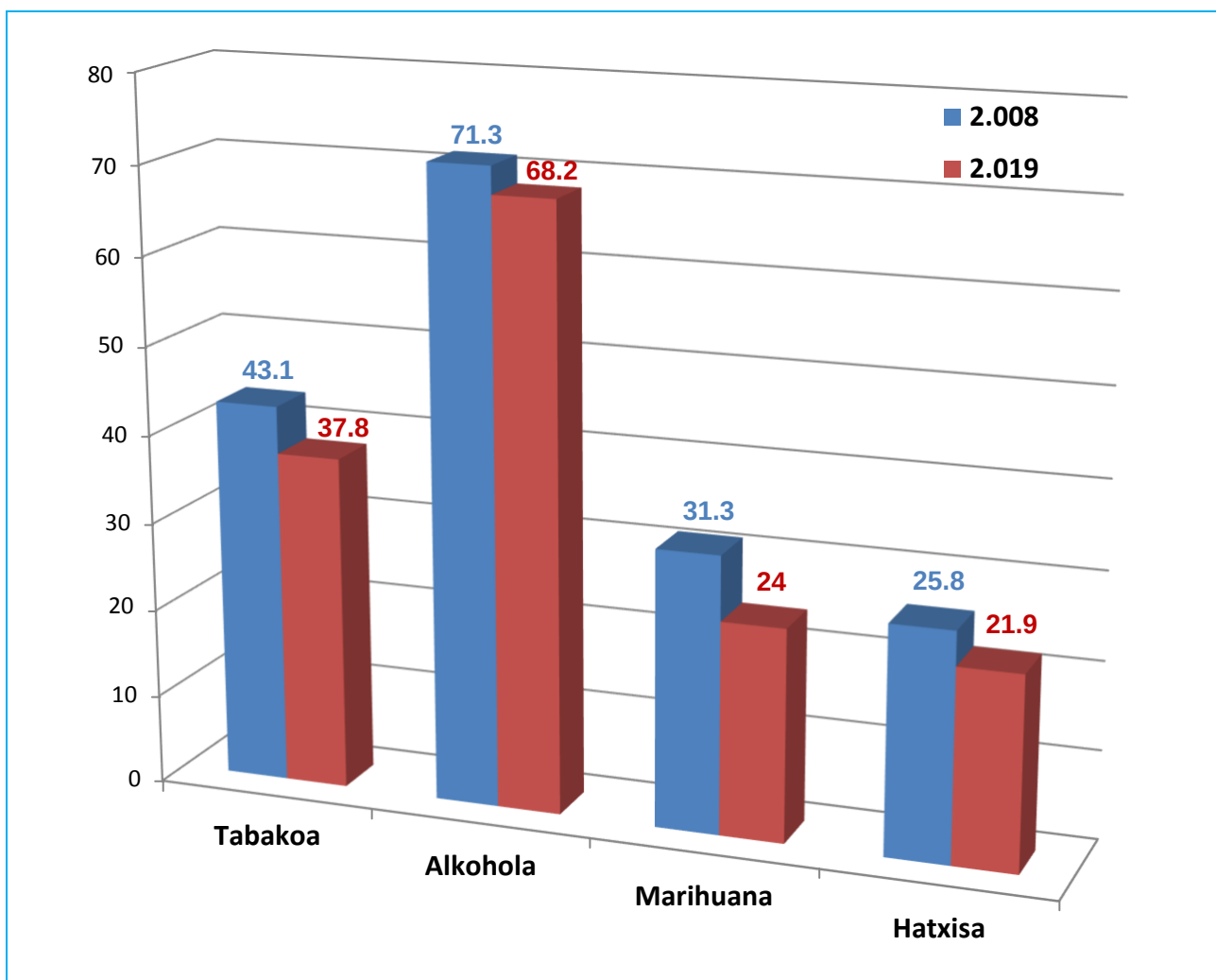
5.1.6 KONTSUMOAREN BILAKAERA

Irungo gazteen artean **SUBSTANTZIA DESBERDINAK NOIZBAIT PROBATZEA** kontuan hartuta, **substantzia guztiak** probatzea **portzentai handi batean** murriztu dela egiaztatu dugu 2008an datuak lortu zirenetik.

Horrela, tabakoari dagokionez 2008ko %43,1etik gaur egungo %37.8ra pasa da, edo beste era batetara esanda %14ko murrizketa egon da. Alkohola %71,3tik %68.4ra, hau da, 3 puntuko jaitsiera edo %4,2ko jaitsiera egon da. Marihuana %31,3tik %25.2ra igaro da, eta haxixa %25.8tik %21.9ra edo %17ra.

Legez kanpoko beste droga batzuei dagokienez, murrizketa handiagoa da: 10 urtean ia erdira murriztu dira, adibidez, kokaina 5,2tik %2,4ra igaro da, speed-a %5,3tik %2,1era edo LSD-a %2,9tik %1,4ra.

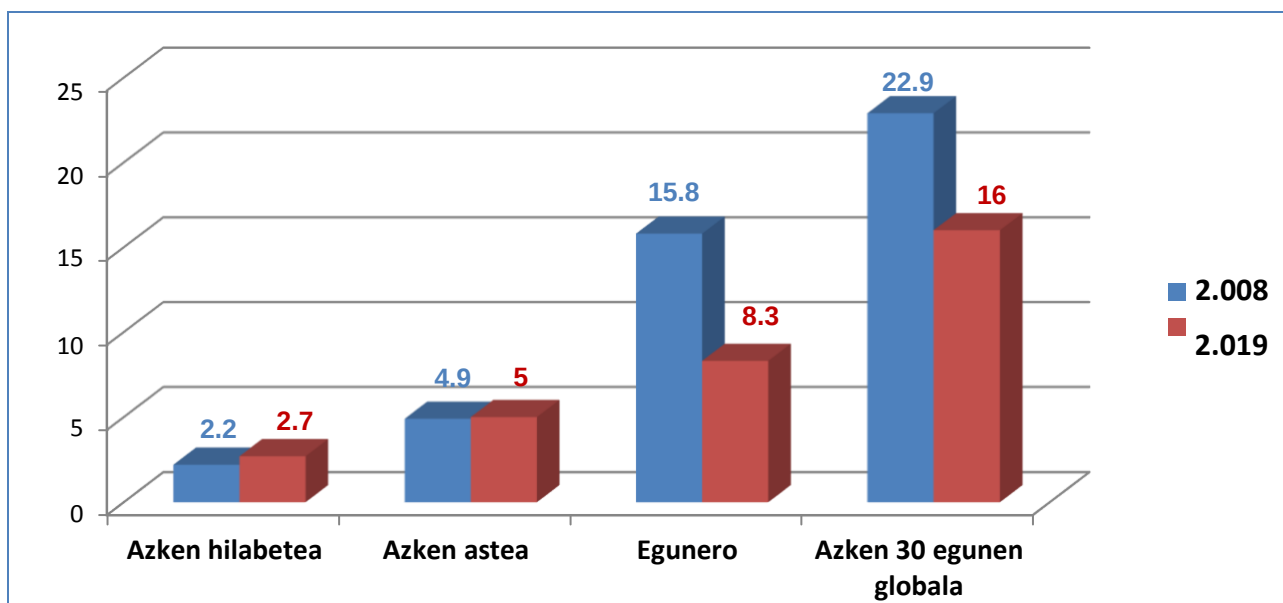
Grafikoa: Substantziak dastatzearen bilakaera 2008-2019

Iturria: Irungo Udala

Aldagaia ez bada drogak probatzea, baizik eta **AZKEN HILABETEAN KONTSUMITZEA**, eta azken hilabeteen, azken astean edo normalean edo ia egunero egindako kontsumo jarraitua edo konstantea kontuan hartuta, tabakoak murrizketa nabarmena izan du azken 12 urteetan; izan ere, kontsumo jarraitua %22.9tik %16ra jaitsi da, hau da, 7 puntuko jaitsiera edo %30eko murrizketa. Eguneroko kontsumoaren atalean 2008ko %15.8tik egungo %8.3ra murriztu da, hau da, ia erdira murriztu da.

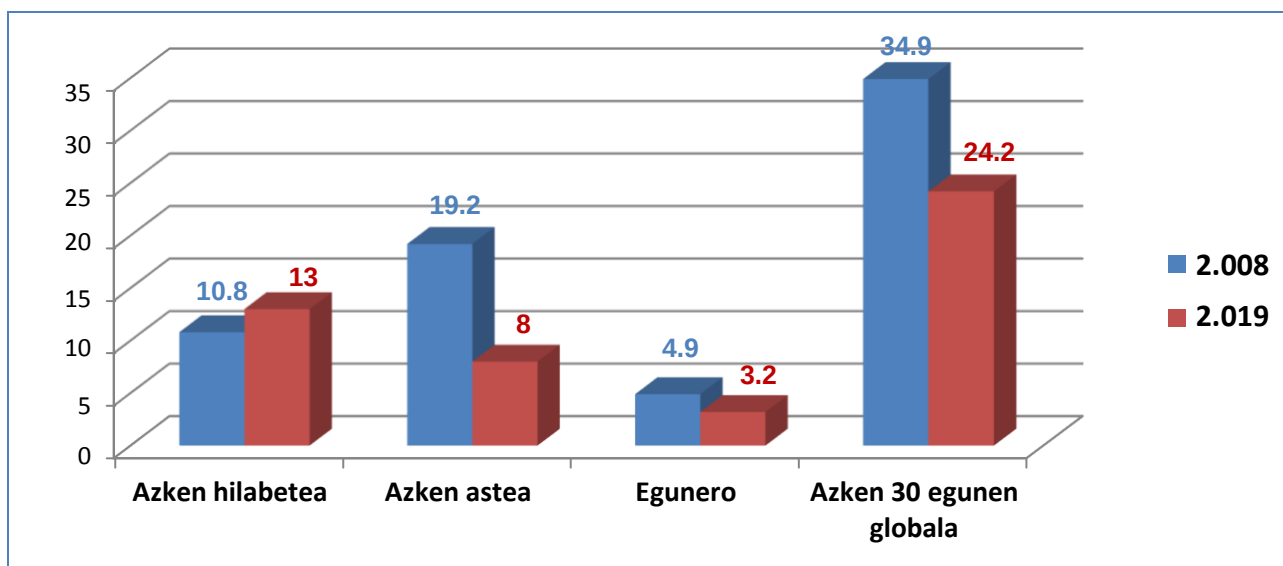
Grafikoa: Azken hilabeteke tabako-kontsumoaren bilakaera 2008-2019

Iturria: Irungo Udala

Tabakoaren ordezkari alkoholaren kontsumoa aipatzen badugu, kontsumo jarraitua 2008an %34,9 izatetik 2019an %24.2 izatera jaitsi da, hau da, 10 puntu baino gehiago jaitsi da edo %31 igo da azken 30 egunetako kontsumoa, baina azken astean eta egunean kontsumoak behera egin du.

Grafikoa: azken hilabeteke tabako-kontsumoaren 2008-2019 bilakaera

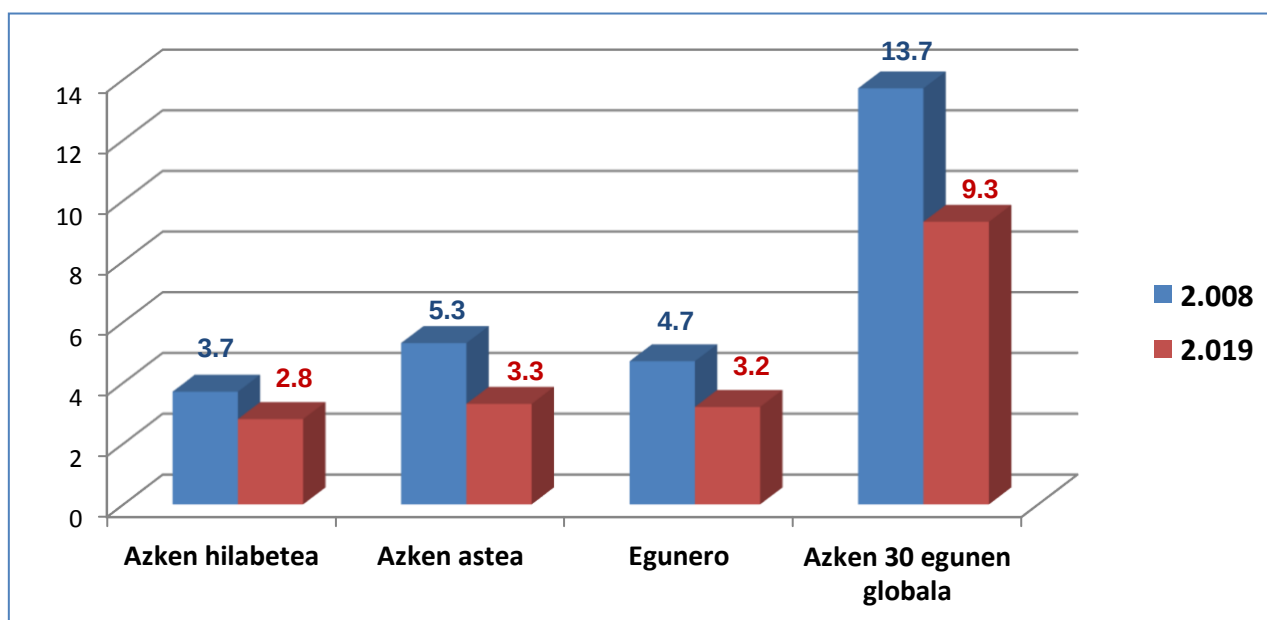

Iturria: Irungo Udala

Alkoholaren kasuan, eta nahiko logikoa da, gizartean onarpena duen droga izanik, "Bizitzan zehar noizbait" kontsumoa pixakat murriztu da, 2008an %71,3 izatetik gaur egun % 68,1 izatera igaro baita, 3 puntu edo 5 gutxiago murriztuta, gaur egun gizartean oso hedatuta dagoen ideia hautsiz, alegia, gazteek beste belaunaldi batzuetakoek baino alkohol gehiago edaten dutela.

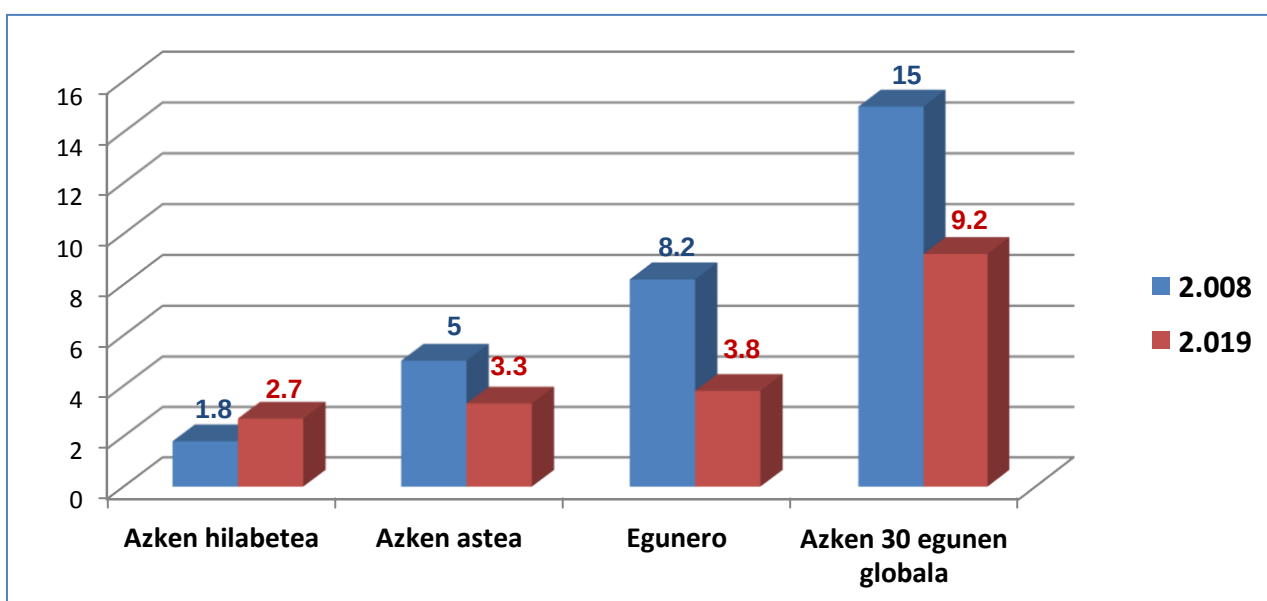
Marihuanaren eta haxixaren kontsumoak ere behera egin du azken 12 urteetan. Oro har, azken hilabeteetan, marihuanaren kontsumoa %13.7tik %9.3ra pasatu da, lau puntu baino gehiagoko jaitsiera edo %32ko murrizketa. Haxixarekin murrizketa are handiagoa da, 2008an kontsumoa %15eko zen eta gaur egun %9.8koa, hau da, bost puntu baino gehiagoko jaitsiera edo %35eko murrizketa izan du.

Grafikoa: azken hilabeteako marihuana kontsumoaren 2008-2019 bilakaera

Iturria: Irungo Udala

Grafikoa: Haxis kontsumoa azken hilabeteetan 2008-2019

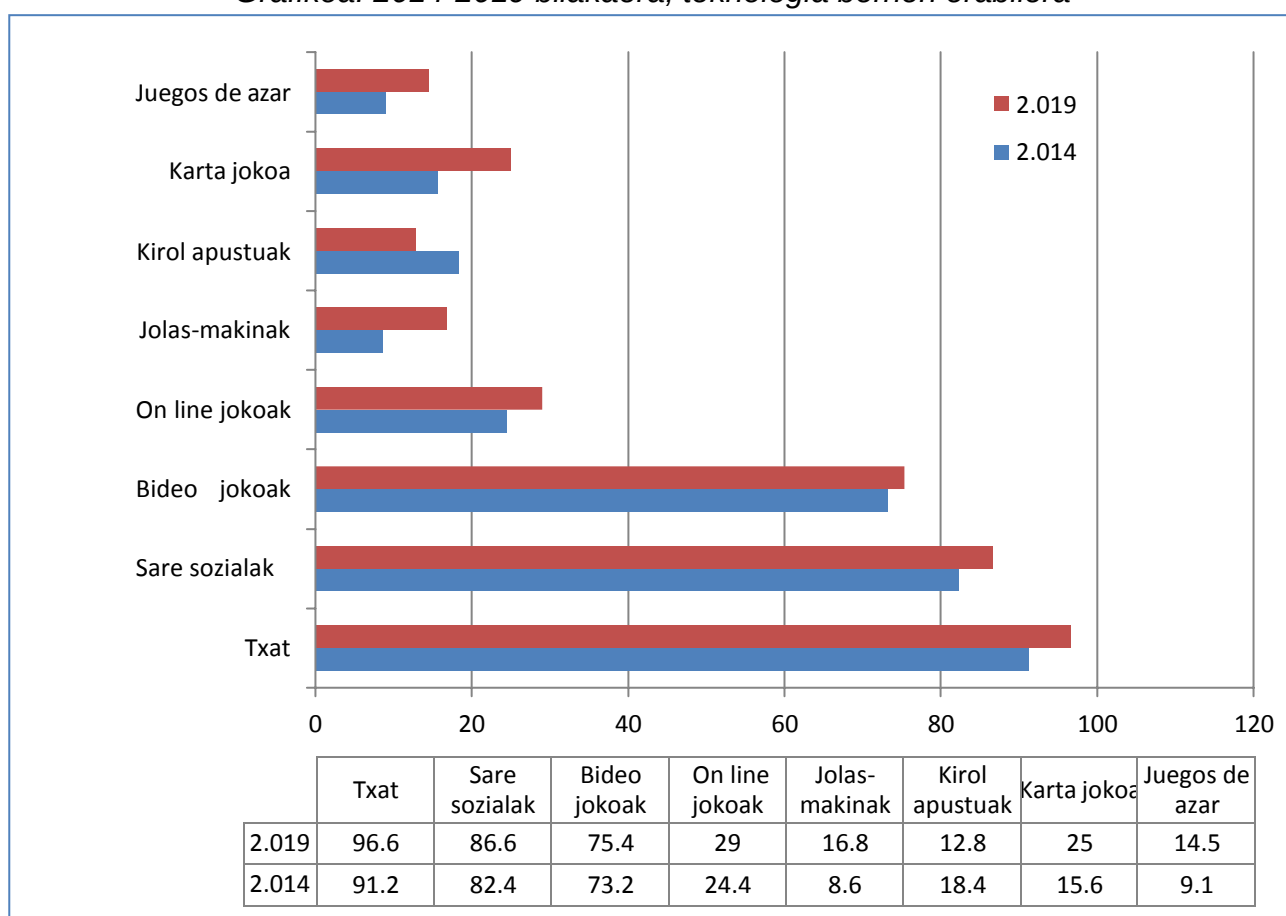
Iturria: Irungo Udala

Marihuanaren kontsumoak ere behera egin du bizitzan zehar noizbait eta/edo azken urtean, 2008an %16.5 bait ze eta 2019an %10.3. Gauza bera gertatzen da haxixarekin, 2008ko %9,9tik gaur egungo %6.9ra jaitsi baita.

Azken 30 egunetako kokainaren kontsumoa ere jeitsi da, %1,2tik egungo % 0,8ra jaitsi baita. Deribatu anfetaminikoen kontsumoa (estasis+speed+ metanfetamina) % 1,5ean egonkor mantendu da azken hamabi urteetan, 0,5 puntu baino gutxiagoko igoera edo jaitsierekin.

Teknologia berrien erabilera 2014an hasi zen ikertzen. Bost urte geroago, ia aldagai guztiek gora egin dute, kirol-apustuek izan ezik; izan ere, 2014an %18.4 izatetik gaur egun % 12.8 izatera igaro dira, bost puntu eta erdiko murrizketa edo % 30ekoa izan da.

Grafikoa: 2014-2019 bilakaera, teknologia berrien erabilera

Iturria: Irungo Udala

Gaur egun, txata erabiltzea oso ohikoa da, eta pertsonen %96.6k erabiltzen du uneren batean, baina eguneroko erabilera %83,4tik % 85,1era igaro da. Sare sozialen erabilerarekin antzeko zerbait gertatzen da: 2014an %82,4 izatetik gaur egun %86,6 izatera igaro da, eta eguneroko erabilera %53,4tik % 70era igo da, 16.6 puntuko igoera edo %31 bost urtean. Bideo-jokoak, aldiz, pixka bat igo badira ere (% 73,2tik % 75.4ra), eguneroko erabilera %26.5ean mantendu da.

5.2 ADIKZIOAK HELDUEN ARTEAN

Eskolaratuta dauden Irungo biztanleriari egindako inkestak nerabeen eta gazteen ohiturei eta kontsumoei buruzko datuak ematen dizkigu, hortaz, biztanleria heldua hemendit at geratzen. Beraz, 20-65 urteko edo gehiagoko biztanleen kontsumoak inkestetako datu orokorretatik, estatuko zein autonomikoetatik jaso behar ditugu, Irungo biztanleriara estrapolatzeko.

Inguruan helduen kontsumoari buruzko ideia argi bat izateko, honako hauei buruzko datuak bildu ditugu: "Drogen Europako txostena 2016", "Estudes 2018 txostena" Espainiako drogen kontsumoari buruzkoa eta "Euskadi eta Drogak 2017".

ALKOHOL KONTSUMOA:

Estatu mailan, 2017an, 15-64 urteko biztanleen% 91,2k adierazi du noizbait edari alkoholduinak kontsumitu dituela. Datu horrek berretsi egiten du substantzia horren kontsumoak Espainiako populazioan duen hedapena.

Bilakaerari dagokionez, 2009az geroztik, denbora-tarte horretarako prebalentzia %90etik gorakoa da. Batez beste, alkohola lehen aldiz kontsumitzen den adina 16,6 urtekoa da, eta egonkor mantendu da serie historiko osoan zehar.

Azken urteko alkohol-kontsumoa aztertuz gero, lautik hiruk (% 75,2) adierazi dute noizbait edan dutela alkohola inkesta egin aurreko azken 12 hilabeteetan. Kopuru horrek jaitsiera txiki bat izan du 2015ean erregistratutako datuarekiko (% 77,6).

Azken hilabeteetan, alkohol-kontsumoaren prebalentzia %62,7koa izan da, eta 2015ekoaren antzeko mailan mantendu da (% 62,1). Espainiako biztanleen % 7,4k dio egunero alkohola kontsumitzeko ohitura duela. Bilakaerari dagokionez, proportzio hori 1,9 puntu jaitsi da aurreko edizioan erregistratutakoarekin alderatuta (%9,3 2015ean). Hala, 2011n hasi zen beheranzko joerarekin jarraitzen du adierazle horrek, eta 2017an serie historiko osoaren balio minimora iristen da.

Edari alkoholdunen prebalentzia 15-64 urte bitarteko biztanlerian, sexu eta adinaren arabera (%).

España 2017

	15-64			15-24			25-34			35-44			45-54			55-64		
	TOTALA	G	E	TOTALA	G	E	TOTALA	G	E	TOTALA	G	E	TOTALA	G	E	TOTALA	G	E
Bizitzan noizbait	91,2	93,6	88,8	85,1	86,8	83,4	91,6	94,3	89,0	91,7	93,8	89,5	92,8	94,5	91,1	93,0	96,9	89,1
Azken 12 hilabete	75,2	81,3	69,2	76,0	79,1	72,8	78,1	84,0	72,1	75,8	82,2	69,2	75,0	80,5	69,5	71,5	80,2	63,0
Azken 30 egun	62,7	71,5	54,0	59,7	64,4	54,8	65,0	73,2	56,8	64,0	73,9	53,8	64,3	72,4	56,4	59,2	71,0	47,7
Egunero azkeneko 30 egunetan	7,4	11,5	3,3	1,3	1,8	0,7	3,3	5,3	1,2	5,3	8,1	2,4	9,6	15,2	4,0	16,5	25,7	7,6
Inoiz ez	8,8	6,4	11,2	14,9	13,2	16,6	8,4	5,7	11,0	8,3	6,2	10,5	7,2	5,5	8,9	7,0	3,1	10,9

ITURRIA : OEDA Encuesta sobre Alcohol y Drogas en España (EADDES)

ITURRIA : OEDA Encuesta sobre Alcohol y Drogas en España (EDADES)

Iturria: Irungo Udala

2017an, EAEko 15 eta 74 urte bitarteko ia biztanle guztiek (% 93,2) adierazi zuten bizitzan noizbait edari alkoholduen bat probatu zutela. % 81,2k azken 12 hilabeteetan egin zuen, eta % 71,5ek azken 30 egunetan. Eguneroko kontsumoari dagokionez, emakumeen % 7k edari alkoholduak kontsumitzen zituen egunero; gizonen artean, berriz, ehunekoa askoz handiagoa zen, % 19,1ekoa.

Azken urteari eta azken hilabeteari dagokienez, edari alkoholduen kontsumoaren adinaren arabera prebalentziek antzeko eredua erakusten zuten emakumeen eta gizonen artean, nahiz eta sexuaren arabera aldeak ikusten ziren adin handieneko populazioan. Emakumeen kasuan, edari alkoholduen kontsumoa pixkanaka jaisten ari zen 50 urtetik aurrera. Gizonen kasuan, ordea, gora egiten zuen erretiro adinetik aurrera.

Edari alkoholduen eguneroko kontsumoa adin-talde helduenetan biltzen zen, eta batez ere gizonetan.

Taula: Alkohol-kontsumoaren tasa Euskadin, adin-taldearen arabera

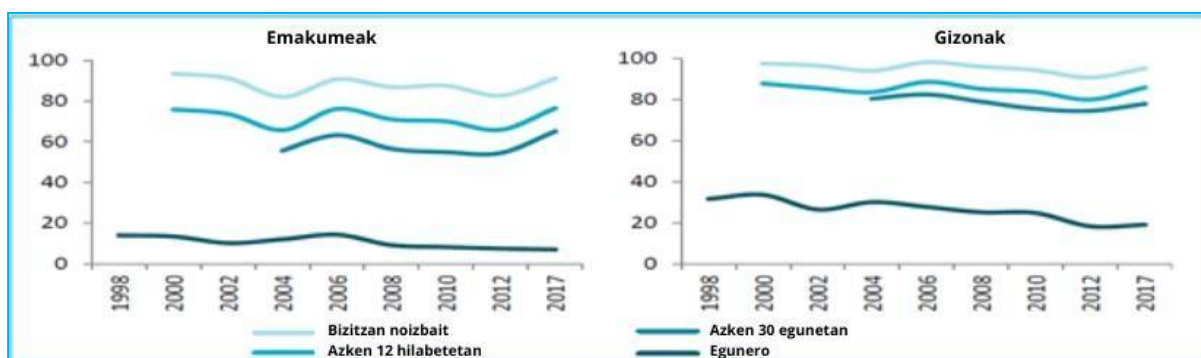
Totala	15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Bizitzan noizbait	82,7	93,0	95,4	91,5	94,7	95,2	95,0	89,8
Azken 12 hilabeteetan	74,6	89,5	88,0	79,0	81,9	86,2	78,4	74,0
Azken 30 egunetan	55,5	81,2	74,7	70,0	72,2	76,2	70,2	66,6
Egunero	0,0	1,4	2,9	3,3	2,9	11,0	24,5	33,4
Emakumeak	15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Bizitzan noizbait	78,8	88,6	94,8	92,8	95,3	94,3	93,5	82,0
Azken 12 hilabeteetan	70,4	87,2	83,1	76,3	77,5	83,4	75,4	62,9
Azken 30 egunetan	50,0	76,4	65,2	61,5	68,8	69,3	68,9	52,3
Egunero	0,0	0,9	0,9	1,5	1,2	5,4	13,5	19,7
Gizonak	15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Bizitzan noizbait	86,7	97,6	95,9	90,3	94,0	96,1	96,6	98,8
Azken 12 hilabeteetan	79,0	91,9	92,4	81,6	86,4	88,9	81,5	86,6
Azken 30 egunetan	61,2	86,1	83,4	78,4	75,6	82,5	71,6	82,9
Egunero	0,0	1,8	4,8	5,0	4,6	16,2	36,0	49,1

Eguneroko kontsumoa azken 30 egunetan egunero egin den kontsumoa da
Iturria: Adikzioen inguruko Inkesta Euskadin, 2017.

Iturria: Euskadiko Adikzioen inguruko Inkesta 2017

2006tik 2012ra edari alkoholduen kontsumoaren prebalentzietan beheranzko joeraren ondoren, 2017an gorakada nabari zen bai gizonen artean, bai emakumeen artean, bizitzan zehar noizbait, azken 12 hilabeteetan eta azken 30 egunetan.

Grafikoa: Alkohol kontsumoaren bilakaera Euskadin, sexuaren arabera

Iturria: Euskadiko Adikzioen inguruko Inkesta 2017

Hala ere, eguneroko kontsumoa historikoak ziren maila baxuetan mantentzen zen: emakumeen artean behera egiten jarraitzen zuen eta azken bi edizioetan, gizonen artean %20tik behera mantentzen zen

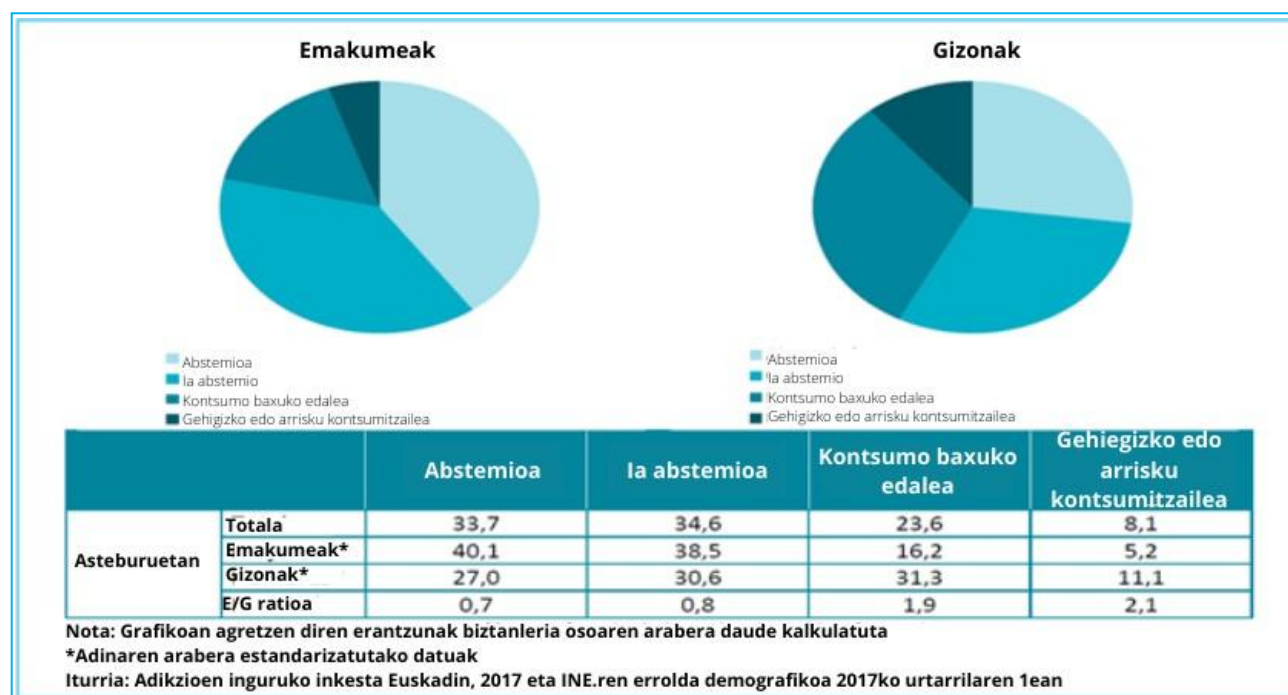
Taula: Alkohol-kontsumoaren tasaren bilakaera Euskadin, sexuaren arabera

		1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2017
Totala	Bizitzan noizbait	-	94,2	94,2	88,8	94,8	91,7	90,8	86,9	93,2
	Azken 12 hilabetetan	-	80,5	80,5	76,2	83,4	78,6	77,1	73,5	81,2
	Azken 30 egunetan	70,6	-	-	69,1	73,8	68,3	65,3	64,9	71,5
	Egunero	19,6	16,4	16,4	17,9	18,5	15,6	15,4	12,2	13,1
Emakumeak*	Bizitzan noizbait	-	93,6	91,3	82,2	90,8	87,0	87,7	82,8	91,3
	Azken 12 hilabetetan	-	76,0	73,7	65,8	76,3	71,1	70,1	66,0	76,6
	Azken 30 egunetan	59,8	-	-	55,7	63,3	56,6	55,0	54,6	65,2
	Egunero	14,0	13,4	10,2	12,1	14,3	9,2	8,2	7,5	7,0
Gizonak*	Bizitzan noizbait	-	97,6	96,6	94,1	98,2	96,1	94,4	90,8	95,3
	Azken 12 hilabetetan	-	87,9	85,6	83,7	88,7	85,3	83,8	80,1	86,0
	Azken 30 egunetan	79,8	-	-	80,5	82,5	79,0	75,6	74,6	78,0
	Egunero	31,7	33,7	26,5	30,1	27,8	25,2	24,8	18,4	19,1

Nota: Eguneroko kontsumoa, azken egunetan egunero egin den alkohol kontsumoa da
 *Adinaren arabera estandarizatutako datuak
 Iturria: Adikzioen inguruko inkesta Euskadin eta INE-ren errolda demografikoa 2017ko urtarrilak 1ean

Asteburuetan edari alkoholdunen kontsumoan oinarritutako biztanleriaren banaketa nabarmen aldatzen zen lan egunetako kontsumoekin alderatuta. Asteburuetan, ostiraletik igandera edari alkoholdunak kontsumitzen zituzten pertsonen proportzioak gora egiten zuen, baina neurri desberdinean sexu bakoitzerako. Emakumeen %5,2k asteburuetan modu arriskutsuan edo gehiegizkoan kontsumitzen zituzten edari alkoholdunak. Gizonen kasuan, ehuneko hori bikoizten zen % 11,2ra iritsiz.

Grafikoa: Alkohol kontsumoaren bilakaera Euskadin, sexuaren arabera

Asteburuetan alkoholdun edarien kontsumo-tipologiaren banaketa adinaren eta sexuaren arabera ezaugarri espezifikoak zituen. Lehenik eta behin, gehiegizko eta arriskuko kontsumoen kontzentrazioa zegoen gazteen artean (35 urtetik beherakoak) eta bigarrenik, adin-talde bakoitzean emakumeen eta gizonen kontsumo-tipologian alde handiak zeuden, azken horien artean jokabide arriskutsuagoak baitzeuden adin-talde guztietan..

Taula: Euskadiko alkohol-kontsumoaren tipologia, adin-taldeen arabera

Totala	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Abstemioa	34,9	32,7	33,7	30,2	33,7	38,2
Ia abstemioa	19,9	22,7	35,8	34,5	40,6	47,0
Kontsumo baxuko edalea	26,3	28,3	23,4	27,5	22,2	14,3
Gehiegizko kontsumoa	12,9	10,9	6,3	7,4	3,6	0,6
Arrisku kontsumoa	6,0	5,4	0,7	0,3	0,0	0,0
Emakumeak	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Abstemioa	40,5	41,3	37,5	35,4	36,2	53,9
Ia abstemioa	18,7	22,8	42,4	45,2	48,6	40,1
Kontsumo baxuko edalea	26,7	23,8	15,2	16,7	12,9	6,0
Gehiegizko kontsumoa	10,8	8,6	4,9	2,7	2,3	0,0
Arrisku kontsumoa	3,3	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Gizonak	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Abstemioa	29,3	24,6	29,9	25,5	31,1	20,3
Ia abstemioa	21,0	22,6	29,2	24,7	32,0	54,8
Kontsumo baxuko edalea	25,8	32,5	31,7	37,4	32,0	23,7
Gehiegizko kontsumoa	15,1	13,1	7,8	11,8	4,9	1,2
Arrisku kontsumoa	8,7	7,2	1,4	0,6	0,0	0,0

Nota: Grafikoan agertzen diren erantzunak biztanleria osoaren arabera daude kalkulaturik
Iturria: Adikzioen inguruko inkesta Euskadin, 2017

Laburbilduz, 2017an, 15-74 urteko ia euskadio biztanle guztiek probatu zuten edari alkoholdunen bat gutxienez bizitzan zehar behin. Hala ere, haien kontsumoa ez zen homogeneoa, eta desberdintasun nabarmenak zeuden sexuaren, adinaren eta ikasketa-mailaren arabera.

Edari alkoholdunen eguneroko kontsumoa adin handieneko biztanleen artean kontzentratzen zen eta nagusiki gizonetzkoen gertakaria.

Inkestaren emaitzek gradienteak erakusten zuten edari alkoholdunen kontsumoan, ikasketa-mailaren arabera. Hezkuntza-maila handiagoa zuten pertsonak aukera handiagoa zuten edari alkoholdunak kontsumitzeko. Hala ere, beste azterlan batzuen ildotik, eguneroko kontsumoaren kasuan, gradienteak gizonetan inbertitzen zen (kontsumoaren prebalentzia handiagoa zen ikasketa-maila txikiagoa zutenen artean) eta ez zen hain argia emakumeengan.

Bilakaerari dagokionez, eguneroko kontsumoa eta gainerako adierazleak bereizi behar dira. Edari alkoholdunen kontsumoak bizitzan zehar izan duen beheranzko joeraren ondoren, azken 12 hilabeteetan eta azken 30 egunetan, bai emakumeetan zein gizonetan, gorakada ikus zitekeen 2012tik 2017ra bitartean. Hala ere, ez zen gauza bera gertatzen eguneroko kontsumoaren kasuan; emakumeen artean jaisten jarraitzen zuen, eta gizonen artean ia egonkor mantentzen zen.

Lanegunetan edari alkoholodunak kontsumitzea ez zen euskadiko biztanleriaren artean hedatutako kontsumo-jarraibide bat. Asteburuetan gora egiten zuen edari alkoholodunak kontsumitzen zituzten pertsonen proportzioak, baina neurri desberdinean sexu bakoitzerako. Edari alkoholodunak modu arriskutsuan edo gehiegi kontsumitzen zituzten gizonen ehunekoa emakumeen bikoitza zen. Jokabide gehiegizkoak edo arriskutsuak 35 urtetik beherakoen artean pilatzen ziren, eta handiagoa zen gizonen artean emakumeen artean baino, adin-talde guztietan.

Hezkuntza-mailaren arabera emaitzek ere eredu argia erakusten zuten: ikasketa-maila jaitsi ahala, gora egiten zuen edari alkoholodunak (emakumeak zein gizonak) kontsumitzen ez

zituzten pertsonen proportzioak. Aitzitik, ikasketa-mailak gora egin ahala, gora egiten zuen, halaber, gutxi edaten zutenen proportzioak, eta, emakumeen artean, gehiegi edo arrisku handiegiz edaten zutenen proportzioak.

TABAKO KONTSUMOA:

Alkoholaren atzetik, tabakoa da Espainian gehien kontsumitzen den substantzia psikoaktiboa 15 eta 64 urte bitarteko biztanleen artean, eta bizitzan zehar noizbait kontsumoaren prebalentzia % 69,7koa da.

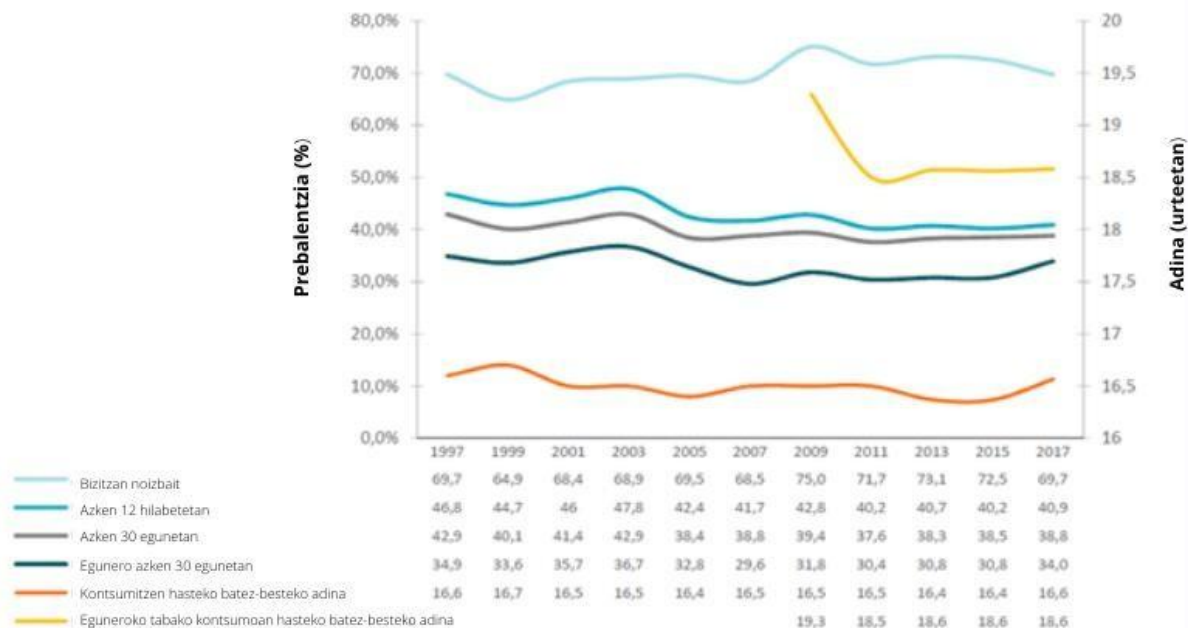
Bilakaerari dagokionez, ez zen %70etik beherako prebalentziarik erregistratu 2007az geroztik, urte hartan pertsonen % 68,5ek erre baitzuten tabakoa bizitzan zehar noizbait.

Tabakoaren kontsumoa inoiz ez bezala, azken 12 hilabeteetan apur bat handitu da, 2015ean lortutako datuekin erkatuz: % 40,2tik % 40,9ra. Azken 30 egunetako denbora-tartean, badirudi datua egonkorra dela (% 38,8), eta azterlanaren azken hiru edizioetan % 38 eta % 39 bitartean mantendu da.

Tabakoaren eguneroko kontsumoaren prebalentziari dagokionez, pertsonen %34k tabakoa egunero erre du azken 30 egunetan. 2015ari dagokionez, datua nabarmen igo da, %30,8tik %34,0ra, eta serieko daturik altuena lortu du 2005etik, 1997an erregistratutako kopuruetara itzuliz.

Kontsumitzen hasteko batez besteko adina 16,6 urtekoa da 2017an, eta 16,4 eta 16,7 urte artean mantendu da beti, azterketa egiten hasi zenetik.

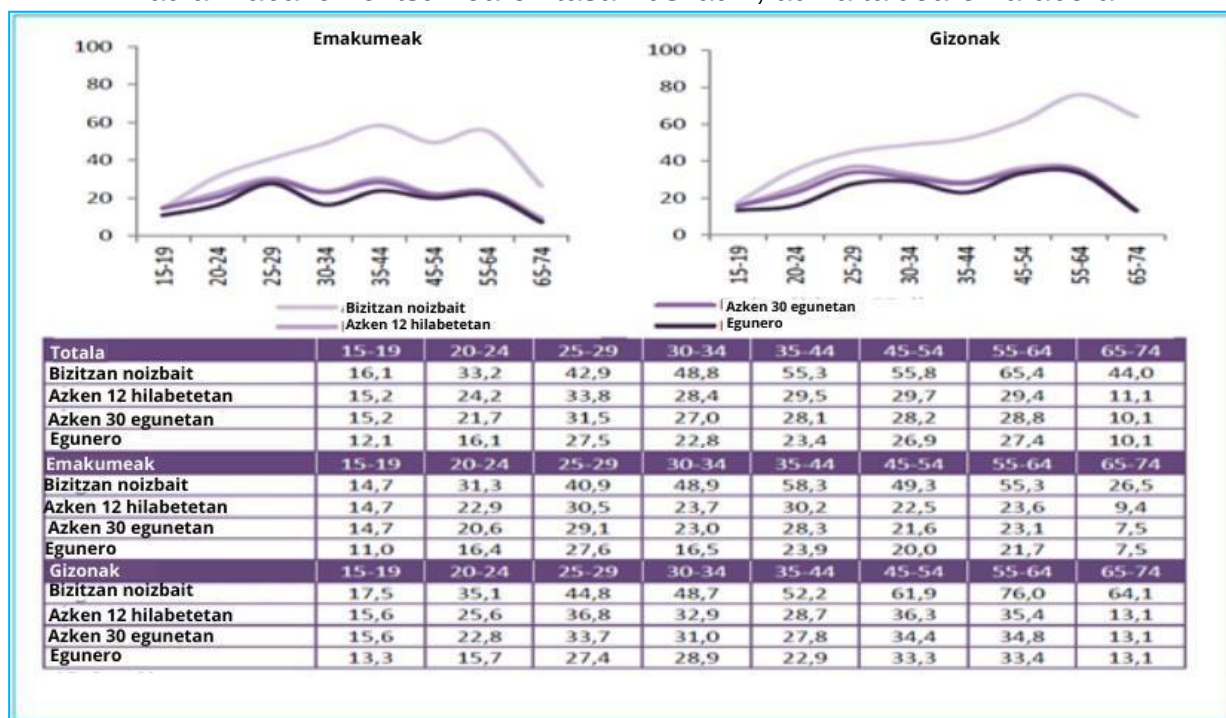
Tabako kontsumoaren prebalentziaren garapena eta kontsumo hasieraren bataz besteko adina (urteetan) 15-64 urte bitarteko biztanlerian (%). España 1997-2017

ITURRIA: OEDA Encuesta sobre Alcohol y Drogas en España (EDADES)

2017an, 15-74 urteko euskal biztanleen erdiek baino gehixeagok adierazi zuten tabakoa probatu zutela noizbait (% 51,2); % 25,9k azken 12 hilabeteetan probatu zuten tabakoa; % 25ek baino zertxobait gutxiagok azken 30 egunetan (% 24,6); eta biztanleen % 22,1ek egunero kontsumitzen zuten tabakoa. Tabakoaren kontsumoa ez zen homogeneoa biztanleen artean, eta EAEn desberdintasun nabarmenak zeuden sexuaren, adinaren eta ikasketa-mailaren arabera.

Taula: Tabako-kontsumoaren tasa Euskadin, adina taldearen arabera

Tabako-kontsumoaren tipologiaren banaketa adinaren arabera erakusten zuen, emakumeen kasuan, tabakoarekin kontakturen bat izan zuen biztanleria (bai garai hartan ohikotasunez kontsumitzen zuelako, bai noizbehinka kontsumitzen zuelako, bai kontsumoa utzi zuelako) tarteko adina zuten biztanleen artean kontzentratzen zela.

Patroi horren arabera, tabakoarekin inoiz kontakturik izan ez zuten emakumeen proportzioa handiagoa zen adin txikiagoen (15-24) eta adin nagusiagoen (65-74 urte) zuten emakumeen artean. Bi adin-talde horietako emakumeen %70ek baino gehiagok ez zuten inoiz tabakoa probatu.

Hala ere, emakumeen eta gizonen arteko desberdintasun nagusiak adin handieneko biztanleen artean gertatzen ziren. Ohikotasunez kontsumitzen zutenen edo kontsumoa utzi zutenen proportzioa handiagoa zen gizonen artean, hala ere, emakumeen artean inoiz probatu ez zutenen proportzioa nabarmentzen zen. Gertaera hori, zalantzarik gabe, oso lotuta zegoen emakumeek eta gizonek denboran zehar izan duten rolen eta sozializazio prozesuaren eraginarekin.

Taula: Tabako kontsumoaren tipología Euskadin, adin-taldearen arabera

Totala	15-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Ohiko erretzailea	14,3	27,5	22,8	23,4	26,9	27,4	10,1
Noizbehinkako erretzailea	4,5	4,0	4,3	4,7	1,3	1,4	0,0
Ez du iada erretzen	6,7	11,4	21,8	27,2	27,6	36,5	33,9
Ez du inoiz probatu	74,5	57,1	51,2	44,7	44,2	34,6	56,0
Emakumeak	15-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Ohiko erretzailea	13,9	27,6	16,5	23,9	20,0	21,7	7,5
Noizbehinkako erretzailea	4,0	1,5	6,5	4,4	1,7	1,4	0,0
Ez du iada erretzen	5,9	11,8	26,0	30,0	27,7	32,2	19,0
Ez du inoiz probatu	76,2	59,1	51,1	41,7	50,7	44,7	73,5
Gizonak	15-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Ohiko erretzailea	14,6	27,4	28,9	22,9	33,3	33,4	13,1
Noizbehinkako erretzailea	4,9	6,3	2,1	4,9	1,0	1,4	0,0
Ez du iada erretzen	7,6	11,1	17,7	24,3	27,5	41,1	51,0
Ez du inoiz probatu	72,9	55,2	51,3	47,8	38,1	24,0	35,9

Iturria: Adikzioen inguruko inkesta Euskadin, 2017.

Laburbilduz, 2017an tabakoa zen alkoholaren ostean EAEko biztanleen artean gehien kontsumitu zen bigarren substantzia psikoaktiboa. Hala ere, haien kontsumoa ez zen homogeneoa, eta tabakoaren kontsumoan desberdintasun nabarmenak zeuden sexuaren, adinaren eta ikasketa-mailaren arabera.

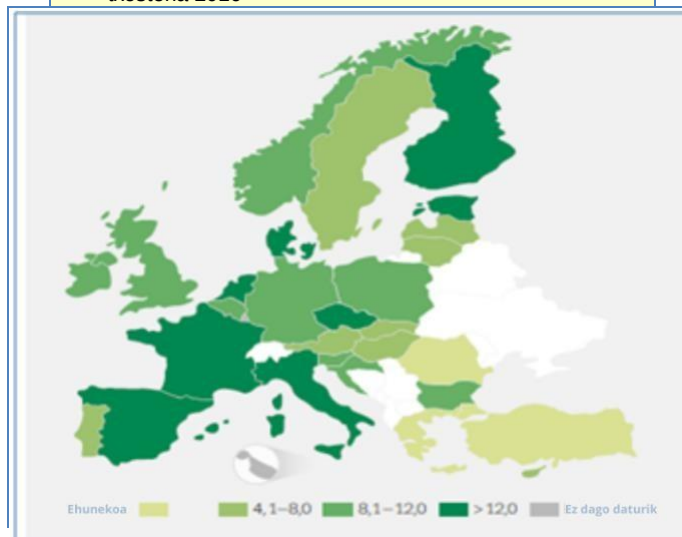
Bilakaerari buruzko datuek oso emaitza positiboak erakusten zituzten; izan ere, tabako-kontsumoaren prebalentzia orokorrak murrizteko 2008an hasitako joerari eusten zitzaion. Izan ere, 2017an, azken 12 hilabeteetako, azken 30 egunetako eta tabakoaren eguneroko kontsumoari buruzko inkesta guztien prebalentziarik txikiak erregistratu ziren, bai emakumeen kasuan, bai gizonen kasuan. Hala ere, eguneroko tabako-kontsumoaren bilakaera ikasketa-mailaren arabera ez zen berdina belaunaldi desberdinetako biztanleentzat, eta hori tabakismoaren epidemiaren fase desberdinekin lotzen da.

KANNABIS KONTSUMOA:

Kalkuluen arabera, 16,6 milioi gazte europarrek (15-34 urtekoek edo adin-talde horretako % 13,3k) kanabisa kontsumitu zuten azken urtean. Horietatik 9,6 milioi 15-24 urtekoen artean (% 16,4), eta gizon/emakume erlazioa bitik batera.

2014an Txekiar Errepublika, Frantzia, Italia eta Espainia dira tasarik altuenak dituzten herrialdeak, eta Suedia, Bulgaria, Alemania eta Erresuma Batua tasa apalenak dituztenak. Nabarmendu behar da Erresuma Batua rankinaren buru izatetik, 2000. urtean, ia %20 izatetik, hamalau urtean zortzi puntu jaistera pasatu dela.

15-34 urteko kanabisaren kontsumoaren prebalentzia azken urtean. Iturria: drogei buruzko Europako txostena 2016

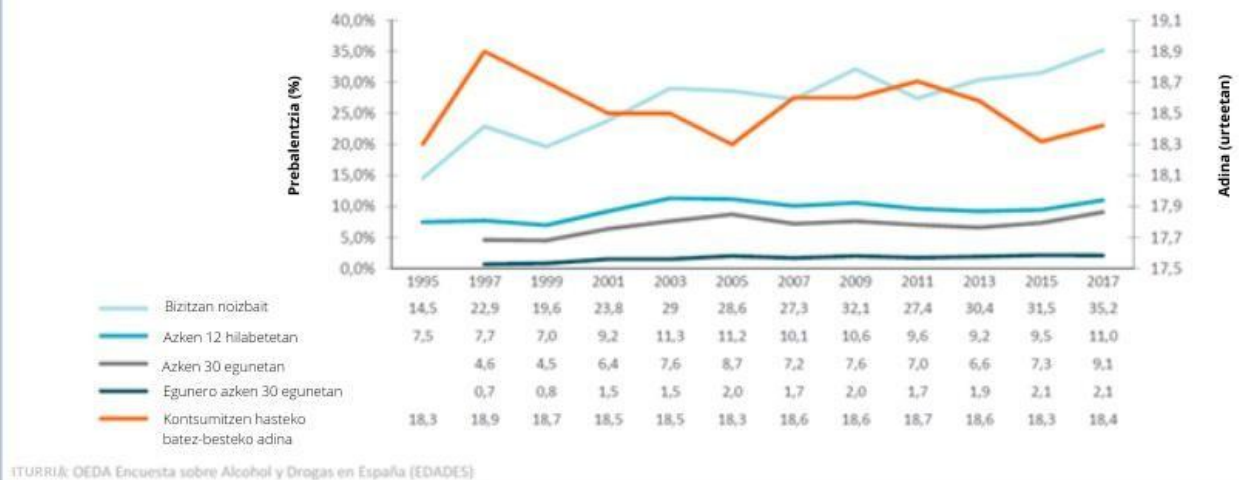
Legez kanpoko substantziei dagokienez, ikusten da kalamua dela Espainian kontsumo-prebalentzia handiena duen droga, 15-64 urteko biztanleen artean. 2017an, % 35,2k aitortu du noizbait kontsumitu duela kalamua. Proportzio horrek jarraitu egin du 2013an hasitako goranzko joerarekin, eta 3,7 puntuko igoera izan du 2015ean erregistratutakoarekin alderatuta (% 31,5), serie historikoaren maximora iritsiz. Kontsumitzen hasteko batez besteko adina 18,4 urtekoa da, eta egonkor mantendu da neurketa guztietan.

Azken urteko kontsumoari erreparatuz gero, ikusten da prebalentzia %11,0koa dela, et %9,1ekoa kontsumoa azken hilabetera mugatzen denean. Bi denbora-tarte horietan, prebalentzia zertxobait igo da 2015eko datuarekiko (%9,5 eta %7,3, hurrenez hurren).).

Biztanleen % 2,1ek aitortzen du kanabisa kontsumitu duela egunero azken hilabeteetan, eta ehuneko hori egonkor mantentzen da azken neurketekin alderatuta

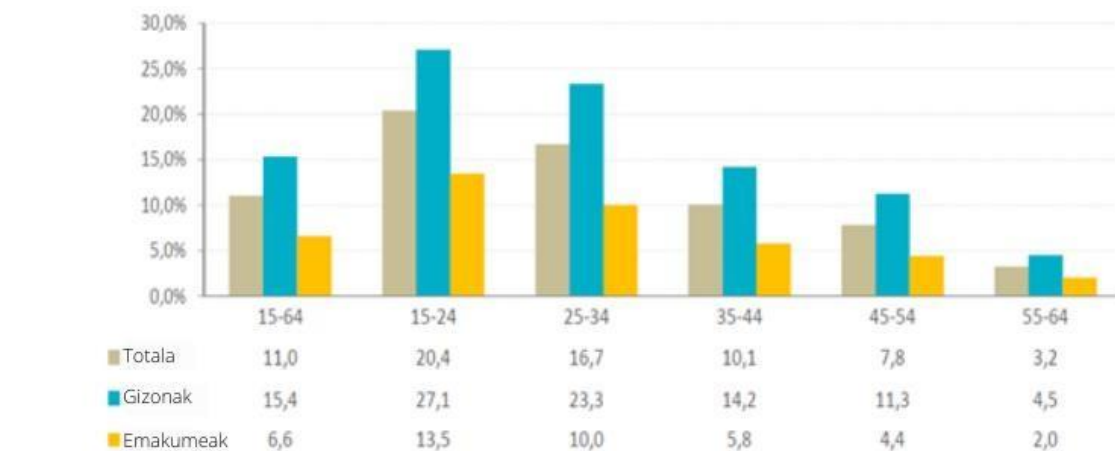
Kannabis kontsumoaren prebalentziaren garapena eta kontsumo batez besteko adina (urteetan) 15-64 urte bitarteko biztanlerian (%). España 1995-2017

Azken 12 hilabeteetan kalamuaren kontsumoaren prebalentzia sexuaren eta adinaren arabera aztertuz gero, substantzia horren kontsumoa hedatuago dago gizonen artean emakumeen artean baino (%15,4 eta % 6,6, hurrenez hurren), eta egoera hori adin-tarte guztietan errepikatzen da.

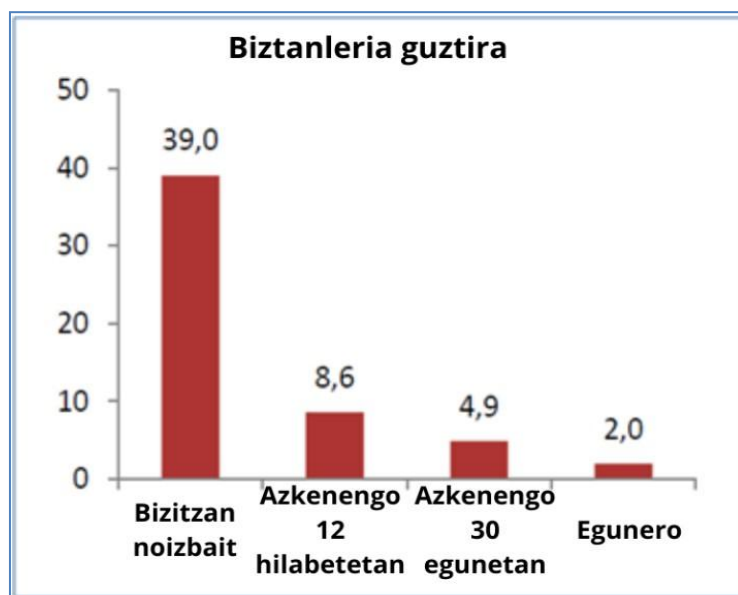
Adinaren arabera, kalamuaren kontsumoaren prebalentziak behera egiten du adinak gora egin ahala, eta hori gertatzen da gizonen zein emakumeen artean. Hala, bi sexuen prebalentzia handiena 15-24 urtekoen taldean gertatzen da,% 20,4k aitortzen baitu azken urtean kanabisa kontsumitu dutela. Proportzio hori % 16,7raino jaisten da 25-34 urtekoen artean,%10,1era 35 eta 44 urte bitartekoaren artean eta % 7,8ra 45 eta 54 urte bitartekoaren artean, eta% 5etik behera jaisten da 55 eta 64 urte bitartekoaren artean (% 3,2).

Kannabis kontsumoaren prebalentzia azkenengo 12 hilabetetan 15-64 urte bitarteko biztanlerian sexu eta adinaren arabera (%). España 2017

2017an, kanabisa da oraindik ere prebalentzia handieneko legez kanpoko substantzia euskal biztanleen artean. 15 eta 74 urte bitarteko hamar pertsonatik lauk adierazi dute kalamua kontsumitu dutela noizbait,% 8,6k azken urtean eta %4,9k azken hilabeteetan. Ia egunero kontsumitu duten biztanleak % 2 baino ez dira.

Kontsumo-prebalentziak handiagoak dira gizonen artean emakumeen artean baino aztertutako adierazleetan. Gainera, sexuaren arabera aldea areagotu egiten dira termino erlatiboetan, kontsumoaren prebalentziak berriagoak diren heinean.

Iturria: Adikzioei buruzko Inkesta Euskadin 2017

Adinaren ikuspegitik, ikusten da kanabisaren kontsumoa nagusi dela gazteen artean, eta gaur egungo eta eguneroko kontsumoa oso txikia dela 35 urtetik aurrera. Gizonen kasuan, egungo kontsumoaren puntu gorena (azken 30 egunetan) 20 eta 24 urte bitarteko populazio-taldean dago, eta 25 urtetik aurrera pixkanaka behera egiten ari da. Emakumeen artean, kontsumoaren prebalentzia handiagoa da 25 eta 29 urte bitartekoen artean.

Taula: Kalamuaren kontsumoaren prebalentzia orokorrak, adin-taldeen eta sexuaren arabera, 2017 (%).

Guztira	15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Bizitzan noizbait	36,5	56,1	62,4	57,5	50,3	40,8	30,0	8,4
Azken 12 hilabeteak	24,0	26,6	25,5	12,0	7,8	5,2	3,7	0,4
Azken 30 egunak	9,9	16,1	16,1	7,1	4,2	2,4	2,9	0,4
Egunero*	3,6	4,1	4,7	2,9	2,4	1,1	1,8	0,0
Emakumeak	15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Bizitzan noizbait	30,1	41,1	52,7	51,8	43,6	29,7	21,2	4,8
Azken 12 hilabeteak	19,7	14,7	19,0	8,7	3,7	3,4	2,6	0,0
Azken 30 egunak	5,9	7,7	8,8	4,5	2,2	0,8	1,0	0,0
Egunero*	2,1	0,9	0,0	2,2	1,7	0,0	0,0	0,0
Gizonak	15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Bizitzan noizbait	43,2	71,6	71,2	63,1	57,0	51,1	39,2	12,6
Azken 12 hilabeteak	28,4	38,9	31,3	15,3	11,9	6,9	4,9	0,9
Azken 30 egunak	13,9	24,7	22,7	9,6	6,2	3,9	4,9	0,9
Egunero*	5,3	7,4	9,0	3,5	3,0	2,1	3,6	0,0

* Eguneroko kontsumoa: azken 30 egunetan egunero edo ia egunero (asteen 4-6 egunetan) egindako kontsumoa.

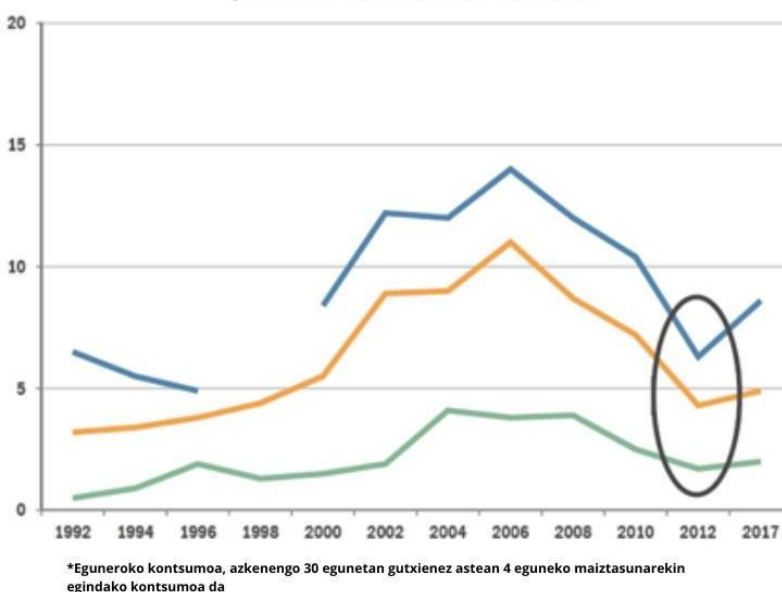
Iturria: Euskadiko Adikzioen Inkesta, 2017

2017ko datuek erakusten dutenez, kalamuaren kontsumoak gora egin du, eta 2006tik beheranzko joerarekin hautsi da. Bizitzan zehar, kontsumoa % 28,3tik % 39ra igaro da, eta bere maximo historikoa lortu du, hein batean, kalamurik gabe bizi izan ziren belaunaldi haiek pixkanaka desagertzearen ondorioz.

Duela denbora gutxiko kontsumoak ere gora egin du, %6,3tik %8,6ra, eta neurri txikiagoan egungo kontsumoak, %4,3tik %4,9ra. Era berean, eguneroko kontsumoaren prebalentzia nahiko egonkor mantendu da, 2012ko %1,7tik 2017ko

%2ra. Azken kasu horretan, generoaren arabera desberdintasun batzuk ikusten dira; izan ere, nahiz eta emakumeen artean ez den aldatu (% 0,7 eta % 0,8 artean mantentzen da), gizonen artean % 2,4tik % 3,3ra igaro da.

Kannabis kontsumoaren adierazle orokorren prebalentzia (%). EAE 1992.2017

Taula: Kalamuaren prebalentzia orokorren bilakaera, sexuaren arabera (%)

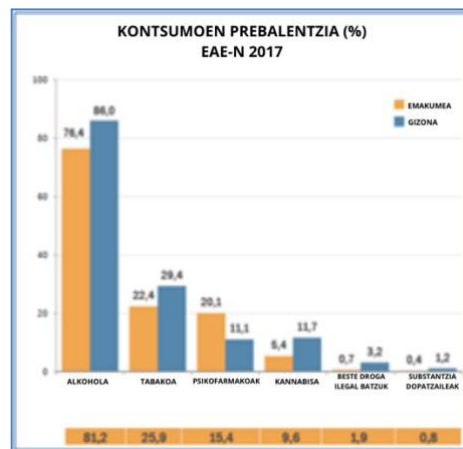
		1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2017
Guztira*	Noizbait	22,9	22,6	28,6	24,4	26,8	27,6	31,7	36,2	33,8	34,2	28,3	39,0
	Azk. 12 h.	6,5	5,5	4,9	-	8,4	12,2	12,0	14,0	12,0	10,4	6,3	8,6
	Azk. 30 eg.	3,2	3,4	3,8	4,4	5,5	8,9	9,0	11,0	8,7	7,2	4,3	4,9
	Egunero	0,5	0,9	1,9	1,3	1,5	1,9	4,1	3,8	3,9	2,5	1,7	2,0
Emakumeak	Noizbait	11,6	12,0	15,3	15,0	18,0	18,9	20,5	25,6	22,9	25,2	21,0	31,1
	Azk. 12 h.	2,6	1,6	1,4	-	4,1	7,1	5,8	8,6	6,6	6,7	3,6	5,6
	Azk. 30 eg.	0,7	0,9	1,2	1,8	2,6	4,6	3,8	6,4	3,9	4,0	2,1	2,4
	Egunero	0,1	0,2	0,3	0,4	0,4	0,6	1,0	1,8	1,3	1,0	0,8	0,7
Gizonak	Noizbait	21,6	21,8	29,1	26,0	26,4	29,5	33,5	39,1	38,7	39,5	32,8	47,5
	Azk. 12 h.	5,1	5,4	4,6	-	8,1	12,0	13,0	14,2	13,9	12,2	8,0	11,7
	Azk. 30 eg.	2,7	3,2	3,4	4,5	5,3	9,3	9,8	11,4	10,8	9,0	5,8	7,4
	Egunero	0,5	0,8	2,1	1,3	1,7	2,4	4,9	4,3	5,0	3,3	2,4	3,3
	Egunero	0,5	0,8	2,1	1,3	1,7	2,4	4,9	4,3	5,0	3,3	2,4	3,3

*Kalamua eguneroko kontsumitzea da astean gutxienez 4 egunetan azken 30 egunetan egindakoa.

Iturria: EAE-ko Adikzioen Inkesta, 2017, eta Estatistikako Institutu Nazionalaren 2017ko urtarilaren 1eko errolda demografikoa.

BESTE DROGA ILEGAL BATZUEN KONTSUMOA:

Alkohola eta tabakoaren atzetik, EAE-n gehien kontsumitzen den substantzia psikofarmakoak dira, kanabisaren kontsumoarena baino tasa handiagoekin. Biztanleriaren %15,4k azken 12 hilabeteetan kontsumitu ditu, emakumeak gailenduz; izan ere, emakumeen kontsumoa gizonen bikoitza da (% 20.1 emakumeak eta gizonak %11.1). Legez kanpoko gainerako substantziek presentzia askoz txikiagoa dute, biztanleriaren %1,9k kontsumitu baititu, honela banatuta:

Iturria: Adikzioei buruzko Inkesta Euskadin 2017

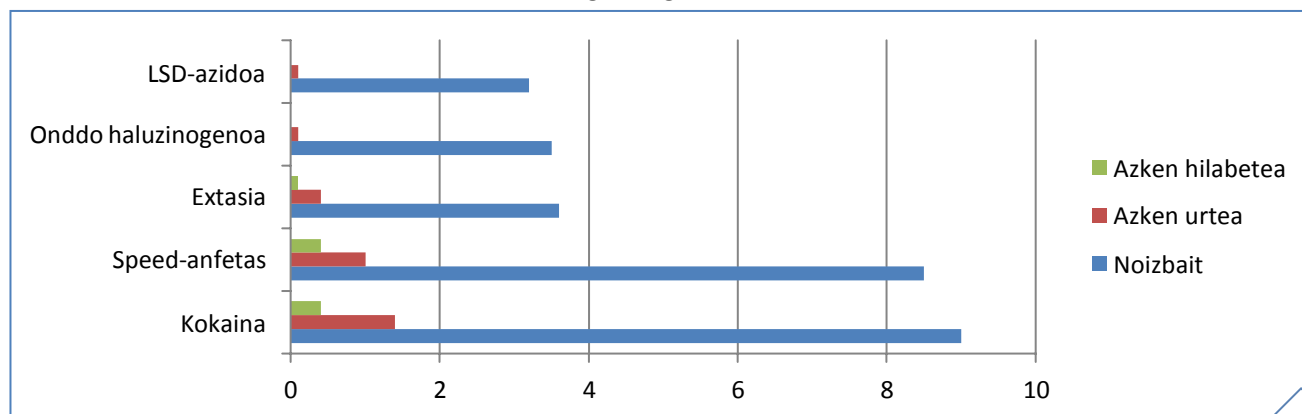
Taula: legez kanpoko beste substantzia batzuen kontsumoaren prebalentzia orokorrak. 2017 (%)

	Bizitzan noizbait	Azken 12 hilabeteetan	Azken 30 egunetan
Speed, anfetaminak	8,5	1,0	0,4
MDMA edo antekoak, éxtasis	3,6	0,4	0,1
Ázidoa, LSD	3,2	0,1	0,0
Kokaina hauts eran	9,0	1,4	0,4
Base, crack	0,4	0,0	0,0
Heroína	0,6	0,0	0,0
Beste opiazeo batzuk	0,5	0,1	0,1
Arnasgarriak	0,4	0,0	0,0
Onddo haluzinogenoak	3,5	0,1	0,0
Ketamina	0,6	0,0	0,0
Beste batzuk	0,0	0,0	0,0

Iturria: Adikzioei buruzko Inkesta EAE 2017

Kokaina hautsa %9k kontsumitu du noizbait bizitzan; kopuru hori %1,4ra jaitsi da azken hamabi hilabeteetan eta %0,4ra azken hogeita hamar egunetan. Ondoren speed-anfetaminak daude, % 8,5 (noizbait), % 1 (azken urtean) eta % 0,4 (azken hilabeteetan).

Grafikoa: Beste droga ilegal batzuen kontsumoa

Iturria: Adikzioei buruzko inkesta Euskadin 2017

Estasia, onddo haluzinogenoak eta LSD-azidoa % 3,6ra jaisten dira, % 3,5era eta % 3,2ra, bizitzan noizbait probatu dituztenak, eta ia desagertu egiten dira ezarritako kontsumotik, azken hilabeteen kontsumitu dutela ulertuta.

Bizitzan noizbaitkontsumitu izana sexuaren eta adin-taldearen arabera aztertuz gero, ikusten da kokainaren kontsumoa batez ere gizonezkoena dela (% 13.3), emakumeena berriz, ia hiru aldiz txikiagoa (% 4,8).

Taula: Bizitzan noizbait legeaz kanpoko beste substantzia batzuk kontsumitzearen prebalentzia, sexuaren eta adin-taldearen arabera. 2017 (%)

	Sexua		Adin taldeak		Guztira
	Gizona	Emakumea	15-34	35-74	
Speed, anfetaminak	12,4	4,6	9,4	8,2	8,5
MDMA edo antzerakoa, estasia	5,9	1,4	5,1	3,2	3,6
Azidoa, LSD	4,9	1,6	1,8	3,7	3,2
Kakina hauts eran	13,3	4,8	9,6	8,9	9,0
Base, crack	0,6	0,2	0,3	0,5	0,4
Heroína	0,8	0,5	0,1	0,8	0,6
Beste opiazeo batzuk	0,5	0,4	0,0	0,6	0,5
Arnasgarriak	0,6	0,2	0,2	0,5	0,4
Onddo haluzinogenoak	4,9	2,1	5,2	2,9	3,5
Ketamina	1,0	0,2	1,9	0,2	0,6
Beste barzuk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Iturria: Adikzioei buruzko Inkesta EAE 2017

Gainerako substantzia ilegalekin ere antzeko zerbait gertatzen da, gizonezkoek kontsumoa bikoiztu edo hirukoiztu egiten baitiete emakumeei, hala nola estasia, speeda, LSDa, ketamina edo onddo haluzinogenoekin. Soilik opiazeoak eta heroína (nahiz eta zifra baxuetan) bizitzan zehar noizbait atalera hurbiltzen dira, nahiz eta gizonezkoetan nagusi izaten jarraitzen duten.

Psikofarmakoek (lasaigarriak, lo-eragileak ...) kontrako joera erakusten dute, non emakumeeek gizonek baino kontsumo handiagoa duten, bai bizitzan zehar noizbait, bai azken urtean eta azken hilabetean.

Taula: psikofarmakoen kontsumoaren prebalentzia nagusiak, mediku-errezetarekin edo gabe. 2017

	Bizitzan noizbait	Azken 12 hilabeteak	Azken 30 egunak
Lasaigarriak edo lo-eragileak			
Medikuaren errezetarekin	26,0	13,7	9,4
Medikuaren errezeta gabe	2,3	0,9	0,4
Errezetarekin edo errezeta gabe	27,2	14,3	9,7
Antidepresiboak			
Medikuaren errezetarekin	9,7	5,2	3,9
Medikuaren errezeta gabe	0,2	0,1	0,0
Errezetarekin edo errezeta gabe	9,8	5,3	3,9
Psikofarmakoren bat (lasaigarriak...)			
Medikuaren errezetarekin	27,6	14,7	10,1
Medikuaren errezeta gabe	2,4	1,0	0,4
Errezetarekin edo errezeta gabe	28,7	15,4	10,4

Iturria: Adikzioei buruzko Inkesta EAE 2017

Taula: psikofarmakoen kontsumoaren prebalentzia nagusiak, errezeta medikoarekin eta gabe, sexuaren eta adin-taldearen arabera. 2017

	Sexua		Grupos de edad		Guztira
	Gizonak	Emakume	15-34	35-74	
Lasaigarriak edo lo- eragileak medikuaren errezetarekin					
Bizitzan zehar noizbait	19,6	32,3	11,5	30,6	26,0
Azken 12 hilabetetan	10,6	16,7	5,1	16,4	13,7
Azken 30 egunetan	7,8	10,9	2,1	11,7	9,4
Lasaigarriak edo lo- eragileak medikuaren errezeta gabe					
Bizitzan zehar noizbait	1,3	3,2	2,6	2,2	2,3
Azken 12 hilabetetan	0,4	1,5	0,9	1,0	0,9
Azken 30 egunetan	0,0	0,7	0,3	0,4	0,4
Lasaigarriak edo lo- eragileak medikuaren errezetarekin edo gabe					
Bizitzan zehar noizbait	20,1	34,1	12,6	31,8	27,2
Azken 12 hilabetetan	10,8	17,8	5,4	17,2	14,3
Azken 30 egunetan	7,8	11,5	2,2	12,1	9,7
Antidepresiboak errezetarekin					
Bizitzan zehar noizbait	5,7	13,7	4,2	11,5	9,7
Azken 12 hilabetetan	3,2	7,2	1,4	6,4	5,2
Azken 30 egunetan	2,4	5,4	0,6	5,0	3,9
Antidepresiboak errezeta gabe					
Bizitzan zehar noizbait	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Azken 12 hilabetetan	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Azken 30 egunetan	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Antidepresiboak errezetarekin edo gabe					
Bizitzan zehar noizbait	5,7	13,9	4,3	11,6	9,8
Azken 12 hilabetetan	3,2	7,3	1,5	6,5	5,3
Azken 30 egunetan	2,4	5,4	0,6	5,0	3,9
Psikofarmakoren bat errezetarekin					
Bizitzan zehar noizbait	20,4	34,7	13,1	32,2	27,6
Azken 12 hilabetetan	10,7	18,6	5,7	17,6	14,7
Azken 30 egunetan	7,9	12,2	2,3	12,6	10,1
Psikofarmakoren bat errezeta gabe					
Bizitzan zehar noizbait	1,5	3,2	2,6	2,3	2,4
Azken 12 hilabetetan	0,4	1,5	1,0	1,0	1,0
Azken 30 egunetan	0,0	0,7	0,3	0,4	0,4
Psikofarmakoren bat errezeta edo gabe					
Bizitzan zehar noizbait	20,8	36,5	14,2	33,4	28,7
Azken 12 hilabetetan	11,0	19,7	6,0	18,3	15,4
Azken 30 egunetan	8,0	12,9	2,5	13,0	10,4

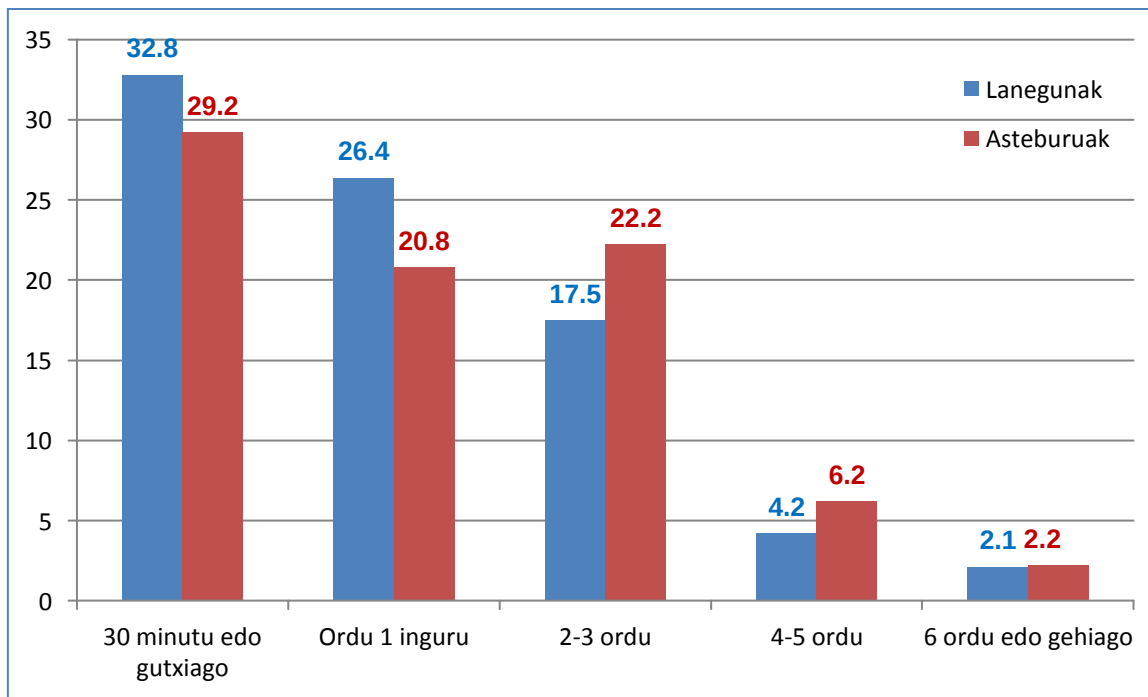
Iturria: Adikzioei buruzko inkesta Euskadin 2017

SUBSTANTZIARIK GABEKO ADIKZIOAK: INTERNETEN ERABILERA ETA JOKOA

Euskaldunen % 85.1ek normalean internet erabiltzen du bai lanegunetan (astelehenetik ostegunera) zein asteburuetan (ostiraletik igandera). Gizonak dira nagusi % 86,1 batekin eta emakumeak % 84.1, baina azken hilabeteetan % 83ra jaisten da.

Grafikoa: Interneten erabilera

Iturria: Adikzioei buruzko EAEko Inkesta 2017.

Interneten erabilera problematikoak, Ormanen testaren arabera, erakusten du EAEko biztanleen %4,3k Internetetikiko mendekotasuna izateko arriskua duela, eta% 0,7k egungo erabilera problematikoak.

Taula: biztanleriaren banaketa Interneten erabileraren arrisku-mailaren arabera, Ormanen testaren arabera. 2017 (%)

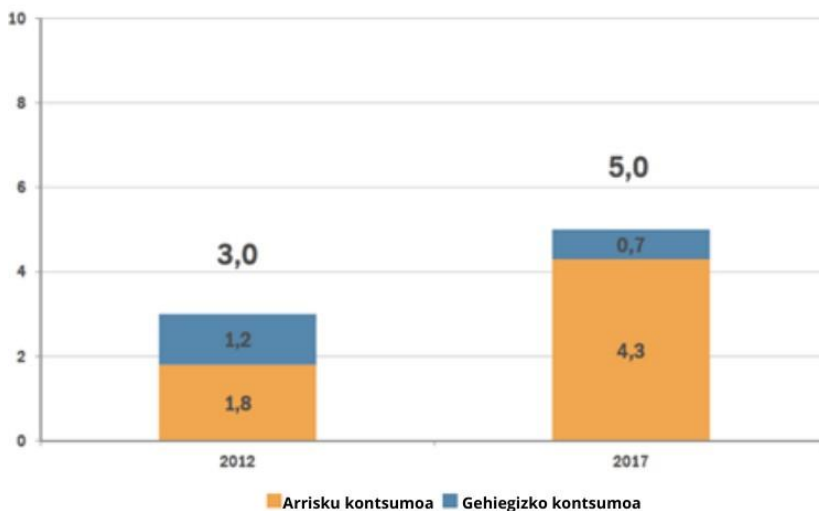
	Zenbakia	Banaketa biztanleria osoaren artean	Azken 12 hilabeteetan Internet erabili duten biztanleen banaketa
Ez da Interneteko erabiltzailea	247564	14,9	-
Arazorik gabe (0-3)	1330797	80,1	95,0
Arriskuarekin (4-6)	72020	4,3	4,3
Erabilera problematikoak (7-9)	11843	0,7	0,7
Guztira	1662224	100,0	100,0

Oharra: erabilitako Internetarekiko mendekotasun-testa, Ormanek 1996an diseinatu, 9 itenez osatutako tresna bat da, lortutako puntuazioaren arabera hiru erabiltzaile-talde bereizteko aukera ematen duena.

Iturria: EAEko Adikzioen Inkesta.

2012. eta 2017. urteen artean, igo egin da Internet erabiltzen duten pertsonen proportzioa: 2012an %72,9k erabiltzen zuten Internet, 2017an berriz, % 85,1ek. Aldi berean, arriskuko erabilerak edo erabilera problematikoak gora egin du %3tik %5era. Erabilera arriskutsua edo problematiko pixka bat handiagoa da emakumeen artean

INTERNETEN GEHIEGIZKO ETA ARRISKU ERABILERAREN PREVALENTZIAREN GARAPENA ORMAN-EN TESTAREN ARABERA (%) EAE 2012-2017

Iturria: Adikzioei buruzko EAEko Inkesta 2017.

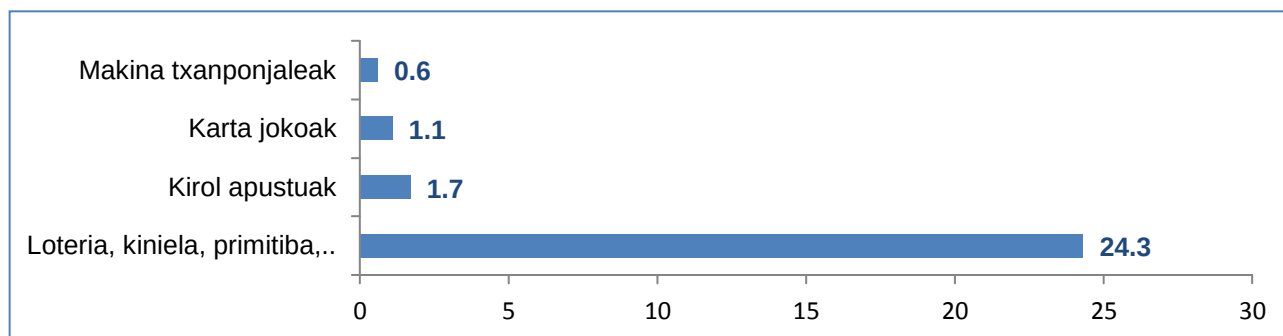
Azken urtean joko-mota desberdinak praktikatzeko maiztasunak adierazten du euskaldunen % 68,9k loterian, kineletan, primitiban edo bonolotoan jokatu duela, % 7,4k kirol-apustuak egin dituela eta kinielak alde batera utzita, % 3k karta-jokoa, % 2,8k txanpon-makinetan jokatu duela eta % 2 baino gutxiagok kasino, bingo edo beste joko batzuetan.

Taula: azken 12 hilabeteetan hainbat joko-mota egiteko maiztasuna. 2017 (%)

	Inoiz ez	Astean behin baino gutxiagotan	Astean behin edo gehiagotan	ED/EE	Guztira
Lotería, kinielak, primitiba, bono-lotoa	31,1	44,4	24,3	0,2	100,0
Karta jokoak	97,0	1,9	1,1	0,1	100,0
Kirol apustuak (ez du kinilea barne hartzen)	92,6	5,6	1,7	0,1	100,0
Makina txanponjaleak	97,2	2,1	0,6	0,1	100,0
Kasinoko jokoak (erruleta, Black Jack...)	98,8	1,1	0,1	0,1	100,0
Bingoa	98,7	1,1	0,1	0,2	100,0
Beste batzuk	99,8	0,1	0,1	0,1	100,0

Iturria: Adikzioei buruzko EAEko Inkesta 2017.

Grafikoa: Jokoa astean behin edo gehiagotan

Iturria: Adikzioei buruzko EAEko Inkesta 2017.

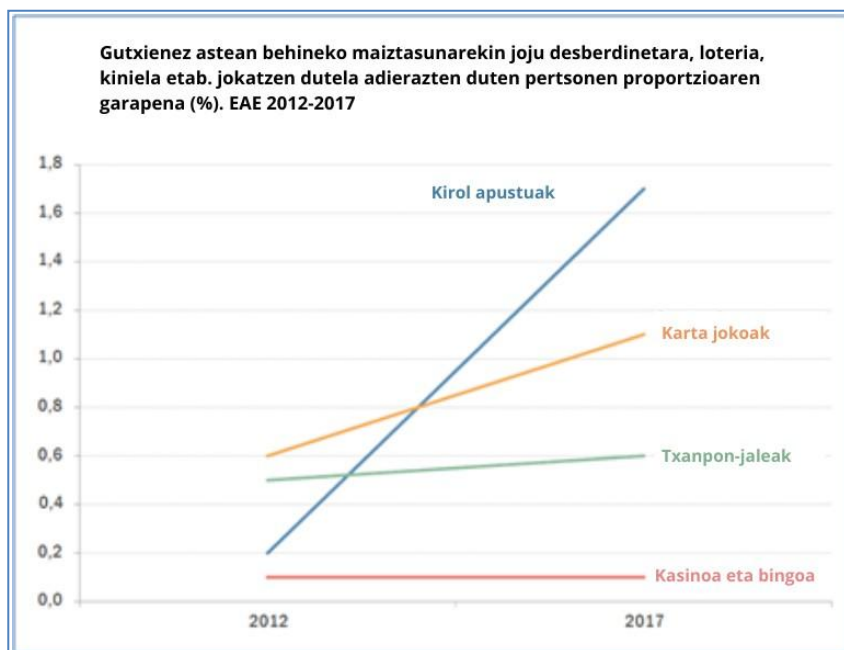
Sexuaren eta adinaren arabera, gizonek emakumeek baino ia 10 puntu gehiago dituzte loteria-jokoetan, kiniela jokoetan, primitiban, bonolotoan ... astean behin gutxienez, gainerako joko-motetan bezala.

Adin-taldeen arabera, 35 eta 74 urte bitarteko pertsonen 15-34 urte bitartekoek baino askoz gehiago jokatzen dute loterian, kinielan, primitiba edo bonolotoan, astean behin gutxienez, % 29,2tik % 8,9ra. Gainerako jokoetan, berriz, proportzioa alderantzizkoa da, gazteen % 3,6k kirol-apustuak egiten baitituzte, astean behin gutxienez.

Taula: Azken 12 hilabeteetan joko-mota desberdinak egitearen maiztasuna, sexuaren eta adinaren arabera. 2017 (%)

	Sexua		Adin taldeak		Guztira
	Gizona	Emakumea	15-34	35-74	
Azken 12 hilabetean jolasten dute					
Lotería,kinilea, primitiba, bono-lotoa	68,1	69,3	41,2	77,5	68,7
Karta jokoak	4,1	1,7	4,1	2,5	2,9
Kirol apustuak (ez du kiniela barne hartzen)	13,8	0,9	16,4	4,4	7,3
Makina txaponjaleak	4,8	0,7	4,9	2,0	2,7
Kasinoko jokoa (erruletan, Black Jack...)	2,0	0,3	4,3	0,2	1,2
Bingoa	1,0	1,3	2,6	0,7	1,1
Beste batzuk	0,3	0,0	0,4	0,1	0,2
Gutxienez astean behin jokatu dute azken 12 hilabeteetan					
Lotería,kinilea, primitiba, bono-lotoa	28,8	19,9	8,9	29,2	24,3
Karta jokoak	1,5	0,7	0,6	1,2	1,1
Kirol apustuak (ez du kiniela barne hartzen)	3,3	0,2	3,6	1,1	1,7
Makina txaponjaleak	1,2	0,0	1,1	0,4	0,6
Kasinoko jokoa (erruletan, Black Jack...)	0,2	0,0	0,5	0,0	0,1
Bingoa	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Beste batzuk	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1

Iturria: Adikzioei buruzko EAEko Inkesta 2017.

Iturria: Adikzioei buruzko EAEko Inkesta 2017.

Euskal Autonomia Erkidegoan jokoak 2012-2017 aldian izan duen bilakaerak erakusten du karta-jokoaren eta txanpon-jokoaren igoera txiki bat izan dela, eta kirol-apustuen %750eko gorakada handia, 2012an %0,2koa izatetik gaur egun %1,7koa izatera igaro baita.

5.3 ADIKZIOENGATIK LAGUNDUTAKO BIZTANLEAK

Adikzioengatik lagundutako populazioak adikzioek komunitateari egiten dioten kaltearen zeharkako adierazle bat da eta morbidimortalitate globalaren karga areagotzen du. Legez kanpoko drogen kontsumoarekin lotutako osasun-arazo kronikoak eta akutuak daude, eta hainbat faktorek larriagotzen dituzte, hala nola administrazio-bideak, norbanakoaren ahultasunak eta kontsumoa egiten den testuinguru sozialak. Arazo kronikoen artean mendekotasuna eta drogekin lotutako gaixotasun infekziosoen agerpena daude, kalte akutuak dauden bitartean; horietako batzuk kontsumitutako drogaren araberakoak dira eta gaindosia da dokumentatuenak.

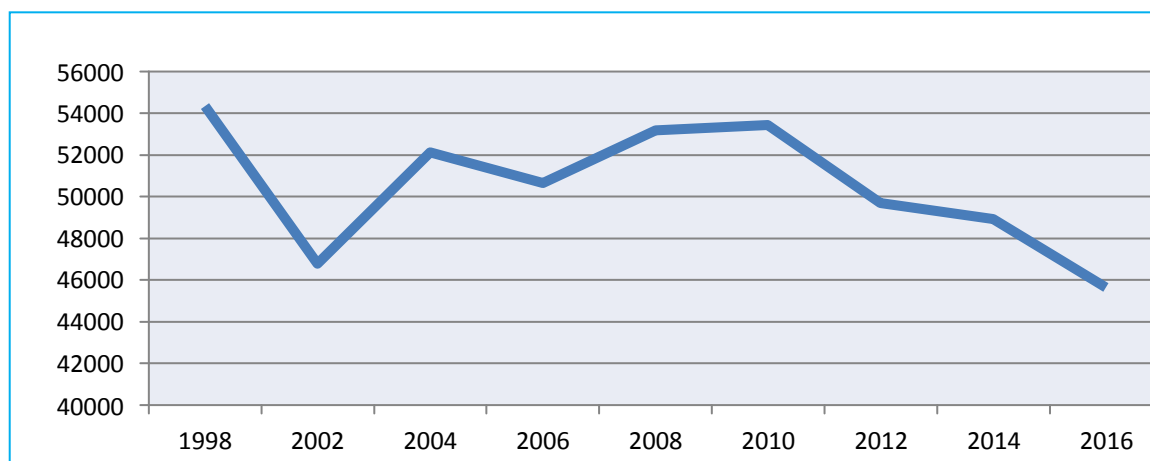
Gainera, kontuan hartu behar da substantziarik gabeko adikzioengatik lagundutako populazioa; izan ere, jokoak, Internetekiko edo mugikorrekiko adikzioek, erabilera guztietan, eragina dute mendekotasun horiek dituzten pertsonen osasun fisiko, mental, portaerazko eta sozialean.

Zaila da drogen kontsumoaren edo substantziarik gabeko mendekotasun-portaeren tamaina era zuzenean ezagutzea, horietako asko estatistika konbentzionaletatik ihes egin dezaketen eremu ezkutuetan egiten baitira; horregatik, zeharkako adierazleak, adikzioengatik lagundutako biztanleria kasu, oso baliagarriak dira kontsumoaren tamainari eta haren banaketa sozial eta geografikoari buruzko gutxieneko zenbatespenak egiteko.

ADIKZIOENGATIK LAGUNDUTAKO BIZTANLEAK ESPAINIAN

1998tik 2016ra bitartean, Espainian legez kanpoko drogen tratamendua jasotzeko onartutakoen kopurua 8.701 pertsonetan jaitsi da, 54.338tik 45.637ra, honela banatuta:

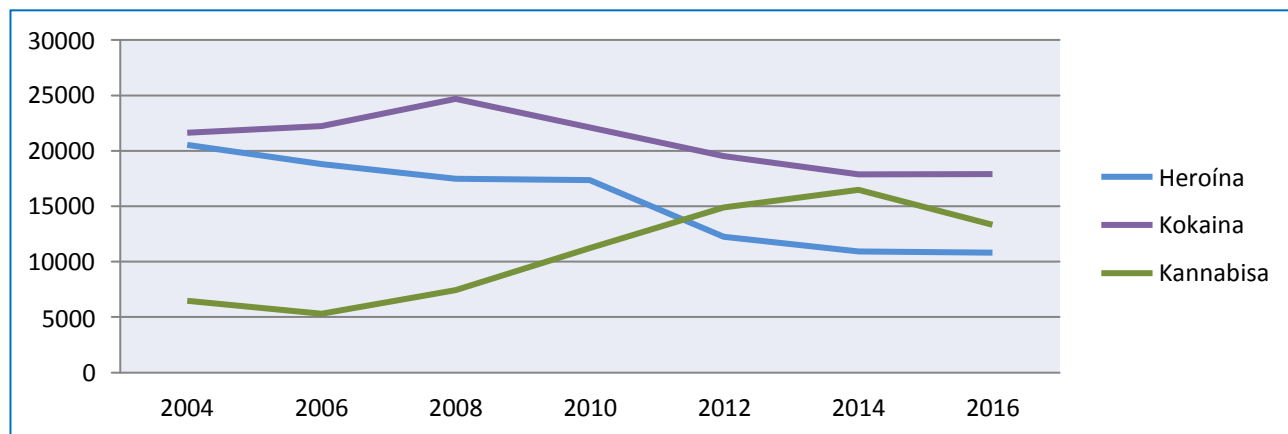
Grafikoa: Adikzioen bidez lagundutako biztanleria Espainian 1998-2016

Iturria: 2018ko estatistikak Espainian. Drogen eta Adikzioen Espainiako Behatokia

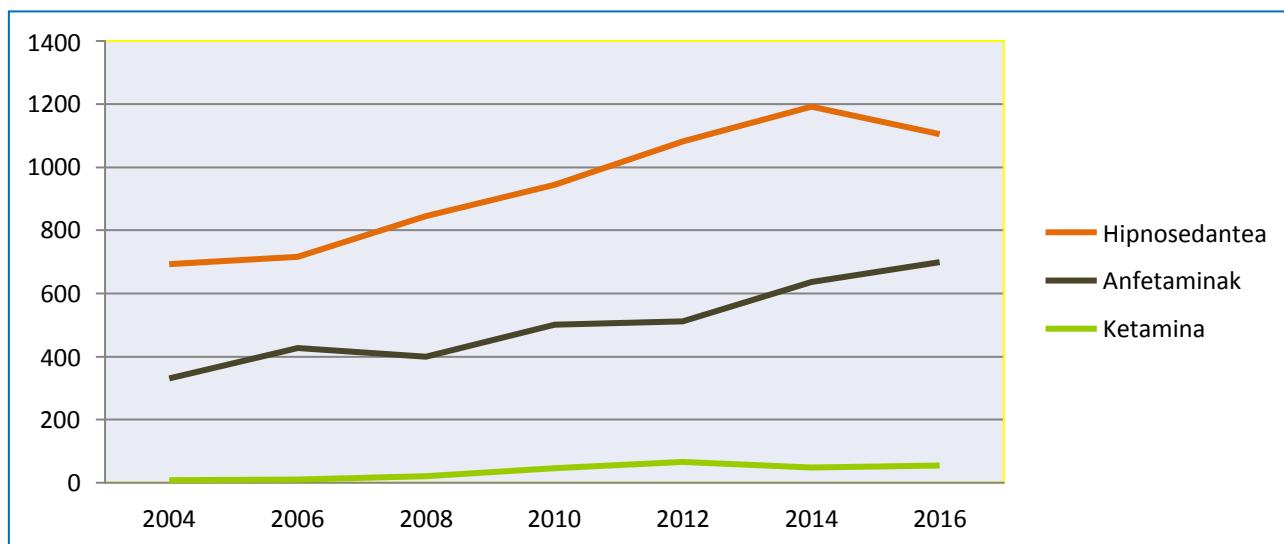
Urte hauetan, behera egin du heroinagatik Espainian tratamendua jasotzeko onartutakoen kopuruak: 2004an 20.532 ziren, 2016an berriz, 10.807; beraz, erdira jaitsi da. kokainagatik hartutakoen kopurua ere: 21.646 (2004) izatetik (2016) 17.864 (2016) izatera; aldiz, bikoiztu egin dira kanabisagatik tratamendua jasotzeko onartutakoen kopurua 6.500 (2004) izatetik 13.304 izatera (2016)). 330 kasutik 699ra igarotzen dira, eta ketamina 2005ean 8 kasu izatetik 54ra

Grafikoa: Espainian 2004-2016 aldian heroina, kokaina eta kanabisagatik tratamendua

Iturria: 2018ko estatistikak Espainian. Drogen eta Adikzioen Espainiako Behatokia

Grafikoa: Espainian 2004-2016 aldian heroina, kokaina eta kanabisagatik tratamendua jasotzeko onartutakoak

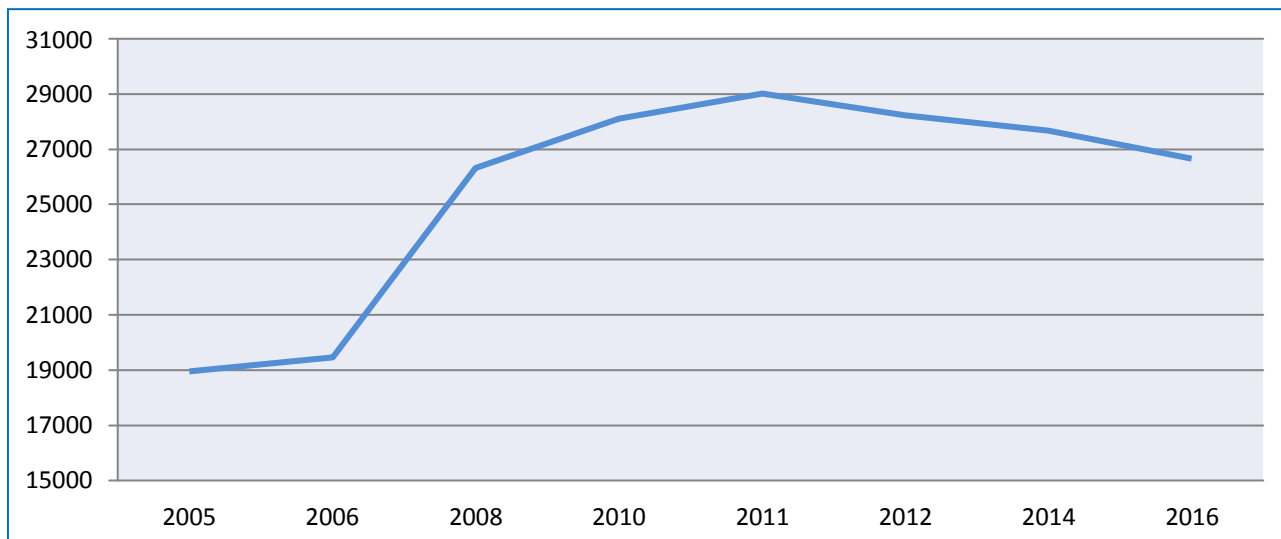

Iturria: 2018ko estatistikak Espainian. Drogen eta Adikzioen Espainiako Behatokia

Alkoholari dagokionez, tratamendua jasotzeko onartutakoen kopuruak gora egin du 2005ean 18.950 izan baitziren eta 2016an 26.655. Hala ere, 2011n 29.014 kasu izan ziren eta, ordutik, urtetik urtera beherakada txiki batzuk hasi dira.

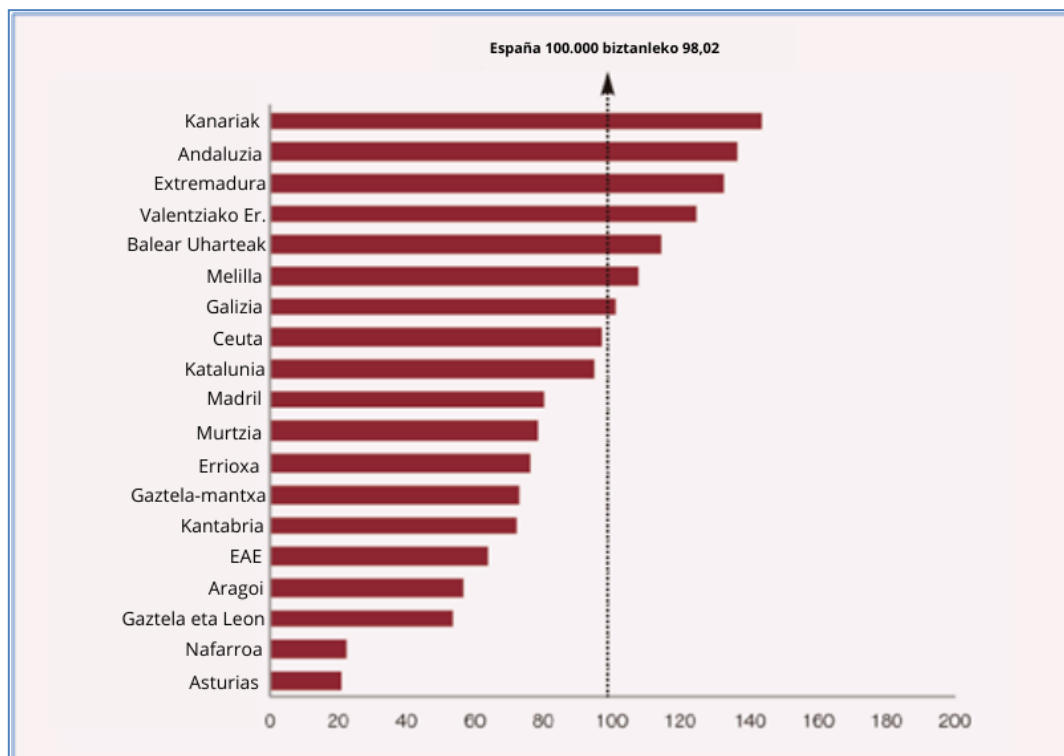
Grafikoa: Alkoholagatik tratamendua jasotzeko onarpenak 2005-2016 aldian Espainian

Iturria: 2018ko estatistikak Espainian. Drogen eta Adikzioen Espainiako Behatokia

Laburbilduz, Espainiako autonomia-erkidegoen arabera 2016an substantzia psikoaktiboak kontsumitzeagatik tratamenduan onartutakoen kopuruak eta tasak (100.000 biztanleko) batez beste 98,02 kasuziren, eta Euskal Autonomia Erkidegoan 63,53, guztira 1.391 kasu jasoz.

Grafikoa: Tratamendurako onarpenak autonomía-erkidegoka Espainian 2016

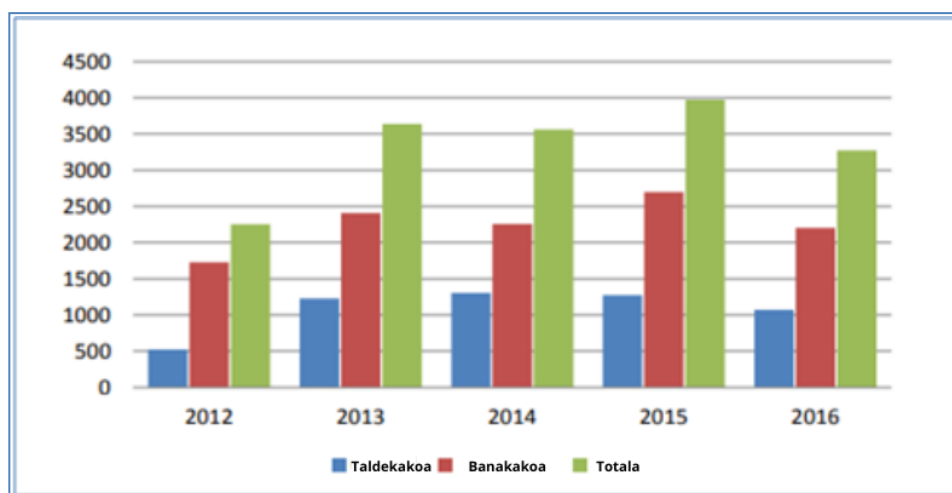

Iturria: 2018ko estatistikak Espainian. Drogen eta Adikzioen Espainiako Behatokia

ADIKZIOENGATIK LAGUNDUTAKO BIZTANLERIA EUSKADIN

2011n Lehen Mailako Osasun-arretan tabakismoa tratatzeko eskaintza abian jarri zenetik, guztira 17.135 pertsonak jaso dute tratamendua. Tratatutako pertsonen urteko kopuruak gora egin du pixkanaka aurreko sei urteetan; hala ere, 2015ean taldeko tratamenduan beherakada txiki bat izan zuen. 2016an, aldiz, tabakoa erretzeari uzteko tratamendua jasotzen duten pertsonen kopuruak behera egin du lehen aldiz, eta banakako tratamenduan ageri da beherakada hori gehien.

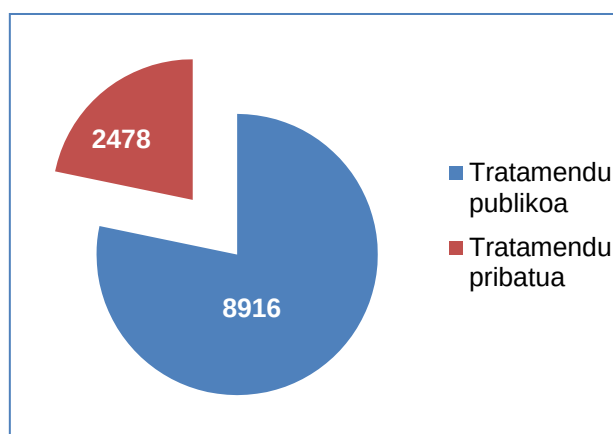
Grafikoa: Alkoholagatik tratamendua jasotzeko onarpenak 2005-2016 aldian Espainian

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Osasun Publikoa eta Adikzioak. 2016ko txostena

Eusko Jaurlaritzak Adikzioen VII. Planean (2017) egindako ekarpenei jarraituz, adikzioen tratamendu-eskaria, oro har, murriztu egin da azken urteotan eta gainera, aldatu egin dira tratamendua eskatzen duen pertsonaren profila eta baita eskaria eragiten duen substantziarena ere.

2015ean, Osasun Mentaleko sare publikoak 8.916 pertsona artatu zituen (2008an baino 407 gutxiago) eta itunpeko sareak, 2.478; hau da, 11.403 pertsona artatu ziren guztira. Alkoholismoagatik tratamendua da oraindik ere gehien eskatzen dena.

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Adikzioen VII. Plana. 2017

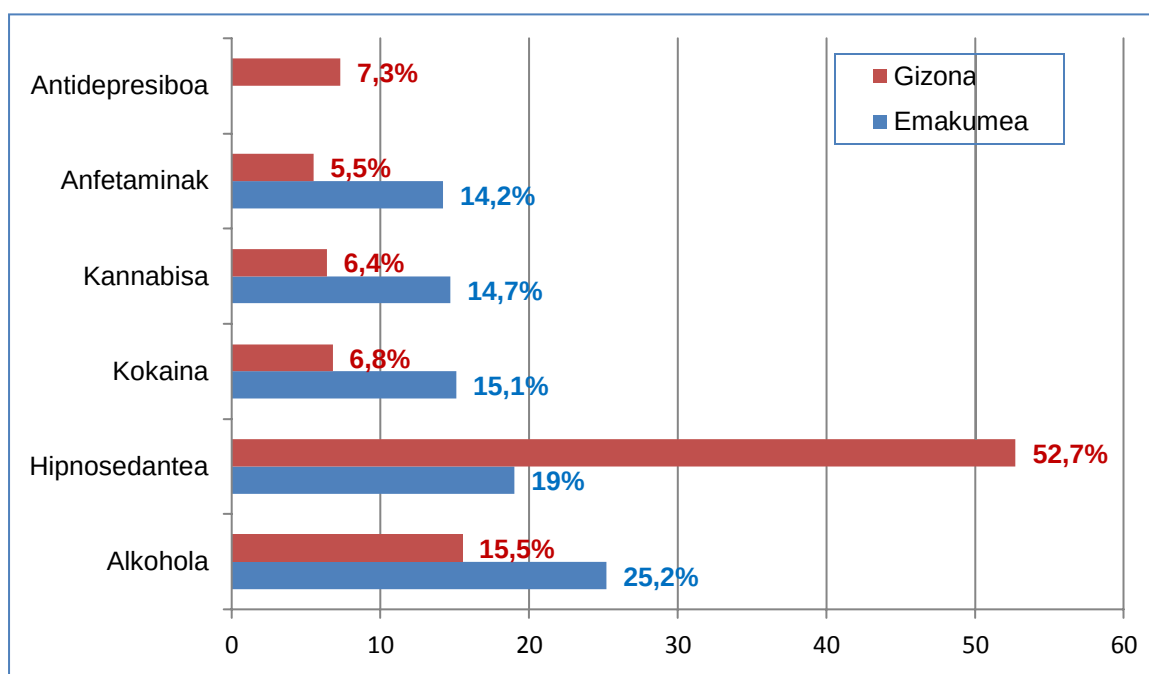
2008. urtean tratamendu anbulatorioan egingndako eskaeren ia erdia kokaina eta heroinaren kontsumoaren ondoiroa izan ziren, baina gaur egun garrantzi erlatiboa murriztu dutenak. Aitzitik, kannabisarengatik jasotako tratamenduek gorantz egin dute 2008an tratamendu-eskariaren % 8 izatetik 2015ean %19 izatera igaro baita.

Tratamendua hasteko batez besteko adinari dagokionez, 38 urte ingurukoa da. Era berean, kontsumo-denborari dagokionez, portzentairik altuena 25 urte edo gehiago kontsumitzen daramaten pertsonena da. Horren ondorioz, normalean tratamendua eskatzen duten pertsonen kontsumo luzeak eragindako eta larritutako patologia adierazten dituzte, kasu askotan patologia mental konplexuak.

2015ean, substantziek artatutako 636 larrialdietatik, 214k edo % 33,6k alkoholarekin eta kanabisarekin zuten harremana, eta substantzia horien presentzia erlatiboa areagotu egin da artatutako larrialdi guztiekiko.

Kontsumoagatik artatutako larrialdietatik, 413 edo % 65 gizonezkoei zegokien eta 223 edo 35 emakumezkoei, substantziaren eta generoaren arabera hurrengo banaketarekin (ehunekotan):

Grafikoa: Artatutako larrialdiak dorga kontsumoaren eta sexuaren arabera Euskadin, 2015

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Adikzioen VII. Plana. 2017

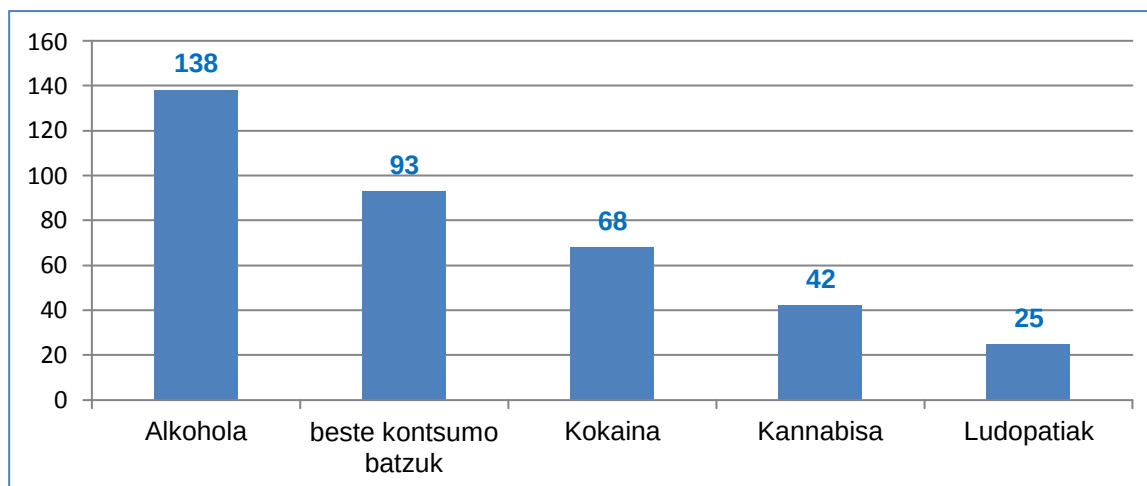
Osakidetzako larrialdietako taldeek artatu dituzten etilismo akutu kasuen kopuruari dagokionez, ez da aldaketarik ikusi 2012tik 2015era bitartean. Nahiz eta bilakaera egonkorra izan den, kasu guztien %12.5-a suposatzen duela aipatu behar da, eta kasu horien %60 (proportziorik altuena) 36 urtetik gorakoeetan ematen dela.

Jokabidezko-adikzioei dagokienez, ez dago informazio estatistiko eztaba daezinik, nahiz eta iturri askok adierazten duten online jokoarekiko eta teknologia digitalen adikzioekiko tratamendu-eskaria hazten ari dela. Horren ondorioz, elkarteak eta bestelako ekimenak sortzen ari dira, eta dagoeneko errealitate berri horiei heltzen dieten aholkularitza eta tratamendu espezifikoak eskaintzen dituzte.

ADIKZIOENGATIK LAGUNDUTAKO BIZTANLEAK IRUNEN

2018an, 366 pertsona erregistratu dira adikzioengatik Irunen laguntza jaso duten pertsona gisa; horietatik, 294 edo % 80 gizonak izan dira eta 72 edo % 20 emakumeak. Laguntza eman zitzaizen substantzia alkohola izan zen batez ere (138 kasu edo % 37.7), ondoren kokaina (68 kasu edo %18.6) eta kanabisa (marihuana/haxixa) 42 kasu edo % 11.5. ezin dezakegu baina, beste kontsumo batzuen garrantzia ahaztu ,93 kasu edo % 25.4. Honako banaketa honekin:

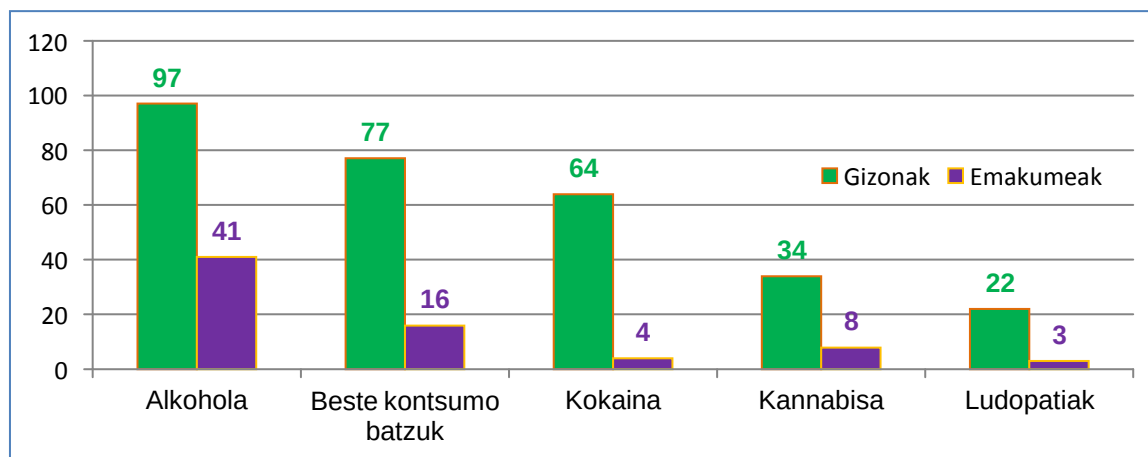
Grafikoa: Adikzioengatik lagundutako biztanleak, guztira, 2018an Irunen

Iturria: Irungo Udala

Sexuaren arabera, gizonek hamar esku-hartzetik zortzi dituzte eta atal guztietan nagusi dira, jarraian adierazten den bezala:

Grafikoa: Adikzioengatik lagundutako biztanleria sexuaren arabera 2018 Irunen

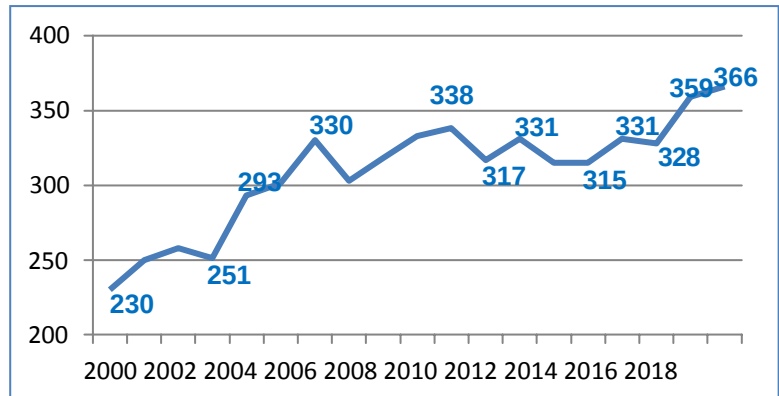
Iturria: Irungo Udala

Azken hemeretzi urteetako bilakaera aztertuz gero (2000tik 2018ra), ikus dezakegu Irunen adikzioengatik artatutako pertsonen kopuruak gora egin duela: 136 pertsona gehiago edo% 59; 230 pertsona izatetik 366 izatera igaro da, eta ia urte guztietan% 3 inguruko igoera izan du.

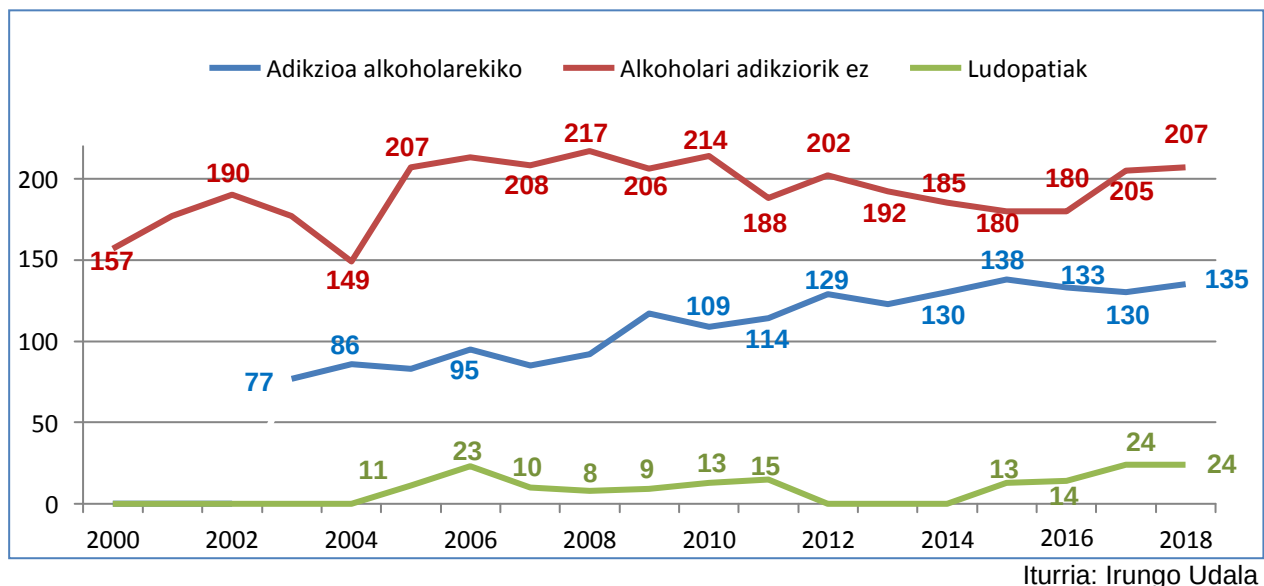
Grafikoa: Kasu guztien bilakaera 2000-2018, Irun

(Iturria: Irungo udala)

Adikzioengatik Irunen artatu diren pertsonen bilakaerari buruzko datuak hiru ataletan aztertzen baditugu: drogodependentzia alkoholikoa, drogodependentzia ez alkoholikoa eta substantziarik gabeko adikzioak edo jokabidezkoak (ludopatiak), ikus dezakegu igoera handiena alkoholarekiko adikzioan ematen dela, 2018an ia bikoiztu baita 2002arekin alderatuta, eta igoera ia etengabea izan da.

Grafikoa: 2000-2018 kasuen bilakaera kategorien arabera Irunen

Alkoholik gabeko dependentzietan berriz, zeinetan kanabisaren, kokainaren, heroinaren eta beste substantzia batzuen mendekotasuna jasotzen diren, igoera txiki bat izan da 2000. urtetik 2005. urtera arte. Orduraz geroztik, urteko zifrak berdin mantendu dira, urtean 207 pertsonari arreta eskainiz. Desberdintasun txikiak egon dira urteetan zehar.

Substantziarik gabeko adikzioak edo ludopatiak, 2005etik aurrera bildutakoak, urtean 10-20 pertsona artatuz mantentzen dira baina 2016tik aurrera gorakada izan zuen gaur egun arte; 2017an 24 pertsona artatu dira, eta kopuru bera 2018an.

Artatutako kasuen goranzko bilakaera gizarte-sentsibiltate eta erantzukizun handiagoaren ondorioa da; izan ere, kontsumoak egonkor mantendu dira aldi horretan eta ez da kontsumo-gehikuntza esanguratsurik izan; beraz, eskaeraren gorakada, funtsean, gizarte-kontzientzia handiagoari zor zaio.

6. KOMUNITATEAREN IKUSPUNTUA MENPEKOTASUNAREN INGURUAN

Iruten dauden beharrak diagnostikatzeko eta detektatzeko, oinarritzko beste zutabe bat datu kualitatiboetan oinarritzen da, substantziaren erabilera edota udalerriko funtsezko eragileei egindako elkarrizketetan oinarrituz

Eredu parte-hartzaileak, sektore guztietan inplikaturik dauden herritarrei beraien iritzia biltzea ahalbidetzen du, eta aldi berean proiektuan hasiera batetik sartzen dira. Ondorengo diagnostiko, plangintza eta ebaluazio ekintzetan jarraipena errazteko. Herritarren sektore ezberdinetako ordezkariak, bai herritarrak, bai herritarren parte-hartzearen bidez, diagnostikoa egiteko bi eredu parte hartzaileekin burutu ziren: **herritarren partaidetza** udalaren webgunearen bitartez eta **eztabaida taldeak** hainbat esparru desberdinetako pertsonekin, hala nola, polizia munizipalekin, polizia lokalarekin, osasun esparruan dauden profesionalekin, etab.

6.1 KOMUNITATEAREN PARTE-HARTZEA WEB ORRIAREN BITARTEZ

88 pertsonak parte-hartu dute inkestan, horretatik, 57 emakumezkoak (%64) izan dira, 31 gizonezkoak (%35,2) eta beste batek "beste batzuk" erantzun du. Gehiengoak 36-50 urte bitartean kokatzen da.

Hauek izan dira egindako galderak:

- Zure ustez, zeintzuk dira Iruten adikzioekin loturik dauden hiru arazo nagusiak? Zure ustez, azken urteotan arazo horiek handitu, txikitu ala aldatu egin dira?
- Zein izan liteke arazo horiei aurre egiteko edo horiek prebenitzeko modua, zure iritzian?
- Ba al duzu Udalak Adikzioen Prebentzioari dagokionez egiten duen lanaren berri?
- Irungo Udalaren Adikzioen Prebentziorako hurrengo Tokiko Planean, zeintzuk lirateke, zure ustez, indartu edota sustatu beharreko jarduerak, ekintzak edo ekimenak?

Jarraian, galdera bakoitzaren erantzunak eta horietatik ateratako ondorioak kuantitatiboki jasotzen dituzten taulak erakusten dira.

ZURE USTEZ, ZEINTZUK DIRA IRUNEN ADIKZIOEKIN LOTURIK DAUDEN HIRU ARAZO NAGUSIAK? ZURE USTEZ, AZKEN URTEOTAN ARAZO HORIEK HANDITU, TXIKITU ALA ALDATU EGIN DIRA?	ZENB.	%
Alkohola, jokia eta Teknologia Berrien kontsumoa eta erabilerak gorantz egin du.	22	% 25,00
Droga guztien kontsumoak gorantz egin du.	12	% 13,64
Drogak erosi ahal izateko erraztasuna	11	% 12,50
Teknologia Berrien erabilerak gorantz egin du.	11	% 12,50
Alkohola kontsumitzen hasteko adina jeitsi da.	9	% 10,23
Jokorako saloien zenbatekoak gorantz egin du.	7	% 7,95
Alkohola eta kannabisaren kontsumoak gorantz egin du.	6	% 6,82
Gazteen artean kannabisaren kontsumoa normalizatuta da.	6	% 6,82
Drogen trafikoak gorantz egin du.	6	% 6,82
Drogen kontsumoa eta trafikoagatik biolentziaren gorakada eta segurtasun falta handiagoa.	5	% 5,68
Kontsumoaren aurrean zigorgabetasuna.	4	% 4,55
Gazteentzako aisialdirako alternativa falta.	4	% 4,55
Leku publikoetan alkohola kontsumitzeak, botiloak, arduratzen du.	4	% 4,55
Gazteen artean arriskuen kontzientzia baxua.	3	% 3,41
Gau giroan, droga sintetikoaren kontsumoak gorantz egin du.	3	% 3,41

Beste ekarpen batzuk

Adikzioa duten pertsona gazteen kasuak gorantz egin dute
 Gazteen artean informazio falta.
 Hezkuntza eremuko programen eraginkortasun eza.
 Alkohola eta tabakoaren kontsumoak arduratzen du.
 Alkoholaren kontsumoak gorantz egin du.
 Apustuak eta kannabisaren kontsumoak gorantz egin du.
 Ficoban kalamu azoka egin ez dadin neurriak hartzea
 Hezkuntza eremutik kanpo gazteei zuzendutako hitzaldiak

Alkoholaren kontsumoa, joko patologikoa eta teknologien gehiegizko erabilera dira herritarrek hautematen dituzten arazo nagusiak, baita substantziak erosteko erraztasuna ere.

Droga mota guztien (legezkoak eta legez kanpokoak) kontsumoak gora egin duela sumatzen dute, batez ere adingabeen artean, era berean alkohola kontsumitzen hasteko adinak bera egin duela eta kannabisaren kontsumoa normalizatua dagoela diote.

Herritarren kezka agerikoa da substantziarik gabeko adikzioez ari garenean. Apustu-etxeak eta joko-aretoak ugaritzen ari direla diote, baita on line apustuak ere.

Herritarren beste kezka bat droga-trafikoaren munduarekin lotutako delituak ugaritu direla da, eta aldi berean, istiluen maiztasuna nabarmen igo dela, horregatik segurtasun ezaren pertzepzio handiagoa dagoela.

Kontsumoaren aurrean zigorgabetasuna dagoela gaineratu dute; izan ere, alkohola kontsumitzea, botiloia praktikatzea eta erraz erostea zein kalamua bide publikoan kontsumitzea ez dela kontrolatzen, ezta zigortzen ere.

ZEIN IZAN LITEKE ARAZO HORIEI AURRE EGITEKO EDO HORIEK PREBENITZEKO MODUA?	ZENB.	%
Poliziaren presentzia eta control gehiago.	23	% 26,14
Ikastetxeetan kanpaina edo tailer gehiago.	18	% 20,45
Ez daki/Ez du erantzun.	11	% 12,50
Familiak prestatuz, trebatuz.	10	% 11,36
Gazteentzako aisialdia eta kirolerako alternativa gehiago eskainiz	10	% 11,36
Kontrol gehiagorekin eta trafikatzan dutenekin zorrotzagoak izanda. Adingabekoei alkohola saltzen dioten aurkako ekintza gehiago ere.	10	% 11,36
Jokorako saloi batzuk itxita edo zabaltzeko baimen gutxiago emanda.	9	% 10,23
Hezkuntza eta formakuntza gehiagorekin.	8	% 9,09
Adikzioa duten edo izan duten pertsonen testigantzak entzuteko aukera izatea.	6	% 6,82
Apostu etxeen kontrola areagotuz.	5	% 5,68
Herri mailan, hitzaldi eta kanpaina gehiagorekin.	4	% 4,55
Gazteei zuzendutako kanpainak baina eskola orduetatik kanpo: elkartean, aisiladiaz...	3	% 3,41
Prebentzio lana lehenago hasita, adibidez Lehen hezkuntzan.	3	% 3,41

Beste ekarpen batzuk

Publizitatea ezabatuz.

Alkohol-kontsumoaren pertzepzioa aldatuz, gizarte-jarduera normalizatu gisa

Hezkuntza programa egunerokotutakoekin eta gaiarekiko hartzen diren neurri publikoekin batera datozenak.

Hezkuntza Emozionala babes faktore gisa landuz.

Tabakoarekin egin diren bezalako kanpainak alkoholaren prebentziorako erabiliz.

Gai honetan egiten diren eskuhartzeak ez egitea Udaletik kanpokoak diren pertsonen/enpresek.

Jokabide-adikzioak garaiz hautemateko eta sentsibilizatzeko kanpaina gehiago

Neurri politiko, polizial eta judizial gehiago

Kontsumoa legalizatuz/arautuz.

Proposatu dituzten neurriak honako hauetan oinarritzen dira: Poliziaren presentzia eta kontrol handiagoa, prebentzioa ikastetxeetan, familiak prestatzea guraso-kontrol egokia egin dezaten eta aisialdiko alternatibak sortzea. Adingabeek tabernetan eta joko-aretoetan

egiten duten erabilera kontrolatzea, gazteek adikzioa duten pertsonen testigantzak entzuteko aukera izatea, gazteei zuzendutako kanpainak egitea komunikabide irekietan, hala nola elkarteetan, Klubak ...Lehen Hezkuntzan prebentzio lana hastea ere proposatzen dute.

Parte hartu duten pertsonen % 70,45ek ez du ezagutzen Udalak Adikzioen prebentzioan egiten duen lana. % 29,55ek (26 pertsona) egiten den lana ezagutzen du, eta 17 pertsonak honako iruzkinak egiten dituzte:

- "Ekintza guztiak oso emaitza ona ematen ari dira" (8 pertsona)
- "Programak ez dira emaitzak ematen ematen ari" (3 pertsona)
- "Gazteei zuzendutako hitzaldiek inpaktu handiagoa izan beharko lukete" (2 pertsona)
- "Herritarrei egiten den guztia ezagutaraztea" (2 pertsona)
- "Familiantzako estaldura handiagoa" (2 pertsona)

Gehienak bat datoz egiten ari diren lana positiboa dela esatean, eta, beraz, prebentzio-lanak berdin jarrai dezakeela uste dute.

Aitzitik, hiru pertsonak uste dute programak ez direla emaitzak ematen ari, eta gazteekin egiten den hezkuntza-ekintza indartu beharko litzatekeela. Bi pertsonak uste dute garrantzitsua dela egiten diren prebentzio-programen komunikazio eta publizitate handiagoa egotea.

Pertsona kopuru berak aipatzen du familiei laguntza gehiago eskaini beharko litzaikeela, erabilitako bitartekoek oihartzun handiagoa izan beharko luketela eta programak erakargarriagoak eta berritzaileagoak izan beharko luketela herritarrentzat.

Bukatzeko, hurrengo planean indartu edo bultzatu behar diren jardurea eta ekimenen artean honako hauek dira:

- ✓ Substantziekiko Adikzioen arloko prebentzioa indartzea hezkuntza-mailan, informazio gehiago eskainiz (arriskuei eta ondorioei buruzko informazioa eta kontsumo-estatistikak aipatzen dira).
- ✓ Poliziaren presentzia indartzea kaleetan.
- ✓ Gazteentzako aisialdiko eta kiroleko aukerak indartzea, kudeatzeko aukera emanez eta beren aisialdiko partaide bihurtuz.
- ✓ Jokabidezko-adikzioen prebentzioen programak indartzea.

Bestelako ekarpen puntualagoak ere egin dira, hala nola, legea aplikatzeko ekintza gehiago, familiei laguntza handiagoa ematea, Tokiko Plana iragartzea, indartzea eta bistaratzea, hezkuntza emozionaleko programak adikzioetatik babesteko faktore gisa sartzea, kaleko

hezitzaileen kontratazioa areagotzea, programa guztietan genero-ikuspegia txertatzea, kalamuaren azoka egin ez dadin neurriak hartzea edo gazteenei zuzendutako hitzaldiak egitea hezkuntza-esparrutik kanpo. Kontsumoen kontrol gehiago ere.

ZEIN IZAN LITEKE ARAZO HORIEI AURRE EGITEKO EDO HORIEK PREBENITZEKO MODUA?	ZENB.	%
Ez daki/ez du erantzun	27	% 30,68
Kontrol policial gehiago	14	% 15,91
Hezkuntzaren arloan gazteei zuzendutako ekintzak eta familiei zuzendutako ekintzak indartzea	8	% 9,09
Gazteei zuzendutako hitzaldiak zirrargarriagoak izatea eta mendekotasunen bat izan duten pertsonak eta osasun- eta polizia-arloko langileek ematea.	7	% 7,95
Jarduera ludiko/kirol gehiago gazteentzat	6	% 6,82
Kanpaina gehiago urte osoan, gazteek beraiek zuzenduta eta diseinatuta	6	% 6,82
Jokabidez-adikzioak prebenitzeko programa gehiago	4	% 4,55
Prebentzio lana lehenago hasi	4	% 4,55
Ilido beretik jarraitzea	4	% 4,55
Ekintza gehiago legea aplikatu dadin	3	% 3,41

****Indartu beharreko jardueren, ekintzen eta ekimenen taula***

Beste ekarpen batzuk

Familientzako laguntza gehiago
 Hezkuntza emozionala babes-faktore gisa sartzea
 Tokiko Planaren publikitatea egitea, sustatzea eta ikusaraztea
 Kaleko hezitzaile gehiago
 Kuadrillak 2.0 proposamenari berriro heltzea
 Programa guztietan genero-ikuspegia sartzea
 Ficoban kalamu azoka egin ez dadin neurriak hartzea
 Hezkuntza eremutik kanpo gazteei zuzendutako hitzaldiak

6.2 HERRITARREN PARTE-HARTZEA, EZTABAIDA TALDEEN BITARTEZ

Plan hau egiteko prozesua metodologia partehartzailean oinarritu da eta fase bakoitzaren barruan prozesua indartzeko, funtsezko informatzaileen eztabaida-taldeak sartzen dira.

Saio edo tailerr parte-hartzaileak antolatu ziren, eta ordezkaritza edo lidergoa duten pertsonak gonbidatu ziren biztanleriaren sektore desberdinentzat..

1. Taldea politika eta udal-arloko ordezkariak osatu zuten: talde horretara zinegotziak, adikzioak prebenitzeko udal-teknikariak, hezkuntza, gazteria eta kaleko hezitzaileak joan ziren, baita herriko segurtasun-indar eta kidegoetako ordezkariak ere (Ertzaintza eta Udaltzaingoa). 20 pertsona bertaratu ziren, eta gehienak gizonezkoak ziren.

2. Taldea hezkuntza-arloko ordezkariak, orientatzaileak (gzion bakarra) eta Institutuko zuzendari batek osatu zuten. Parte hartzeko gonbita jaso zuten guraso-elkarteen ordezkariak ez zen egon. Guztira, 9 parte-hartzaile.

3. Taldean, komunitateko ordezkariak, ostalariak, gazte-hezitzaileak eta gazte-, kultura-, kirol- eta jolas-elkarteetako langileak hartu zuten parte. 15 lagunek parte hartu zuten eta gizon eta emakumeen kopurua berdintsua izan zen .

4. Taldea, osasun-arloko ordezkariak osatu zuten. Talde guztietatik parte-hartze gutxien izan duena da talde hau, 5 pertsona baino ez baitziren bertaratu. Psikiatra bat, Osasun Publikoko langileak, medikuak eta erizain bat.

Guztira, 49 pertsona izan ziren Tokiko Plana eratzeke fase honetan parte hartu zuten udalerriko gizarte ordezkariak.

Ordezkaritza talde bakoitzarekin egindako tailerrak bi orduko iraupena izan zuen eta hainbat gai eztabaidatu ziren taldeka, ondoren parte hartzaile bakoitzak Tokiko Planari buruz eman zitzakeen ikuspegiak bateratzeko.

Hona hemen eztabaidatu beharreko gaiak:

- ✚ Zeintzuk dira Irungo mendekotasun arazo nagusiak?
- ✚ Zeintzuk dira zuen aburuz adikzioak garatzeko zergaiti nagusiak?
- ✚ Zeintzuk dira zuen ustez lehentasunez landu behar diren alderdiak prebentzio esku-hartzeetatik? Esku-hartze proposamenik duzue?
- ✚ Udalak adikzioei aurre egiteko dituen baliabideetatik zeintzuk dira indartu behar direnak?

Jarraian, eztabaida-taldeak **ONDORIO NAGUSIAK** aurkeztuko dira; aipatu ziren ideia nagusiak islatuko dira eta erantzunak adieraziak izan diren maiztasunaren arabera taldekatu dira.

Eztabaida-taldeek aipatutako **Irungo adikzio-arazo nagusiei dagokienez**, honako ondorio hauek atera dituzte:

- Alkoholaren eta kalamuaren kontsumoaren **normalizazioa** (alderdi guztiek azpimarratu dute). Droga horiekiko kontsumoaren hedapena eta permisibitatea.
- Aurreko puntuarekin lotuta, bat datoz **denbora librearen eta substantzien kontsumoaren arteko lotura** bat dagoela, batez ere alkoholarena eta kalamuarena, eta kontsumo horiek areagotu egiten direla asteburuan, eta **herriko leku jakin batzuetan** kontzentratzen direla. Gaineratu dute jai-ekitaldiak hasteko erritu gisa erabiltzen direla.
- **Jokabidezko-adikzioak areagotu direla** sumatzen dute, eta honako hauek nabarmentzen dituzte: bideojokoak, apustuak eta IKTak, oro har. Puntu honetan, **gazteek adikzioekiko arrisku-pertzepzio txikia dutela** ohartarazten dute, substantziarekin edo substantziarik gabe.
- Generoari dagokionez ezberdintasunik dagoen ala ez, guztiak bat datoz baieztatzen kontsumoak generoaren arabera aldatzen direla; ñabardurak egiten dituzte:
 - o **Gizonezkoek droga ilegal gehiago kontsumitzen dute** oro har, eta **kanabisak bereziki. Kirol apustuen kontsumitzaileak** ere badira.
 - o **Emakumeek tabakoa eta alkohol gehiago kontsumitzeko joera** dute. G4 taldeak gaineratu du azkenaldian intoxikazio etiliko kasu gehiago artatzen dituztela emakumeengan.
 - o Sare sozialen erabilerari dagokionez, ez dute desberdintasunik aurkitzen.
- Alkoholari dagokionez, G4 izan ezik guztiak bat datos esaten, hasiera gero eta goizago eta abusuz ematen dela. Era berean nabarmentzen dira, G3 izan ezik, alkoholaren eskuragarritasuna, pertsona helduen gehiegizko kontsumoa, hau da, gizarte-eredua arazo bat dela.

Adikzio desberdinak sortaraztearen **arrazoi nagusiei dagokienez**, taldeen ekarpenak honako hauek dira:

- **Onarpen soziala** arrazoi nagusienetako bat dela.
- **Familiaren eta nerabeen arteko harremanaren ahultasuna**: familia-gabeziak, guraso-estilo desagokiak, familietan denborarik ez izatea eta gauzak azkar lortu nahi izatea, komunikazio-falta, familiarekiko lotura eta atxikimendurik eza ...
- Talde gehienek, G4 taldea izan ezik, **aisia-kontsumoa binomioa** eta substantzia, jokoa zein Tic-ekiko **kontrol fata eta irisgarritasuna** aipatzen dute.
- G2 eta G4 taldeek gaineratu dute, arrazoiatariko bat **sarean lan ez egitea** dela, eta batez ere Osasun Zerbitzuari egiten diote erreferentzia.

Prebentzioko esku-hartzeetatik lehentasunez landu beharreko alderdiak:

- Guztiek ondorioztatu dute **familiak prestatu, sentsibilizatu eta inplikatu** behar direla

- Substantziei, jokoari eta apustuei dagokienez... **Legea betearaztea, lekuak eta lokalak detektatzea eta zigortzea. Poliziaren kontrola indartzea eta publizitatea mugatzea.**
- **Ingurune irekiko programak indartzea** (G4 izan ezik)
- Gehiengoak, G4 izan ezik, **gazteentzako aisialdi osasuntsuko espazio gehiago** sortzea diote, gazteak eurak izatea diseinatuko dutenak nahi duten moduko aisialdi osasuntsua.

Adikzioei aurre egiteko indartu beharreko udalaren baliabideak:

- **Prebentzio Zerbitzuaren zerbitzuak eta jarduerak ikusaraztea.**
- **Kaleko hezitzaileen lana indartzea.**
- **Aisialdiko aukerak indartzea.**
- **Sareko lana, koordinazioa.**
- **Komunitatearen inplikazioa.**
- **Prebentzio-prozesuan parte hartzen duten eragileen prestakuntza**

7. LEHENTASUNEZKO HELBURUAK ETA ILDOAK

Irungo Udalaren III. Adikzioen Planaren ebaluaketa egin ondoren eta IV Adikzioen Plana egiteko orduan antzeman diren behar eta lehentasunak ezagutu eta gero, 2020-2024 urte bitartean lortu nahi diren helburuak finkatu behar dira. Helburu horiek, helburu orokor eta helburu zehatz edo operatiboetan banatuko dira, azkenekoek helburu orokorrak zehazten dituzte.

HELBURU OROKORRAK EDO ESTRATEGIKOAK

- ✚ Eskaera eta eskaintza murriztu
- ✚ Diagnostikoan hauteman diren udal mailako babes faktoreak sustatu eta arrisku faktoreak murriztu, komunitateko prebentzio kulturaren garapena gizakiaren hazkuntza eta garapenaren eta partaidetza bultzatzen dituen baloreak sustatuz.
- ✚ Ohituraz drogak edota kontsumitzen hasten den edota substantziarik gabeko adikzioak dituzten pertsona kopurua murriztu eta mendekotasuak eratu ahal dituzten ekintzen hasiera adina atzeratu.
- ✚ Drogak ohituraz kontsumitzen dituzten eta mendekotasun arriskua handitzen duten ekintzak egiten dituzten pertsona kopurua murriztu
- ✚ Mendekotasun jokabideetan dauden arrisku faktoreak murriztu, batez ere adintxikikoen eta gazteen artean, espazio komunitarioetan egindako prozesu hezitzaileen bitartez.
- ✚ Talde eta pertsona ahulei zuzendutako prebentzioa sustatzea, prebentzio selektiboaren terminoekin ezagutzen dena.
- ✚ Komunitatearen parte-hartzea sustatu babes faktore bezala, gizartea konponbidearen parte bilakatzeko.
- ✚ Drogamenpekotasun- eta ludopatia-arazoak dituzten pertsonen gizarte-baldintzak hobetzea
- ✚ Adikzioen Prebentzio Komunitarioko Zerbitzuaren ikusgaitasuna hobetzea, udal-premiei erantzuna emanez, hedapen, kontsulta eta prestakuntza programen eta ekimenen bidez.
- ✚ Programen eta ekintzen ebaluazio sistematikoa sustatu adierazle egokiak ezarriz.

- Adikzioen Tokiko Planak sustatutako esku-hartzeetan genero-ikuspegiari aurrera egitea eta sakontzea, eta horiek Tokiko Berdintasun Planarekin lotzea.

HELBURU ESPEZIFIKOAK

- ✚ Ikasleriari tresnak eman jarrera adiktiboei buruz hausnartzeko, drogen kontsumoa zein substantzia gabeko adikzioei buruz.
- ✚ Ezagutza eta formazioa hobetu adikzioen testuinguruan, hezkuntzan parte-hartzen duten profesionalekin.
- ✚ Adikzioei eta honen praktikei buruzko ezagutza eman herritarrei.
- ✚ Ezagutzera eman eta prebentzio errekurtsoen sarbidea erraztu, bai herrian daudedak eta baita lurralde historikoan daudenak ere.
- ✚ Tabakoa, alkohola eta kanabisa kontsumitzen hasteko adina atzeratu.
- ✚ Informaziorako zein Komunikaziorako Teknologiak era konputlsibo batean erabiltzen dituzten pertsona kopurua murriztu.
- ✚ Tabakoak eta alkoholak eragin dituen kalteak murriztu, biztanleria heldu zein nerabeen artean.

HARTZAILEAK

Helburu orokorrak eta espezifikoak edo operatiboak honako populazio hauei zuzentzen zaizkie:

- 6 eta 12 urte bitarteko gazteei (Derrigorrezko Lehen Hezkuntza)
- 13 eta 18 urte bitarteko nerabeei (Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza eta derrigorrezkoaren ondokoa)
- Herriko aita, ama zein familiei
- Herriko profesionalei
- Irungo biztanleria osoari

8. PROGRAMAK ETA EKINTZAK

Ekintza-plan honek aurreikusten diren ekintza guztiak jasotzen ditu, bost urteko epean garatuko direnak, 2020tik 2024ra, gure udalerriko gizarte-errealitatean esku hartzeko eta planteatutako helburuak lortzeko prebentzio-tresna gisa. Programek oinarritzko lau esparru dituzte, eta taula honetan laburbil daitezke:

ESKAINTZAREN KONTROLA	Kontrol formaleko gizarte-eragileek egina	
PREBENTZIO UNIBERTSALA	HEZKUNTZA EREMUA	Lagunekin Baratzean
		Zineskola
		Mimarte
		Bigarren Hezkuntzan Prebentzioa
		Tekno-klik
	KOMUNITATE EREMUA	Prebentzioko udal webgunea
		Jokoz kanpo
PREVENCIÓN SELEKTIBOA	FAMILIA EREMUA	Gurasoekin
		Gazteekin
	KOMUNITATE EREMUA	Ingurune Irekia
		ZPKM
		Informazioa eta aholkularitza
		Emakumeak eta psikofarmakoak
		Azukrea droga bezala: Osasunez jan
		Ludopatien azterketa
	JAI ETA AISIALDI EREMUA	Kontsumoen Prebentzioa jaietan
		Botiltzarra
		Lonjalaket
LAGUNTZA EKINTZAK		Garraio laguntzak

8.1 ESKAINTZAREN KONTROLA

Helburu orokorra:

Legez kanpoko drogen eskuragarritasuna mugatzea, kontsumoaren eta permisibitateak eragindako ondorio negatibo batzuen aurrean tolerantzia murriztuz.

1.- ESKAINTZAREN KONTROLA GIZARTE ERAGILE FORMALEN BITARTEZ

DESKRIBAPENA
Eskaintzaren kontrola Adikzioen kontsumoa geldiarazteko oinarritzko estrategia handienetako bat da, eta drogaren eta jokoaren presentzia eta eskaintza murriztera bideratutako neurrien multzoa da, indarrean dagoen legeriara egokituz.
HELBURUAK
Legez kanpoko drogen zein merkataritza legaleko substantzien eskuragarritasuna mugatu, beraien kontsumoarekiko tolerantzia eta permisibitateak eragindako ondorio ezezkorrak murriztuz.
JARDUERAK
1.- <u>DROGA ILEGALAK KONTROLATZEKO EKINTZAK:</u> - Droga ilegaleen kontrola toki publikoetan (bai heldu zein adin txikikoetan) 2.- <u>DROGA LEGALAK KONTROLATZEKO EKINTZAK</u> - Edari alkoholduen salmenta eta hornikuntzaren kontrola adin txikikoetan. - Edari alkoholdu eta beste droga batzuen kontrola ibilgailuen garraiatzean. - Toki publikoetan tabakoaren kontsumoaren arau-hausteen kontrola.
ADIERAZLEAK
1.- <u>DROGA ILEGALAK KONTROL EKINTZEN ADIERAZLEAK:</u> - Kontsumo publiko edo droga ilegaleen edukitzea eta pertsonen ezaugarriak aintzat hartuta zigortuak izan diren pertsona kopurua. - Zigorraren ordean, eskaintzen diren hezkuntza izaera duten proiektu alternatibo kopurua eta proiektu horietan parte hartu duten adin txikikoen zenbatekoa, kontsumitu izan duten droga mota eta norbanako ezaugarriak. 2.- <u>DROGA LEGALEN KONTROL EKINTZEN ADIERAZLEAK:</u> - Adin txikikoei alkohol eta tabako salmentarengatik irekitako espediente kopurua. - Egindako alkoholemia kopurua eta emaitza positiboa emandakoen zenbatekoa. - Leku publikoetan tabako kontsumoarengatik zigorra jaso duten establezimendu kopurua.
KRONOGRAMA
Urte guztian zehar.

8.2 PREBENTZIO UNIBERTSALA

🚦 ESKOLA EREMUA

Helburu orokorra:

Adikzio-portaeren aurrean babes-faktoreak indartzea eta jarrera eta ohitura osasungarriak sustatzea, eskola-ingurunean gertatzen den hezkuntza-prozesuaren bidez.

2.- LAGUNEKIN BARATZEAN

DESKRIBAPENA

Lagunekin Baratzean, lehen hezkuntzako mailetara zuzendutako programa bat da, 5 eta 9 urte bitarteko umeentzako, hau da Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntzako lehenengo eta bigarren mailako ikasleentzat.

Garapen psikoafektibo eta oinarritzako ohitura osasuntsu eta ongizatearen eskuratzeko goiztiarrera bideratutako proiektua da. Izan ere, aintzat hartu behar da autonomia pertsonal eta autoestima maila on bat garatzen duten haurrek etorkizunean drogen gehiegizko kontsumo bat izateko probabilitate txikiagoa izango dutela.

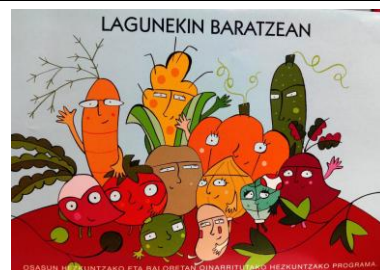
Programak lan material bezala, ikasleentzako ipuinak eta hezitzaile eta gurasoentzako gidak erabiltzen ditu. Gainera, proiektuan parte hartzen duten ikastetxeei txotxongilo antzezpen batetara joateko aukera eskaintzen zaie.

HELBURU ZEHATZAK

- Haurren garapen psikoafektiboa sustatu.
- Talde presioari aurre egiteko gaitasuna eta autoestima maila on bat garatzea.

JARDUERAK

- Parte hartzen duten ikastetxeei eskura utzi "Lagunekin baratzean" erabilitako materiala.
- Ikasgelan ikasleekin programako materialak landu.
- Txotxongilo antzezpena antolatu ikasgelan landutako ipuinetan oinarrituz.

ADIERAZLEAK

- Parte hartu duten ikastetxe kopurua.
- Sexuaren arabera parte hartu duten ikasle kopurua.
- Parte hartu duten irakasle kopurua.
- Parte hartu duten guraso kopurua.
- Ikastetxeetan banandu diren liburu, koaderno eta irakasle eta gurasoentzako gida kopurua.

KRONOGRAMA

Programaren diseinua: Uztaila eta abuztua.

Programa gauzatzea: Irailtik ekainera.

3.- ZINESKOLA

DESKRIBAPENA

Programa hau DBH 4, Batxilergo eta Oinarrizko Lanbide Heziketara bideratuta dago. Amaia Kultur Zentroan proiektatuko diren bi film luzeren eta ikasgelan emango diren hiru laburmetraien ikuskatzean datza, izan ere, behaketa eta analisi kritikoaren bidez bizitzarako trebetasunen garatzea ahalbideratu nahi da eta ondorioaz drogomendekotasunen eta adikzioen aurrean babes faktoreak indartu.

HELBURU ZEHATZAK

Aukeratuak izan diren bi pelikulekin dute zerikusia, beraz ikasturtearen arabera aldatu egingo dira. Orokorrean, balore pertsonalen lorpenarekin erlazionatzen dira, hala nola zintzotasuna, duintasuna, oreka, analisi eta izaera kritikoarekin.

JARDUERAK

- Ikasturtean zehar bi film luzeren proiektzioa aretoan.
- Ikastetxean hiru laburmetraien ikuskatzea.
- Proiektatu diren pelikulen lanketa ikasgelan, ikasle eta irakasle txostenaren bidez.

ADIERAZLEAK

- Parte hartu duten ikastetxe kopurua.
- Sexuaren arabera banandutako ikasle eta parte hartzaile kopurua.

KRONOGRAMA

Ikastetxeekin koordinazioa: Uztaila, abuztua eta iraila.
Pelikulen proiektzioa: Ikasturtean zehar
Memorien eta ebaluaketan gauzatzea: Ekaina.

4.- MIMARTE

DESKRIBAPENA

Programa hau DBH 4, Batxilergo eta HLPP-ko ikasleei zuzenduta dago, non "Mimo" antzerkia egitean datza. Alkoholaren erabilera desegokiak izan ditzakeen ondorio kaltegarrietan zentratzen da eta parte-hartzaileen artean arriskuaren pertzepzioa errazteko. Antzezlanak ikusi ostean, ikastetxeko irakasleriari, hausnarketa eta eztabaida erraztuko dituzten jarduerak eta orientazio gidak emango zaizkie ikasgelan lantzeko.

HELBURU ZEHATZAK

- Alkoholaren kontsumoaren gaineko hausnarketa erraztu.
- Alkoholaren kontsumoari lotutako arriskuen prebentzioa sustatu.
- Aukera osasuntsuak eragin.
- Alkoholaren kontsumoarekin erlazionatutako arriskuen pertzepzioa hobetu.

JARDUERAK

- Ikasle eta irakasleei zuzendutako antzezlanak.
- Antzezlanaren ostean ebaluazio inkesta pasatu.
- Antzezlanak egin aurretik eta ostean ikasgelan lanketa.

ADIERAZLEAK

- Hezkuntza motaren arabera parte hartu dutenen zenbatekoa. .
- Sexuaren arabera parte hartzaile kopurua.
- Parte hartu duten irakasle kopurua.
- Parte hartzaileen aletasun gradua.

KRONOGRAMA

Ikastetxeekin koordinazioa: Iraila eta urria.
Antzezlanak: Azaroa
Ebaluaketa: Abendua

5.- MENDEKOTASUNEN PREBENTZIOA DBH ETA HPLPP-N

DEKRIBAPENA

Irungo Bigarren Hezkuntzako eta Oinarrizko Lanbide Heziketako ikastetxeetako ikasleei, irakasleei eta ikasleen familiei zuzenduta dago, eta substantziekin mendekotasuna, ludopatia eta substantzia gabeko mendekotasunen Prebentzioari heltzen dio.

Bi jarduera-multzo nagusi ditu:

- Ikasleen erabilerak eta kontsumoak aztertzea. Informazio hori galdeketa anonimoaren bidez jasotzen da, eta tailerren diseinua doitzeko balio du

- Prebentzio-tailerak. Ikasleei, ikastetxeetako irakasleei eta ikasleen gurasoei zuzenduta daude. Tailerren edukiak ikasleen adin desberdinetara egokituta daude, baita jokoaren erabilera maila eta substantzien kontsumoaren erabilera-mailetara ere.

HELBURU ESPEZIFIKOAK

- Bigarren hezkuntzako ikasleek tabakoaren, alkoholaren eta beste droga batzuen kontsumoarekin lotutako arriskuak hautematea, bai eta mendekotasuna sor dezaketen jokabideak ere.
- Bigarren hezkuntzako ikastetxeetako irakasleek droga-mendekotasunei eta bestelako adikzioei buruzko oinarrizko baliabide nahikoak eskuratzea, ikasleek planteatutako galderei erantzun ahal izateko.
- Ikasleen familiek drogen eta beste adikzio batzuen kontsumoari buruzko informazioa izatea, eta kontsumo horien aurrean nola jokatu behar duten jakitea.
-

JARDUERAK

- Ikasleen kontsumoen azterketa: Ikasturteko lehen hiruhilekoan egiten da ikasgeletan.
- Ikasleekin tailerrak: Ordu beteko bi saio burutzen dira urte eta talde bakoitzarekin. Tailerren edukiak ondorengoak dira:

DBH-1: 1. Adikzioen oinarrizko kontzeptuak
2. Tabakoa

DBH-2: Alkohola

DBH-3: Kannabisa

DBH-4: Arriskuen prebentzioa, beste droga batzuk eta substantzia gabekoa adikzioak

OINARRIZKO LANBIDE HEZIKETA / BATXILERGOA: Arriskuen murrizketa eta talde presioa, substantzia eta substantzia gabeko mendekotasunen aurrean.

- Irakasleekin tailerrak: Tailerrak, ikastetxe bakoitzeko irakasleen behar espezifikoek arabera.
- Tailerrak familiekin: Tailerrak ikasleen gurasoen behar espezifikoek arabera.

Taller guztiak metodologia aktiboan oinarritzen dira, pertsonen partehartzea sustatzen baitu eta iritzi eta esperientzien parteketa.

ADIERAZLEAK

- Parte hartu duten ikastetxeen kopurua
- Parte hartu duten ikasleen kopurua sexuaren arabera
- Parte hartu duten ikasleen kopurua adinaren arabera
- Zenbat gelan esku hartu den
- Parte hartu duten irakasle kopurua
- Parte hartu duten familien kopurua
- Egindako tailerren kopurua
- Ikasle, irakasle eta familien asteasun maila
- Programa inplementatzen duen biztanleria potentzialaren ehunekoa
- Ikasleen kontsumoen portzentaia, sexua, adina eta substantziaren arabera
- Jokoaren erabileraren portzentaia ikasleengan, sexuaren eta adinaren arabera

KRONOGRAMA

Ikastetxeen izen ematea: Iraila

Kontsumoen azterketa: Urria

Tailerren implementazioa: Urritik apirilerarte

Programen ebaluazioa: Ekainean

6.-TEKNO-KLIK

DESKRIPZIOA

Programa berria, bereziki Lehen Hezkuntzako bostgarren eta seigarren mailako ikasleei, irakasleei eta familiei zuzenduta. helburua, ikasleei eta bere hezkuntza prozesuan parte hartzen duten helduei, IKTen erabileratik eratorritako arriskuei aurrea hartzeko eta haietatik babesteko ezagutzak eta tresnak irakastea (ciberbullying, grooming, sexting, adikzioa ...).

Programaren emaitzen eta bilakaeraren arabera, programa sendotu daiteke eta DBH-ko ikasleei eskaini.

HELBURU ESPEZIFIKOAK

- Gazteei eta helduei teknologia berrien onurak arriskuak irakastea, erabilera arduratsua ikasiz.
- Haur eta nerabeei, teknologien arriskuetatik babesteko eta haien erabilera arduratsua sustatzeko estrategiak ematea.
- Familiei eta irakasleei estrategiak ematea adingabeak babesteko eta Interneten, mugikorren eta bideojokoen erabilera hobetzeko.
- Familiak eta irakasleak kontzientziatzea, hezkuntzan zeregin aktiboa izan dezaten teknologia berriei dagokienez.

JARDUERAK

IKT-Informazioa eta Komunikazioaren Teknologia.

- Zer dira?
- Nola eragiten dute gudan?
- Zeintzuk dira IKT erabilienak gazteen artean?
 - o **Telefono mugikorra eta Sare sozialak:**
 - Zer dira?
 - Nolako erabilera ematen zaio?
 - Zergatik dira erakargarriak?
 - Onurak
 - Arriskuak:
 - Ciberbullying
 - Sexting
 - Gossip
 - Grooming
 - Mendekotasuna
 - ...
- IKTen bizikidetza positiboaren aldeko dekalogoa

ADIERAZLEAK

- Parte hartu duten ikastetxe kopurua
- Parte hartu duten ikasle kopurua, sexuaren arabera
- Zebat gelatan esku hartu den
- Parte hartu duten irakasle kopurua
- Parte hartu duten guraso/familia kopurua
- Egindako tailñerren kopurua
- Ikasle, irakasle eta guraso/familien asetasun maila

KRONOGRAMA

Ikastetxeen izen-ematea: Iraila

Tailerren implementazioa: Urritik-apirilerarte

Programaren ebaluazioa: Ekainean

KOMUNITATE EREMUA:

Helburu orokorra:

Mendekotasuna sortzen duten jokabideen aurrean herritarren babes faktoreak indartu.

7. - “ADIKZIOEN PREBENTZIOA” UDAL WEBGUNEA

DESKRIBAPENA
Irungo biztanleria orokorrari zuzendutako programa berria, hurrengo edukiekin erlazionatuta: - Mendekotasunen prebentzioaren inguruan Udalak ezartzen dituen programa eta jardueren informazio eguneratua. - Adikzioak prebenitzeko eta tratatzeko baliabideei buruzko direktorioa. - Droga desberdinei buruzko (legalak eta ilegala), zein adikzioak eratzeko arriskua duten jokabideei buruzko zientifikoki fidagarria den informazioa: jatorria, efektuak, arriskuak prebenitzeko eta kalteak txikitzeko jarrera egokiak. Adin eta sexu desberdinei egokitutako informazioa - Prebentzioan garrantzizkoak diren gaien inguruko argitalpenen estekak,” adikzio berriak” deritzonak adibidez.
HELBURU ESPEZIFIKOAK
- Sustantziadun eta sustantzia gabeko mendekotasunen inguruan herritarrek duten informazioa areagotu. - Jokabide osasuntsuak sustatu. - Adin, familia eta hezkuntza arlo desberdineko pertsonen informazio prebentiboa erraztu.
JARDUERAK
- Web orriaren eratzea, hedapena eta mantentzea.
ADIERAZLEAK
- Webgunera egindako bisiten kopurua - Bisitatutako orrialde-kopurua
KRONOGRAMA
Diseinua: 2017 Web orriaren abiaraztea: 2018ko urtarrila Gaur egun funtzionamenduan

8. JOKOZ KANPO

DESKRIBAPENA

Ludopatiei buruzko sentsibilizazio eta prebentzio-programa, Irungo gazteei eta haien familiei zuzendua, haien ezagutzak areagotzeko eta horiek prebenitzeko tresnak emateko, adingabeek dirua jokatzeko dakartzan arriskuetatik eta pertsona helduek jolasean egiten dituzten erabilerek arrisku horietan duten eraginetik babestuz.

HELBURU ESPEZIFIKOAK

- Gazteei eta haien familiei jolas patologikoaren ondorioz paira daitezkeen arrisku psikologikoak eta sozialak erakustea.

- Joko patologikoari lotutako arrisku-faktoreak eta babesleak hautematea.

- Jokoarekin zerikusia duten osasuntsuak ez diren jokabideei alternatibak eman eta pertsonaren

garapena sustatuko dituztenak.

- Familiak kontzientziatzea ludopatiaren prebentzioan zeregin aktiboa izan dezaten.

JARDUERAK

- Gazteentzako tailerrak: Talde bakoitzarekin bi saio.
- Joko patologikoaren arazoa.
- Zertara jolasten dugu? Jolasari buruzko pertzepzioa gazteen artean.
- Joko patologikoaren arrisku-faktoreak identifikatzea.
- Jokabide osasungaitzak alde batera uzten laguntzen duten faktoreak
- Autoezagutza: jolasak ematen dizkien pertzepzioa eta sentsazioak
- Familientzako tailerra, seme-alabengan ludopatiaren prebentzioan duten eginkizun garrantzitsuari buruz sentsibilizatzeko.

ADIERAZLEAK

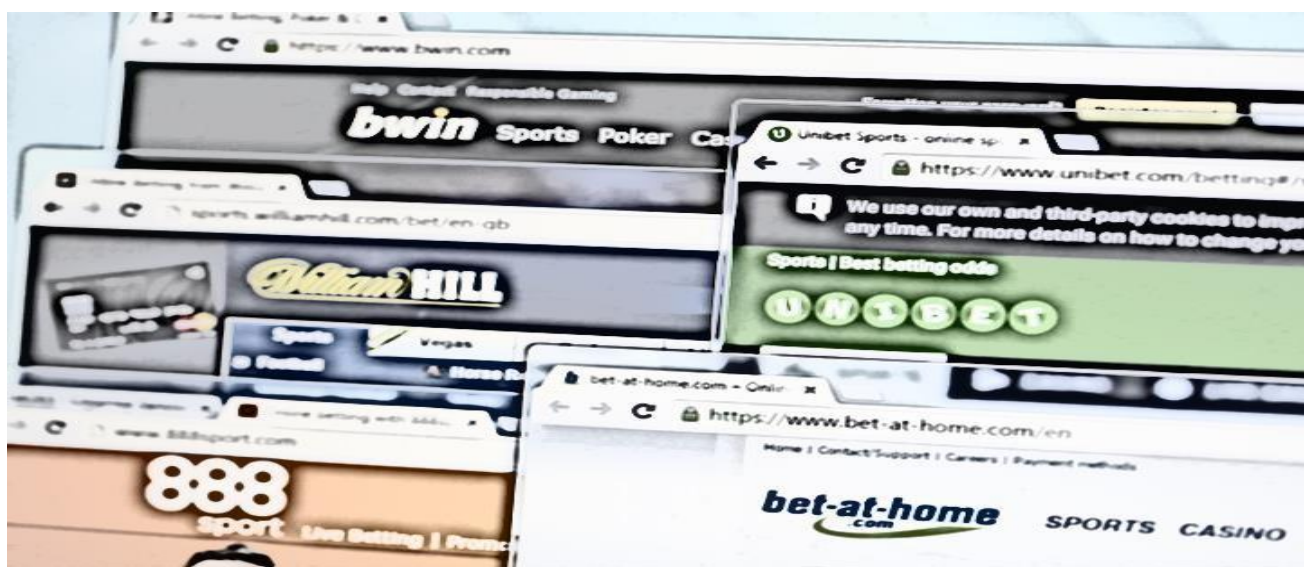
- Parte hartu duten gazteen kopurua, sexua eta adinaren arabera
- Parte hartu duten guraso/familia kopurua
- Egindako tailerren kopurua
- Parte hartu duten pertsonen asetasun maila.

KRONOGRAMA

Esku-hartzearen prestaketa: Martxoa - apirila

Jardueren implementazioa: Maiatza - ekaina

Programaren ebaluazioa: Ekaina

8.3 PREBENTZIO SELEKTIBOA

FAMILIA EREMUA:

Helburu orokorra

Gurasoen gaitasunak eta mendekotasun-jarreraren aurreko babes-faktoreak indartzea, eta jarrera eta ohitura osasungarriak sustatzea, familian gertatzen den hezkuntza-prozesuaren bidez.

9.- GURASOekin

DESKRIBAPENA

Gurasoei seme-alaben hezkuntzan laguntzeko taldeak. Zalantzak eta esperientziak partekatu eta orientazioa bila dezakete. Baliabide psikosoziala da, eta talde txikiak ezartzen ditu, familian adituak diren psikologoek koordinatuta.

HELBURU ZEHATZAK

- Familian komunikazio positiboa sustatu.
- Enpatia gaitasuna garatu.
- Bulkaden kudeaketa eta autokontrola sustatu.
- Gatazkak konpontzeko estrategiak indartu.
- Seme-alaben adinaren arabera egokiak diren arau eta limite sendoak ezartzeko gaitasuna bultzatzea.
- Seme-alaben adinaren arabera egokia den gurasoen gainbegiratze egokia sustatzea.

JARDUERAK

Talde saioak:

Bi talde mota daude:

- Asteroko maiztasuna duen taldea (intentsiboa), goizeko talde bat eta arratsaldeko beste bat dago. Edozein adineko seme-alabak dituzten gurasoentzat bideratuta.

- Bi astetik behineko maiztasuna: Arratsaldeko ordutegian. 5 talde egiten dira eta seme-alaben adinaren arabera osatzen dira. 0-6 urte bitarteko seme-alabak dituzten gurasoentzat, 7-11 urte bitarteko seme-alabak dituzten gurasoentzat eta nerabeen gurasoentzat.

Banakako saioak: sartu berriekin egiten dira, baita hautemandako beharren arabera ere.

ADIERAZLEAK

- Partaide kopurua adinaren arabera
- Partaide kopurua sexuaren arabera
- Partaide kopurua familia motaren arabera (nuklearra, guraso bakarrekoa, konposatua, berreraikia...)
- Taldeko saio kopurua eta bakarkako saio kopurua.
- Beste baliabide batzuetara deribatutako familia kopurua.
- Partaideen ebaluazioa

KRONOGRAMA

Esku-hartzearen diseinua: Uztaila eta abuztua

Izen ematea: Iraila eta urria

Talde hautaketa: Urria

Taldeko eta bakarkako esku-hartzeak: Azarotik maiatzera

Programaren ebaluazioa: Ekaina

10.- GAZTEEKIN

DESKRIBAPENA

Programa honek gazteentzat bideratutako laguntza psikosoziala eta psikoehehitzale zerbitzuak eskaintzen ditu; taldean garatzen dira eta "Bizitzarako Trebetasun" bezala ezagutzen diren gaitasun pertsonal eta sozialak garatzeko helburua dute.

Bizitzarako Trebetasunen bidez gazteekin arlo zehatzetako gaitasun desberdinak lantzen dira, hurrengoko helburuekin: babes faktoreak garatu, heldutasunerako bide osasuntsu bat eraikitzeko gaitasunak landu eta jokabide positiboak berenganatzea.

HELBURU ZEHATZAK

Nerabeek hurrengokoak ezagutu eta praktikan ipintzea:

- Gizarte trebetasunak edo pertsonartekoak (interpertsonalak)
- Gaitasun kognitiboak
- Emozio eta sentimenduen kudeaketarako gaitasunak

JARDUERAK

Taldeko saioak: Astero egiten dira, familian adituak diren psikologoek bideratzen dituzte eta 75 minutuko iraupena dute.

Taldeak:

A1 taldea. Nerabeak 12-14 urte. Saio bat astean: Ostegunetan. Ordutegia: 17:30-18:45

1. tailerra: Komunikazio gaitasunak

Edukiak: -Gizarte trebetasunak: Enpatia; Komunikazioa; Asertibitatea; Negoziatzeko gaitasunak

2. tailerra: Emozioak kudeatzeko gaitasuna

Edukiak: Emozio eta sentimenduak kudeatzeko gaitasuna: Estresa; kudeaketa emozionala; sentimenduen adierazpena.

3. tailerra: Gatazken konponketa

Edukiak: Gaitasun kognitiboa: Norbere ezagutza edo autoebaluazioa; gatazken konponketa, Pentsamendu kritiko eta sormena.

A2 taldea. Laguntza taldea. Nerabeak 15-17 urte. Astero

75 minutuko 20 saio. Saio bat astean. Ostegunetan. Ordutegia: 18:45-20:00.

Azaroa-apirila

Edukiak:

- Norbere ezagutza
- Taldeko komunikazioa: entzute aktibo eta elkarriketan aritzeko gaitasuna
- Laguntza harremana adin berdinekoen artean
- Familiarteko harremanak: gatazkak konpontzeko estrategiak
- Gizartearen aldeko jarrerak: pertzepzioak, estereotipoak eta diskriminazioa

Familientzako saioak: Programa hasi eta bukatzerakoan egiten dira

Bakarkako saioak: Hautemandako beharren arabera egiten dira.

ADIERAZLEAK

- Partaide kopurua sexuaren arabera
- Parte hartzen duten nerabe kopurua adinaren arabera
- Taldeka egindako saio kopurua
- Bakarkako saio kopurua
- Familientzako saio kopurua

KRONOGRAMA

Esku-hartzearen diseinua: Abuztua

Izen-emateak: Iraila eta urria

Taldeen hautaketa: Urria

Taldeko eta bakarkako esku-hartzeak: Azarotik maiatzera

Programaren ebaluazioa: Ekaina

EREMU KOMUNITARIOA

Helburu orokorra:

Droga-kontsumoen eta adikzioa eragin eta arrisku-faktoreak gutxitu ditzaketen beste jokabide batzuen aurrean ahulenak diren adingabe eta gazteen babes-faktoreak indartzea, hasteko adina atzeratzeko, adingabeen arteko kontsumoak murrizteko eta erabilera problematikoak saihesteko.

11.- INGURUNE IREKIKO GIZARTE ETA HEZKUNTZA PROGRAMA

DESKRIBAPENA

12 eta 17 urte bitarteko adingabeei gizarte- eta hezkuntza-laguntza emateko programa. Komunitate-eremuan garatzen da, banakako, taldeko eta komunitateko esku-hartzeen bidez.

HELBURUAK

Helburu orokorra:

- Garapen autonomoa, haien gizarteratzea eta familia eta komunitate ingurunean egokiak diren gaitasunak (jarrerak, gaitasunak, ezagutzak, irizpideak, jarraibideak, trebetasunak) pertsonalak, familia edo taldea garatzeko gaitasuna.
- Desegokiak diren ohiturak, jokabideak, pertzepzioak, sentimenduak eta jarrerak egokiagoak diren beste batzuekin ordeztzeko aukera ematea.

Helburu zehatzak:

- Nerabeen gizarteratze prozesua babestea
- Nerabeen eta haien ingurunearen arteko harremanak hobetzea
- Inadaptazio egoerak sortzeko aukera saihestea
- Nerabeek aisialdiko jardueretan parte har dezaten ahalbidetzea, dauden baliabideak hurbilduz, alternatibak eskainizeta elakrteen autogestioa bultzatuz.
- Nerabeen eta haien familien eta ikastetxeen arteko harreman positiboak garatzeko eta izateko trebetasunak garatzea
- Nerabeen prozesu eta garapen autonomoan laguntzea, haiekin batera bizitza-proiektu pertsonalak eraikiz.

Helburu operatiboak:

Banakako esku-hartzea

- Nerabeari entzutea eta laguntzea bere eskaerak eta/edo beharrak formulatzen.
- Nerabeen garapen pertsonaleko prozesuan lagundu, heltze prozesua sustatzen duten gaitasunak sustatuz

- Prozesu hau babesteko erreferentzia eta hezkuntza-eredu izatea
- Testuinguru normalizatu batean, moldatzeko gaitasunak sustatzea
- Nerabearen trebetasunak eta baliabide pertsonalak sortzea, familia- eta eskola-esparruari dagokionez.
- Nerabea baliabide komunitarioetara eta horiek nerabearengana hurbiltzea

Taldeko esku-hartzea

- Taldea helduleku gisa aktibatzea, maila pertsonalean eta taldean.
- Nerabeen taldea bizipen positiboak bultzatuko dituzten alternatibetara proposatzea edo hurbiltzea.
- Taldeek lehendik dauden baliabideetan parte har dezaten sustatzea
- Beren aisialdiko nerabe-taldeetan autokudeaketa sustatzea.

Esku-hartze komunitarioa

- Komunitatea nerabezaroaren ezaugarriez sentsibilizatzea, erantzun integratzaileak emateko.
- Nerabeekin lanean diharduten baliabide eta baliabideekin elkarlanean aritzea.
- Nerabeen eta erakundeen arteko bitartekaritza, baliabideak optimizatzen laguntzeko.
- Erakundeak eta baliabideak bultzatzea, nerabeenganako arreta eta hurbilketa hobetzeko.

Banakako, taldeko eta komunitateko proiektuak hezkuntza-tresna gisa erabiliko dira, Ekintza - Hausnarketa – Ekintza dinamika baten.

JARDUERAK

- o **Banakako** proiektu hezitzaileak
- o **Taldeko** proiektu hezitzaileak
- o Hezkuntza proiektu **komunitarioak**

ADIERAZLEAK

- Banakako, taldeko eta komunitateko proiektuetan parte hartu dutenen kopurua.
- Banakako, taldeko eta komunitateko proiektuen guztizko kopurua.
- Diagnostiko berriak dituzten nerabeen kopurua

KRONOGRAMA

Programa urte osoan zehar garatuko da

12. ZPKM

DESKRIBAPENA	
Adingabeei zuzendutako jardueren multzoa, honako arau-hauste hauengatik ezarritako zehapen ekonomikoak barkatzeko aukera ematen duena: Jarrera hiritarrari buruzko udal-ordenantza eta bide publikoaren erabilera, okupazioa eta garbiketa arautzea. Herritarren Segurtasunari buruzko 1/1992 Legea, estupezazientek kontsumitzeagatik edo edukitzeagatik Urtarrilaren 12ko 5/2000 Lege Organikoa, adingabeen erantzukizun penala arautzen duena. Gainera, programa horretan, Donostiako Adingabeen Epaitegiak ezarritako kaltea konpontzeko judizioz kanpoko neurriak gauzatzen dira. Neurria gauzatzeko, Esku-hartze Komunitarioko Zerbitzua Gazteria Sailarekin eta Udaltzaingoarekin, hainbat udal-zerbitzuekin eta Adingabeen Epaitegietako talde teknikoekin koordinatzen da, prestazioaosatzen duten hezkuntza-jarduerak antolatze eta gainbegiratzeko. Jarduera motak eta gauzatzeko baldintzak juridikoki araututa daude.	
HELBURU ZEHATZAK	
Irungo adingabeek komunitatearen aldeko zerbitzuak eman ahal izatea erraztea, bai administrazio-zehapen baten ondorioz, bai Adingabeen Epaitegiak ezarritako neurri baten ondorioz.	
JARDUERAK	
Komunitatearen mesedetan eskainitako zerbitzuak hurrengo ekintzen bidez: 1.- Udal-sailetan: hiri-mantentze-lanak, liburutegia. 2.- Udal Gaztelekuan. 3.- Gizarte Ongizate saila: 1/92 Legearen urraketaren ondorioz eskainitako drogomendekotasunen prebentziorako ikastaroak.	
ADIERAZLEAK	
- Sexuaren arabera banatutako adingabe kopurua - Adinaren arabera banatutako adingabe kopurua - Adingabeen ikasketa maila. - Herritarren jokabideari eta bide publikoaren erabilera, okupazioa eta garbitasuna arautzen duen udal-ordenantza hausteagatik adingabeen kopurua. - Estupezazienteen kontsumo edo edukitzeagatik ezarritako 1/1992 hiritar segurtasun legea hautsi duten adingabe kopurua. - Adingabeen ardura penala erregulatzen duen Urtarrilak 12ko 5/2000 Lege Organikoa hautsi duten adingabe kopurua.	
KRONOGRAMA	
Arreta urte osoan	

13.- ADIKZIOEI BURUZKO INFORMAZIO ETA AHOLKULARITZA PROGRAMA

DESKRIBAPENA	
Irungo herritarrei substantziadun edo substantziarik gabeko adikzioei buruzko informazioa eta aholkularitza ematen dien programa.	
HELBURUA	
- Irungo herritarrei informazioa ematea drogei, substantziarik gabeko adikzioei, hauekin lotutako arazoei eta prebentzio zein tratamendu-baliabideei buruz. - Mendekotasun-arazoak dituzten pertsonen eta haien senideei gure lurraldean tratatzeko dauden baliabideen berri ematea eta orientatzea.	
JARDUERAK	
Arreta zuzeneko zerbitzua droga-mendekotasunei edo jokoarekiko mendekotasunari buruzko informazioa edo orientazioa eskatzen duten pertsonen, zuzenean kaltetuak izan edo familiakoak izan.	
ADIERAZLEAK	
- Artatutako pertsona kopurua, sexuaren arabera - Artatutako pertsona kopurua, adinaren arabera - Artatutako pertsonen kopurua, substantziaren edo jokabidearen arabera	
KRONOGRAMA	
Arreta urte osoan	

14. EMAKUMEAK ETA PSIKOFARMAKOAK

DESKRIBAPENA

Psikofarmakoak kontsumitzen dituzten emakumeentzako antsietatea kontrolatzeko entrenamendu-programa bat da.

Programaren xede den taldeak ezaugarri hauek ditu:

- Psikofarmako antsiolitikoak, antidepressiboak edo hipnotikoak kontsumitu ohi dituzten emakumeak, gutxienez sei hilabetez eta gehienez 10 urtez. Beren antsietateagatik psikofarmakoen mende egoteko arriskuan dauden emakumeek ere parte har dezakete.
- Patologia psikiatrikorik ez izatea (nahasmendu bipolar-eskizofrenia, nortasunaren nahastea).
- Beste substantzia psikoaktibo batzuekiko mendekotasuna ez izatea (alkohola, kokaina, opiazeoak, etab.).
- 18 eta 65 urte bitartekoa izatea.

Programaren helburua parte-hartzaileek kontsumoa uztea edo murriztea da, aldi berean, autokontrol emozionala, trebetasun pertsonalak eta gizarte-laguntzako sareak areagotzea.

HELBURU ZEHATZAK

- Mendekotasuna duten pertsonen kontsumoa uzteko edo murrizteko prozesuan laguntzea.
- Parte-hartzaileei ohitura hori uzteko edo gutxitzeko tresnak eskaintzea.
- Kontsumoa uztearen edo murriztearen abantailei eta desabantailei buruz hausnartzea.
- Autokontrol emozionalaren mailak
- Emakumeen psikofarmakoen kontsumoarekin zerikusia duten genero-faktoreak aztertzea.

JARDUERA

- Programarako hautagaiak aukeratzea, elkarriketa pertsonalaren bidez.
- 20 emakume talde(k) osatzea, aipatutako profilarekin.
- 2 orduko 12 saio ematea (autokontrola, estresa, erlaxazioa, etab.), hobeto sentitzeko eta psikofarmakoetara gutxiago jotzeko.

ADIERAZLEAK

- Hautagai potentzialen deribazioan parte hartu duten erakunde eta profesionalen kopurua.
- Hasierako hautaketa-elkarrizketa egiten duten emakumeen kopurua
- Parte hartu duten emakumeen kopurua, adin-taldeka
- Psikofarmakoen kontsumoa murriztu/ezabatu duten emakumeen kopurua
- Antsietate-egoera murriztu duten emakumeen kopurua
- Parte-hartzaileen gogobetetze-maila

KRONOGRAMA

Parte hartuko duten emakumeen aurretiko hautaketa: maiatza – Ekaina

Pertsona deribatuei egindako elkarrizketa pertsonalak: urria-azaroa

Jardueren inplementazioa: urtariletik maiatzera

Programaren ebaluazioa: Ekaina

15. AZUKREA DROGA GISA: OSASUNEZ JATEA

DESKRIBAPENA

Zientifikoki frogatuta dago bizimoduak (elikadura, ariketa, substantzien kontsumoa,.) direla herrialde zibilizatuetoako osasunaren determinatzaile nagusia.

Zientzialariek gero eta zalantza gutxiago dute azukre finduak eta elikagaiei gehituak droga gisa jotatzen duela burmuinean; zehazki, kokainaren antzera. Horri gehitzen badiogu egoera emozionalak (estresagarriak, gehienetan) konpentsatzeko jateak gure portaeran duen eragina areagotzen duela eta emakumeei modu berezian eragiten diela, programa hau arazo horiei aurre egiteko modutzat hartuko dugu.

Programa horren helburua da emakumeek beren osasuna zaintzea, ondo jaten, janaria prestatzen, erosten ikastea, egoera pertsonal eta sozialei aurre egiten ikastea, elikadurari dagokionez beren burua ondo zainduta, beren antsietatea, beldurrak... eta jateko ekitaldiaren inguruko bizipen guztiak maneiatzea.

Janariarekin harreman hobea izan nahi duten irungo emakumeak dira harztaileak, beren osasuna eta inguruko pertsonena hobetzeko hezkuntza eta psikologiako jarraibideekin. Lehen mailako arretako medikuek eta gizarte-zerbitzuetoako teknikariek bideratzen dituzte hautagaiak.

Hauek dira baztertzeko arrazoiak:

- Elikadura-jokabidearen nahastea duten emakumeak (anorexia, bulimia, janari-makina konpulsiboak)
- Obesitate morbidoa
- Obesitatea, arrazoi endogenoengatik
- Buruko nahasmendu diagnostikatuak dituzten emakumeak

HELBURU ZEHATZAK

- Parte hartzen duten emakumeen % 70i gutxienez hezkuntza-jarraibideak ematea, janariarekin duten harremana hobetzeko.
- Janariaren oinarriko mekanismo fisiopatologikoak ulertzen irakastea.
- Etiketak irakurtzen eta ulertzen, erosten, janaria osasunez prestatzen, arduraz jaten ikastea.
- Elikadurarekin lotutako gehiegizko/akats/akatsen bulkadak kudeatzen ikastea.
- Gorputz-irudi estereotipatuaren, gizarte-presioaren, edertasun-kanonen ... eta janariaren kontsumoaren arteko harremanari buruz hausnartzea.

JARDUERAK

- Elkarriketa pertsonala interesa duten emakumeekin.
- Taldea osatzea (gehienez 20 emakume)
- 2 orduko 12 saio. Horietan, gai hauek landuko dira: osasuna (datu antropometrikoak, GMI, janaria mendekotasun gisa, elikadura txarraren ondorioak...), psikologia (gehiegizko pisua, estresa eta antsietatea, autoestimua, gorputz-irudia, bulkaden kontrola,...), nutrizioa (elikagai egokiak, nutrizio-oreka, erosten ikastea, etiketak prestatzen eta irakurtzen ikastea, trukuak eta menuak...).

ADIERAZLEAK

- Parte-hartzaileak bideratzeko prozesuan parte hartu duten profesionalen kopurua
- Hautaketako hasierako elkarriketa egin duten emakumeen kopurua
- Parte hartu duten emakumeen kopurua, adin-taldeen arabera
- Pisua murriztu duten emakumeen kopurua
- Antsietate egoera gutxitu – ezabatu duten emakumeen kopurua
- Etiketak irakurtzeko ikaskuntzaren erabilera-maila
- Parte-hartzaileen gogobetetze-maila

KRONOGRAMA

Parte hartzen duten emakumeen aurrehautaketa: urtarrila

Apuntatutako pertsonen egindako elkarriketa pertsonalak: otsaila

Jardueren inplementazioa: martxotik ekainera

Programaren ebaluazioa: ekaina-uztaila

14. LUDOPATIEN AZTERKETA

DESKRIBAPENA

Jokoa, berez, ez da arazoa. Jolas honekin, entretenitzeaz eta dibertitzeaz gain, harremanak izaten, sentitzen duguna adierazten eta gure sormena garatzen ere ikasten dugu, eta ez bakarrik adingabeengan. Pertsona helduak dira loterian, kinielan, apustuetan, ausazko jokoetan... gehien jokatzen dutenak, non irabaztea edo galtzea ez dagoen jokalaria garen aldetik ditugun trebetasunen mende, baizik eta zoriaren edo zortearen mende.

Ludopatiara zorizko joko horiek egiten dituzten pertsona batzuk ludopatiara irits daitezke. Beren ondorioen eta geratzeko nahiaren jakitun izan arren, jolasteko bulkada erreprimieziña izatera iristen diren pertsonak. Horrek biztanleen %2-3ri eragiten dio, nahiz eta %5ek joko-arazoak izan eta ludopatiara irits daitezkeen.

Psikologikoki, zorizko jokoa zortearen erronka da, eta horren bidez, pertsona batek etorkizuna magikoki bere alde aldatzeko itxaropenak proiektatzen ditu, edo gutxienez garaipenaren plazerra esperimentatzekoa porrotaren arriskuaren aurka, ziurgabetasunak dakarren sufrimendua gorabehera. Hala, errealitatearekiko adostasuna lortzen du, eguneroko monotoniatik ihes egiteko nahia.

Ludopatia edo ludopatian amai daitezkeen portaera problematikoak ezagutzeko eta baloratzeko, arazoaren errealitateara hurbilduko gaituen ikerketa egiten da.

HELBURU ZEHATZAK

- Irungo pertsonen jokoari eta ludopatiari dagokienez dituzten arrisku-portaerak ezagutzea..
- Maiz jolasten diren pertsonen ondorio pertsonalak, sozialak eta familiarak ezagutzea, jokalaria sozialak, jokalaria arazodunak eta jokalaria patologikoak bereiziz.

JARDUERAK

Irungo biztanleriaren lagin bati egindako inkesta, jokoaren arazoaren errealitatea eta hedadura ezagutzeko:

Mendekotasunei buruzko Euskadiko Inkestaren irizpideari jarraituz, lagina sexuaren eta adin-taldearen arabera banatuko da

- 15 - 34 urteko gatzak
- 35 - 74 urte bitarteko pertsonak

Talde horiek azpimultzotan banatu ahal izango dira, aztertutako aldagaien arabera, datu kuantitatiboak lortzeko.

Ludopatiari buruzko eztabaida-taldea Irunen:

Hauek osatzen dute:

- Ohiko jokalaria
- Jokalarien senideak
- Osasun arloko profesionalak ludopatiaren arreta dutenak
- Errehabilitatutako jokalarien elkarteak
- Joko-establezimenduak dituzten pertsonak
-

Talde horiek arazoei buruzko datu kualitatiboak emango dituzte, baita arazoei aurrea hartzeko bideak ere.

ADIERAZLEAK

- Egindako inkesten kopurua
- Inkestan parte hartu duten pertsonen kopurua, sexuaren eta adinaren arabera
- Lantaldean parte hartzen duten erakundeen kopurua
- Lantaldean parte hartu duten pertsonen kopurua, sexuaren eta adinaren arabera
- Parte-hartzaileen gogobetetze-maila

KRONOGRAMA

2020an egin beharreko jarduera

Esku-hartzearen kontratazioa: maiatza

Azterlanaren inplementazioa: ekaina - azaroa

Programaren ebaluazioa: Abendua

JAI ETA AISIALDI EREMUA:

Helburu orokorra:

Kontsumo arriskutsuak eta alkohola eta beste droga batzuekin lotutako arriskuak murriztea aisialdian, bereziki modalitate horien erabiltzaile gazteen artean.

17.- KONTSUMOEN PREBENTZIOA JAİETAN

DESKRIBAPENA

Substantzia psikoaktiboen kontsumoa murrizteko eta alkohol eta bestelako drogen gehiegizko kontsumoaren ondorioak arintzeko ekintza prebentiboen multzoa. San Pedro eta San Martzial jaietan egiten da, ekainean.

HELBURU ZEHATZAK

Erabiltzaileei alkoholaren eta beste droga batzuen aisialdiko kontsumoarekin lotutako arriskuei buruz informatzea eta sentsibilizatzea, baita kontsumitzen den aisialdiko espazioetan ere.

JARDUERAK

- Arriskuak murrizteko informazio-standean substantzien TESTING egitea.
- Arriskuei buruzko PREBENTZIOZKO ALKOHOLEMIAK horretarako instalatutako stand batean
- Adingabeei alkohola saltzeko debekua eta indarrean dauden zigorrak gogorarazteko gutunak egitea eta saltokietara bidaltzea.
- Erabilera bakarreko alkoholometroak eta erregeletak banatzea, alkoholemia-maila kalkulatzeko hala nahi duten txosna eta tabernetan.
- San Martzial jaietako programan prebentzio-edukiak dituen orri bat txertatzea.
- Eusko Jaurlaritzaren kanpainekin lankidetzan aritzea.

ADIERAZLEAK

- Testinean parte hartu duten pertsona kopurua adin eta sexuaren arabera banatuta.
- Alkoholemia prebentiboetan parte hartu duten pertsona kopurua adin eta sexuaren arabera banatuta.
- Alkoholemia-testen emaitzak
- Establezimenduetan banatutako alkoholometro eta regleta-kopurua
- Bidalitako gutun kopurua

KRONOGRAMA

San Pedro eta San Martzial jaietan

18.- BOTILTZARRA

DESKRIBAPENA
Bide publikoan alkohola kontsumitzen ari diren gazteei zuzendutako prebentzio-programa ibiltaria, horrek dakartzan arriskuen berri emanez eta prebentzio-materiala banatuz.
HELBURU ZEHATZAK
- Alkohol-kontsumoaren arriskuei buruz sentsibilizatzea botiloia egiten ari diren gazteen artean. - Alkohol-kontsumoaren arriskuak murrizteko neurriak ezagutaraztea. - Jarrera osasungarriak edo jokabide arduratsuak eta errespetuzkoak sustatzea.
JARDUERA
- Alkohol-kontsumoaren arriskuak murrizteari buruzko informazio pertsonalizatua eta material espezifikoak. - Janaria, ura eta prebentzio-materialak modu ibiltarian banatzea. - Osasun-larrialdietan edo erasoetan, beharrezko neurriak hartzea: lagunentzako gomendioak, osasun-zerbitzuekin harremanetan jartzea ... - Programan parte hartzen duten erabiltzaileen datuak biltzea
ADIERAZLEAK
- Artatutako koadrilen kopurua - Artatutako pertsonen kopurua, adinaren eta sexuaren arabera - Larrialdi-zentroetan eta ospitaleetan artatutako pertsonen kopurua. - Detektatutako intoxikazio etilikoen kopurua.
KRONOGRAMA
Inauterietako diskofestan eta San Pedro eta San Martzial jaietan inplementatuko da

19.- LONJALAKET

DESKRIBAPENA
Prebentzio-programa aisialdiko lokal pribatuetan, adikzioen prebentzioan zein segurtasun, higieine eta bizikidetzaren arloan esku hartu ahal izateko.
HELBURU ZEHATZAK
- Prebentzio-informazioa zabaltzea gazteen lokal pribatuetan - Aisiako lokal pribatuen erabiltzaile gazteei zuzendutako prebentzio-jarduerak egitea
JARDUERAK
- Prebentzio-tailerrak, hautemandako beharren arabera. - Droga-mendekotasunaren eta beste adikzio batzuen arloko prebentzio-materiala banatzea.
ADIERAZLEAK
- Parte hartu duten lokalen kopurua - Egindako tailerren kopurua - Bertaratutakoen kopurua, adinaren eta sexuaren arabera
KRONOGRAMA
Urte guztian zehar

8.4 LAGUNTZA-EKINTZAK

20.- GARRAIO LAGUNTZA

DESKRIBAPENA
Laguntza ekonomikoa errehabilitazio-zentroetan mendekotasun-tratamendua egiten duten udalerriko pertsonentzat.
HELBURUAK
Alkoholarekiko, beste droga batzuekiko edo jokoarekiko mendekotasun-arazoak dituzten pertsonen tratamendua eskuratzen laguntzea.
JARDUERAK
Hileko laguntza ekonomikoa, errehabilitazio-zentroetara lekualdatzeak eragindako gastuak ordaintzeko.
ADIERAZLEAK
- Urtean garraio laguntzak jasotzen dituztenen hartzaile kopurua , sexu eta adinaren arabera - Hartzaile kopurua eskaeraren urtearen arabera - Hartzaile kopurua tratamendu zentroaren arabera - Tratamendua uzten duten hartzaileen kopurua.
KRONOGRAMA
Urte osoan zehar emango da

9. PLANAREN EBALUAZIOA

Udalerriko IV. Prebentzio Planak ebaluazio-estrategia bat du, gauzatutako programen prozesua eta emaitzak ezagutzeko aukera emango duena.

Esku-hartze batetik lortzen diren emaitzak, neurri batean, plangintza baten arabera dira: diseinuak jarduerak beharrezko helburuetara egokitu beharko ditu; programazioak, helburuak lortzeko esku-hartzea antolatzen du; eta ebaluazioaren bidez, lortutako lorpenak ezagutzen dira.

IV. plan hau bi mailatan ebaluatuko da: bat urtean behin eta bestea bost urtean behin.

1. URTERO

Plan hau osatzen duten programetako bakoitza ebaluatuko da, adierazleak ebaluatzeko prozedura bati jarraituz, jarduera-eremuaren arabera (eskola, familia, jaieguna eta aisia eta komunitatea) eta prebentzio-motaren arabera (prebentzio unibertsala eta selektiboa).

Ebaluazioa funtsezko osagaia izan behar da programaren plangintza- eta diseinu-prozesuan; beraz, ebaluazioak eginkizun hauek izango ditu plan horretan:

- ✓ Erabakiak hartzen eta justifikatzen laguntzea, egindako ekintzak etengabe ezagutuz.
- ✓ Programei edo ekintzei buruzko jarduketak egitea eta horiek ezagutza-eredu teorikoekin alderatzea.
- ✓ Kontabilitate publikoa bultzatzea eta aurrekontu-erabaki berrien oinarri izatea.

2. BOSTURTEKOA

Ebaluazio hori Plan honen indarraldiko urteak amaitzean egingo da, eta ordura arte aurreko urteetan jasotako adierazle guztiak hartuko ditu.